

«Астана медицина университеті» КеАҚ

ӘОЖ: 615.218:339.13

ХПК: G06Q30/02, G06Q30/0201, A61P27/14, G16H20/10

Юсупова Гульзадам Марсқызы

**АНТИГИСТАМИНДІК ДӘРІЛІК ЗАТТАР НАРЫҒЫНЫҢ СЕГМЕНТІН
МАРКЕТИНГТІК ТАЛДАУ**

7М10104 – «Фармация»

Медицина ғылымдарының магистрі дәрежесін алу үшін
диссертациялық жұмысы

Ғылыми жетекші: PhD, доцент Ахелова Ш.Л.

Рецензент: PhD, қауымд.профессор Жакипбеков К.С.

Астана 2024 ж.

МАЗМҰНЫ

НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР	3
АНЫҚТАМАЛАР	4
БЕЛГІЛЕУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР	6
КЕСТЕЛЕР МЕН СУРЕТТЕР ТІЗІМІ	7
КІРІСПЕ	9
1.ҚАЗІРГІ ФАРМАЦЕВТИКАЛЫҚ НАРЫҚТА АНТИГИСТАМИНДІК ДӘРІЛІК ПРЕПАРАТТАРДЫ ҚОЛДАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ (ӘДЕБИ ШОЛУ)	12
1.1 Қазақстандық (отандық) фармацевтикалық нарықтың ерекшеліктері.....	12
1.2 Қазақстандық фармацевтикалық нарықта антигистаминдік дәрілік заттардың таралуы және оның импортты алмастыруға бағытталуы.....	15
1.3 Аллергиялық аурулардағы антигистаминдік дәрілік заттардың рөлі.....	21
2. ЗЕРТТЕУ МАТЕРИАЛДАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІ	27
2.1 Зерттеу әдістері.....	27
2.2 Зерттеу материалдары.....	30
3. ТӘЖІРИБЕЛІК БӨЛІМ	32
3.1 2020-2023 ж.ж. аралығындағы маркетингтік талдау негізінде антигистаминдік дәрілік заттар сегментіндегі ҚР фармацевтикалық нарығының кейбір индикаторларын салыстырмалы талдау	32
3.2 ҚР-дағы антигистаминдік дәрілік препараттарының бөлшек сауда нарығының баға санаты	42
3.3 Антигистаминдік дәрілік препараттардың фармакоэкономикалық талдауы	44
3.4 Антигистаминдік дәрілік заттарды тағайындау кезінде медицина қызметкерлерінің қалауларын талдау	51
3.5 Антигистаминдік дәрілік заттардың соңғы тұтынушыларының мінез-құлық ерекшеліктері мен сипаттамалары	54

ҚОРЫТЫНДЫ	61
ТҰЖЫРЫМ	62
ТӘЖІРИБЕЛІК ҰСЫНЫМДАР	63
ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ	64
ҚОСЫМШАЛАР	71

НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

Осы диссертацияда келесі стандарттарға сілтемелер қолданылған:

1. ҚР 2020 жылғы 7 шілдедегі № 36-VI ҚРЗ Кодексі «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы»
2. ҚР ДСМ м.а. 2021 жылғы 5 тамыздағы № ҚР ДСМ-77 бұйрығы «Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде және (немесе) міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесінде дәрілік заттардың және медициналық бұйымдардың саудалық атауына шекті бағаларды бекіту туралы»
3. ҚР ДСМ м.а. 2021 жылғы 4 ақпандағы № ҚР ДСМ-15 бұйрығы «Тиісті фармацевтикалық практикаларды бекіту туралы» 3 қосымшасы
4. ҚР ДСМ м.а. 2020 жылғы 24 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-326 бұйрығы «Қазақстандық ұлттық дәрілік формулярды қалыптастыру қағидаларын, сондай-ақ денсаулық сақтау ұйымдарының дәрілік формулярларын әзірлеу қағидаларын бекіту туралы»
5. ҚР ДСМ 2021 жылғы 18 мамырдағы № ҚР ДСМ-41 бұйрығы «Қазақстандық ұлттық дәрілік формулярын бекіту туралы»
6. ҚР ДСМ 2020 жылғы 2 қазандағы № ҚР ДСМ-112 бұйрығы «Рецепттерді жазып беру, есепке алу және сақтау қағидаларын бекіту туралы»

АНЫҚТАМАЛАР

Осы диссертацияда тиісті анықтамалары бар келесі терминдер қолданылады:

Антигистаминдік дәрілік заттар – бұл ағзадағы гистамин рецепторларының бәсекелестік блокадасын жүзеге асыратын дәрілік препараттар тобы.

Аллергия – қоршаған ортаның жұқпалы емес заттарына, соның ішінде кейбір жұқпалы организмдердің жұқпалы емес компоненттеріне жауап ретінде бейімделгіш иммундық жүйе дамытатын организмнің жоғары сезімталдығы.

Дәрілік зат – аурулардың алдын алу, диагностикалау және емдеу үшін қолданылатын дәрілік түрдегі (таблеткалар, капсулалар, ерітінді, жақпа май және т.б.) синтетикалық немесе табиғи шыққан заттардың қоспасы.

Фармацевтикалық нарық – бұл дәрілік заттарды және дәріхана ассортиментінің басқа тауарларын сатып алу-сату және тағайындау-тұтыну туралы оның субъектілері арасында туындайтын экономикалық қатынастардың жиынтығы.

Нарық сегменті – бұл тұтынушылардың немесе әлеуетті тұтынушылардың нарықтағы әртүрлі топтарға (немесе сегменттерге) бөліну процесі.

Маркетингтік талдау – нарық белгілейтін экономикадағы тұтынушылардың, бәсекелестер мен нарықтардың мінез-құлқын, қалауын, сондай-ақ кәсіпорынның нарықтағы жағдайын түсінуге бағытталған бизнес-зерттеу нысаны және қолданбалы әлеуметтану бағыты.

Халықаралық патенттелмеген атауы – Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы ұсынған дәрілік заттар әсер етуші затының бірегей атауы.

Түпнұсқалық дәрілік препарат – бұл алғаш рет синтезделген, клиникаға дейінгі және клиникалық зерттеулердің толық циклынан өткен, патентпен 20 жылға дейін қорғалған препарат.

Генерик – құрамында химиялық зат бар дәрілік зат-препаратты бастапқы әзірлеуші компания патенттегенге ұқсас белсенді фармацевтикалық ингредиент.

Дәрілік қалып – дәрілік затқа немесе дәрілік өсімдік шикізатына қажетті емдік әсерге қол жеткізілетін қолдануға ыңғайлы жай-күйі.

Дәрілік заттың саудалық атауы – бұл препараттың нарықта ұсынылған атауы.

Фармакоэкономикалық талдау – емдеу нәтижелерін және оны іске асыру шығындарын кешенді өзара байланысты есепке алу негізінде дәрілік препаратпен емдеудің екі және одан да көп әдістерінің сапасын салыстырмалы бағалау әдістемесі.

Гистамин – органикалық қосылыс, биогенді амин, жедел типтегі аллергиялық реакциялардың медиаторы, сонымен қатар көптеген физиологиялық процестердің реттеуші заты.

Дәрілік формуляр – клиникалық медицина бағыттары бойынша елдегі жетекші мамандармен және денсаулық сақтау және дәрілік заттар саласындағы уәкілетті органдармен келісілген клиникалық практикада қолдануға арналған оңтайлы дәрілік препараттардың тізбесі.

Клиникалық хаттама – бұл белгілі бір ауруға немесе науқастың жағдайына профилактика, диагностика, емдеу, медициналық оңалту және паллиативті медициналық көмек бойынша ғылыми дәлелденген ұсыныстар.

Аллергиялық ринит – бұл мұрын қуысы мен синустың шырышты қабығына аллергиялық тітіркендіргіштер түскен кезде пайда болатын жіті ауру.

Клиникалық зерттеу – жаңа дәрілік препараттың тиімділігі мен қауіпсіздігін бағалау немесе бұрыннан белгілі дәрілік препаратты қолдану көрсеткіштерін кеңейту мақсатында жүргізілетін адамдардың қатысуымен жүргізілген ғылыми зерттеу.

БЕЛГІЛЕУЛІК МЕН ҚЫСҚАРТУЛ

ДЗ – Дәріл зат

– Дәрілік препарат

ДДСҰ – Дүниежүзіл денсаулық сақт ұйымы

– Қазақстан Республика

ТМД – Тәуелс мемлекеттер достасты

ДДЗ – Дай дәрілік з

ФН – Фармацевтикал нарық

– Медициналық бұй

ТМККК – Тег медициналық көмект кепілдік берілг көлемі

А – Америка Құра Штаты

Г – Глюкокортикостероид

А – Асқазан-іш жолдары

– Саудалық ата

ЕАЭО – Еуразиял экономикалық од

GMP – Тиіс өндірістік практи

ОЖЖ – Ортал жүйке жүйе

ГЭТ – Гематокенцефалд тосқауыл

А / АТХ - жікт – (Anatomical Therapeut Chemical Classificati System) –

Анатомиял -терапевтік-химиял жіктеу, дәріл заттарды жіктеуд

халықаралық жүйе

СМА – (Co -Minimization Analys) – Шығындарды азай әдісі

– Мемлекеттік тізіл
 АҚ – Акционерлік қоғам
 Ж – Жауапкершілігі шектеу серіктестік
 Х – Халықаралық патенттелме атауы
 – Дәрілік қал
 ДСМ – Денсаулық сақтау министрлігі
 ОТС – (over-the-counter) – Рецептсіз босатылатын препараттар
 – Ресей Федерациясы
 ОДП – Отандық дәрілік препарат
 ФЭК – Фармакоэкономикалық талдау
 Қ – Қазақстан ұлттық дәрілік формуляры

КЕСТЕЛЕР М СУРЕТТЕР ТІЗІ

Кесте 1	Аллергияға қарсы дәрілік препараттардың сапалық динамикасы	16
Кесте 2	Гистаминдік рецепторлар	22
Кесте 3	Қазақстан бойынша антигистаминдік ДП және фармакокинетикалық қасиеттері	25
Кесте 4	Қазақстан бойынша жұмыс істейтін антигистаминдік дәрілік препараттарын өндірушілер, 2023 ж	34
Кесте 5	Қазақстан және ҚР-да антигистаминдік дәрілік заттар нарығында сату көшбасшылары және жетекші 5 компания, 20 жыл	37
Кесте 6	Астана қ. бойынша 2020-2023 жылдар аралығында құндық мәнде антигистаминдік дәрілік заттар тобын препараттарын сату көшбасшыларының 10-Т СА	38
Кесте 7	Астана қ. бойынша 2020-2023 жылдар аралығында заттай мәнде антигистаминдік дәрілік заттар тобын препараттарын сату көшбасшыларының 10-Т СА	38

көшбасшыларының 10-Т СА	39
Кес 8 ҚР-дағы антигистаминд дәрілік затт тобының препаратта арасында кейб ХПА жә оларға сәйк СА ассортиментен , 2023 ж	44
Кес 9 Емдеу-алд алу ұйымдарын тіркелген аурул класы бойын халықтың жал сырқаттануы	44
Кес 10 Антигистаминд дәрілік заттарм емдеудің болжам құнын салысты	47
Сурет 1 20 -2019 жж. антигистаминд ДП нарығында отандық өнімн үлес і	17
Сур 2 2018 жылд І тоқсанындағы Т -10 антигистаминд ДЗ са көрсеткіші	17
Сур 3 2019 жылд І тоқсанындағы Т -10 антигистаминд ДЗ са көрсеткіші	18
Сур 4 ҚР шет елд және отанд ДЗ	20
Сур 5 ДП импор	20
Сурет 6 Гистаминн адам ағзасында әсері	22
Сур 7 Антигистаминдік классификациясы	24
Сур 8 Антигистаминдік дәріл заттардың түпнұсқа және генер топтар ы	32
Сур 9 Антигистаминдік тобының өндіру елдері, 20 жыл	33
Сур 10 ДЗ, МБ жә МТ мемлекетт тізіліміндегі антигистаминд ДЗ тобын жалпы үле	33
Сурет Антигистаминдік дәріл заттардың бойынша бөлін	34
Сурет Рецепт бойын және рецептс босатылатын антигистаминд ДП үле	35
Сурет 2019-20 жылдардағы Рес Федерациясындағы антигистаминд ДП са динамикасы	36
Сур 14 Антигистаминд дәрілік заттард сату көлемін динамикасы	36

Сурет	15	20	-2023 ж.ж. антигистаминдік дәрілік заттардың сату өні	41
Сурет			Астана қала бойынша 20 -2023 жылд аралығындағы затт мәндегі антигистаминдік дәрілік затт тобының препараттар сату көшбасшыларын 10-ТОП	42
Сурет			Антигистаминдік бөлшек сау нарығының ба санаттары бойын сегменттеу	43
Сурет	18		Медицина қызметкерлерінің маманды	51
Сурет			Дәрігерлер мен фармацевттердің жұмыс өтілі	51
Сурет	20		Аллергия көбірек бей адам топта	52
Сурет			Дәрігерлер/фармацевттер жиі тағайындайт ХПА бойын отандық антигистаминдік ДЗ	52
Сурет	22		Медицина қызметкерлерінің пациент /тұтынушы тарапын шағымдардың түсуі жауаптарының арақатына	53
Сурет			Медициналық қызметкерлердің пациенттердің шағымы реакциясы	53
Сурет	24		Астана қаласы бойын медицина қызметкерлерін антигистаминдік қолжетімділігін бағалау	54
Сурет	25		Антигистаминдік ДЗ тобы қолданатын тұтынушылардың сипаттамасы	55
Сурет	26		Аллергия ауруға байланыс респонденттердің медициналық көмекке жүгін	55
Сурет			Тұтынушылардың жақ отбасыларында аллергия аурудың болуы	56
Сурет	28		Респонденттерде аллергияның клиникалық көріністері	56
Сурет	29		Аллергия тұтынушылардың өмір сапасына әсері	57

Сурет	Тұтынушылардың аллергия қарсы сатып алғ кездегі таңда
		57
Сурет	Респонденттердің ж тұтынатын отанд антигистаминдік
		58
Сурет	Дәрілік препарат таңдау кезеңін тұтынушылард қалауы
		58
Сур	33 Респонденттерд антигистаминдік сатып а жиілігі
		60

КІРІС

Жұмыстың өзектілі :

Қазіргі заман денсаулық сақт жүйесінің жаһанд мәселелерінің бі аллергиялық аурул болып табыла . Аллергия жүр -қан тамырла және онкологиял аурулардан кей үшінші орын , ал Дүниежүзіл денсаулық сақт ұйымының (ДД) болжамы бойын , 2025 жыл қарай дүниежү халқының әрб екінші тұрғынын аллергиялық аурул пайда бола [1,2]. Көптеген елдер бронх демікпе , атопиялық дермат , поллиноз, есекж , тағам аллергия және бас да аллергиял аурулары б науқастардың өс байқалады. Аллергиял аурулар бойын ҚР рес статистикасы (20 ж.) мынадай - ғылы зерттеулердің деректе бойынша (он ішінде республикал аллергологиялық орталықт өз деректе бойынша), аллергиял ринит бойын қала тұрғындарын болжамды санд тиісінше - 15-20% жә ауыл тұрғындарын 10-15% құрайды.

Қазір уақытта шетелд және отанд әртүрлі фармацевтикал компаниялар б -бірімен бәсекелесет әртүрлі антигистаминд шығарады. сапасы м қауіпсіздігін қамтамас етуге жә "Халық денсаулы және денсаул сақтау жүйе туралы" Кодексіне (Коде) сәйкес б сала Ұлтт қауіпсіздік саласы жатқызылған.

20 жылға қар елде қазақстанд препараттардың едәу бөлігі жүзінде халықарал өндіріс стандарттары көшті, отанд ДП шетелд және ұқс компоненттерден к түспейтін жабдық шығарыла баста , соның арқасын отандық жә импорттық әсерлері жүзінде б -бірінен ерекшеленбей , бұл олард бәсекеге қабілеттіліг көрсетуі мүмк .

Сонымен қат , отандық фармацевтикал индустрияны дамы және импорт тәуелділікті төменде қажет жә Кодекске сәйк денсаулық сақт саласындағы мемлекетт саясат қағидаттарын бірі отанд өндірушілерді мемлекетт қолдау жә бәсекеге қабілет фармацевтикалық өнеркәсіп дамыту бол табылады [3]. Осығ қарамастан, Статистика комитетін деректері бойын , сондай- IQVIA ақпаратт -талдамалық дерект базасының отанд дәрілік препараттард өндірісінің үле 9-12% шегінде. Қазақстан шетелдік фирмал отандық фармацевтикал нарықта отанд компанияларға тиесі үлесін ала деп қорытын жасауға бола .

Сонымен қат , шетелдік препаратт , әдетте, қазақстанд аналогтардан құ бойынша едәу жоғары, жә біздің мемлекетіміз пациенттердің отанд ДП – сенімсіздігі орын алуы байланысты-б ДП сат алу кезін бюджеттік Денсаул сақтау қоры экономикалық зи келтіреді. Шетелд ДЗ отанд ДЗ-дан қымб емес жағдай , халықтың неме мемлекеттің шетелд ДП-ға артықшыл беруі отанд өндірушілерді жергілік фармацевтикалық өндіріс қолдау жә дамыту үш пайдалана алат қаражаттан айыра .

Осылайша, қазақстанд фармацевтикалық нар тұрақты дамуы қарамастан, сырт және іш орта факторлар ескере отыр , оны од әрі дамы мақсатында зертт және талд қажет шетелд компаниялар м өндірушілер үш тартымды импо нарығы бол табылады. көлемді кла болып табылат антигистаминдер ө сұранысқа және медицина кеңінен қолданылатындығы байланысты өндірісін артты , импортты алмасты үшін тауашалар анықтау жә өндіруші тарапын да, мемлекет тарапын да қазақстанд ДП бедел жақсарту үш үлкен к -жігер қаж . Осы фактілерд барлығы тақырыпт өзектілігін, зерттеуд мақсаты м міндеттерін анықта .

Жұмыстың мақса : Импортты алмасты мәселелерін ше үшін Қазақст Республикасының фармацевтикал нарығына антигистаминд дәрілік заттар маркетингтік талд .

Жұмыстың міндетте :

1. Қазақстан Республикасын фармацевтикалық нарығын 2020 – 20 жылдарындағы антигистаминд дәрілік заттар талдау.
2. Қазақст Республикасының фармацевтикал нарығындағы антигистаминд дәрілік заттард бағасының қолжетімділі мен ба диапозонын салыстырма талдау.
3. Антигистаминд препараттарды фармакоэкономикал талдау жә медицина қызметкерлері м тұтынушылардың қатысуым препараттардың тиімділіг бағалау, тұтынушын портретін анықт .

4. Антигистаминдік дәріл препараттарды ұтым таңдау бойын маркетингтік әдістемелік ұсынымдар әзірлеу жә енгізу.

Зертт объектiсi:

Қазақст Республикасының антигистаминд дәрілік заттард фармацевтикалық нары ; ҚР дәріл заттар м медициналық бұйымдард мемлекеттік тізілі ; Қазақстан ұлтт дәрілік формуля .

Зерттеу әдісте :

Жұмысты орынд кезінде талд мен зерттеуд салыстырмалы, құрылымд , логикалық, статистикал , ақпараттық-аналитикал , графикалық, маркетингт және фармакоэкономикал әдістерін, сонд -ақ антигистаминд дәрілік заттар медицина қызметкерлері м тұтынушылардың сауалнама түріндегі социологиял зерттеулерді пайдаланыл .

Зерттеудің ғылы жаңалығы:

Алғ рет Аста қаласының фармацевтикал нарығына отанд және импортт өндірістегі антигистаминд дәрілік заттар салыстырмалы маркетингт талдау жүргізіл . Антигистаминдік дәріл заттардың ба қолжетімділігі м баға диапазоны талдау жүргізіле , баға сегментінде отандық жә импорттық өндір препараттарының үлес айқындайды, сонд -ақ препараттард осы тобы фармакоэкономикалық талд жүргізілді.

Практикал маңыздылығы:

Диссертациял зерттеудің нәтижеле фармацевтикалық ғылы және фармацевти саласындағы тәжірибел білімге теориял үлес қосу көмектеседі. Қазақст Республикасының антигистаминд ДЗ фармацевтикал нарығына маркетингт талдау жә дәрілік заттард қолжетімділігін талд фармацевтикалық нарықт маркетинг мамандары арналады.

Қорғау шығарылатын ережел :

1. ҚР бойынша жүргізілген антигистаминдік дәрілік заттардың маркетингтік және фармакоэкономикалық талдау нәтижелері;
2. Отандық және шетелдік өндірістің зерттелетін тобының дәрілік заттарын таңдау, рецептілеу және тұтыну кезіндегі сипаттамалары мен артықшылықтарын бағалауға және анықтауға мүмкіндік беретін социологиялық зерттеу нәтижелері;
3. Антигистаминдік дәрілік заттар тобының препараттарын маркетингтік зерттеу бойынша әдістемелік ұсынымдары.

Диссертацияның көле мен құрылы :

Диссертация беттен, кіріспе, 3 бөл , қорытынды м қосымшалардан тұра . Жұмыс кестемен жә 33 суретп көрсетілген. Әдебиетт тізімінде отандық жә 50 шетелд дереккөздер б . Ұсынылған зерттеуд сипаттамасы кіріс , 3 бөлім, қорытын , пайдаланылған әдебиетт тізімін қамти .

Диссертация тақыры бойынша жариялан :

Диссертациялық зерттеудің негізгі нәтижелері келесі конференциялар баяндалды және талқыланды:

- 20 жылғы 8-9 желтоқсан Жас ғалымдар мен студенттердің «Биология, медицина және фармацевтика дамуы перспективалары» IX Халықаралық ғылыми конференциясы, Шымкент, конференция материалына тезис жариялау, ОҚ Хабаршысы № 4 (98) – 72-беттер;

- «Вісник» Халықаралық еуропалық журналы, Украина, Черновцы қ., 20 ж. тезисті жариялау – 279 бет ;

- IV Халықаралық ғылыми-практикалық конференция «Фармацевтика саласының қазіргі жағдайы: мәселелер мен болашақ» 2023 жыл 25 қазан, Ташкент, тезис жариялау – 1-141 беттер ;

- 2023 жыл 7-8 желтоқсанда Жас ғалымдар мен студенттердің «Биология, медицина және фармацевтиканы дамуы перспективалары» X Халықаралық ғылыми конференциясы, Шымкент, ауыз баяндама, конференция материалына тезис жариялау, ҚАЗАҚСТАН МЕДИЦИНА ЖӘН АРМАЦИЯ ЖУРНАЛЫ – 29-36 беттер

1. ҚАЗІРГІ ФАРМАЦЕВТИКАЛЫҚ НАРЫҚТА АНТИГИСТАМИНДІК ДӘРІЛІК ПРЕПАРАТТАРДЫ ҚОЛДАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ (ӘДЕБИ ШОЛУ)

1.1 Қазақстандық (отандық) фармацевтикалық нарықтың ерекшеліктері

X ғасырда фармацевтикалық препараттардың әлемдік нарығы – бұл өте жаңа дәрі ойлау және енгізумен айналысатын ғылыми қызметкерлердің, ДП өндіру және сату жүзеге асыратын дәрі өндірушілерімен сатушыларын, дәрілік өнімдер тағайындайтын медициналық қызметкерлерінен және препараттарды тікелей пайдаланатын соң тұтынушылардан тұратын бірыңғай кооперация. Нарықтың бірегей ерекшелігі оның функцияларында көрінеді. Негізінде, бұл нарық денсаулығын сақтау және қоғамның барлық жүйелеріне оңай, қол жетімді өнім қамтамасыз етеді. Бұл ретте фармацевтикалық өнім тұтыну әртүрлі мемлекеттердегі медициналық қалыптасу және даму дәрежесі, денсаулық сақтау ұйымдарының қаржылық қамтамасыз етілуі, қоғамның әлеуметтік саласы, фармацевтикалық кеңістіктегі өндірушілердің өнім қызметі, пациенттер мен тұтынушылардың қалауы және т.б. сияқты факторлар байланысты [4].

Қазақст өзінің к аумағымен жә тиімді географиял жағдайымен, сонд -ақ дәріл өсімдік шикізатын бай қорларым , өсімдік тект ДЗ әзірл және өнді саласындағы айтарлықт ғылыми жә техникалық әлеуетім , салыстырмалы түр тұрақты жә экономикалық жағын қолайлы мемлек бола отыр , осы бағытт озыңқы дамуын әлемдік үрді жағдайында белгі бір перспективалары ие.

Айтарлықтай ө қарқынына қарамаст , фармацевтика өнеркәсібін қол жеткізілг ДЗ өндірісін көлемі ө жеткіліксіз бол келеді, себе ҚР әлеует мүмкіндіктері (шиказатт , өндірістік қуаттард , ғылыми-техникал әлеуеттің бол) ДЗ өндірі сұраныстың 35-40%- дейін арттыру , яғни импорт тәуелділікті төменде және ДД ұсынымдарын қанағаттанды тәртібіне мүмкінд береді [5]. Б процеске дүниежүзіл фармацевтика саласын байқалған өсімд тектес фармацевтикал препараттардың үлес ұлғайту үрді ықпал ете , ДДСҰ алда он жыл өндірілетін дәріл препараттардың жал санының 60%- кұрайды д болжайды [6].

Алай , отандық өндірушілер (қазіргі фармацевти өнеркәсібінің инновациял , ғылымды қаж ететін жә капиталды қаж ететін сипат ескере отыр) нарықтағы позицияларын сақт қиынға соға . Дамудағы оз серпіліс үш тиісті технологиял , мұндай фармацевтикал өндірістерде жұм істей алат мамандар ә жоқ.

Қазақстанд фармацевтикалық нар салыстырмалы түр жас, он қалыптасуы 90-жылдард ортасынан бастал . Қазіргі таң ол Т -дағы дамыған елдерд бірі бол саналады, Рес және Украи мемлекеттерінен кей үшінші орын . ДЗ тапшыл кезеңі өт , дайын дәріл препараттар м медициналық бұйымдард әртүрлі түрлерім қанықтыру қамтамас етілді, қызм көрсету мәдениет артты. Бұғ еліміздің әлеуметт -экономикалық дамуын жоғары қарқы , халықтың әл-ауқатын өсуі ықп етті. Қазақстанд фармацевтикалық нарықт басты кемшілі ол импорт тәуелділік бол табылады. Импорттау елдер арасын Германия, Рес , Франция, Үндіст , Италия мемлекетте жетекші ор алады. Олард өнімі ақшал түрде барлық фармацевтикал нарықтың 42%- кұрайды [7]. Отанд фармацевтика салас дамыту үш қолда б бай әлеу әлсіз бол келеді.

ДЗ өндірісін дамуын шектейт факторлар:

- өндіру саласында шетелдік инвесторл үшін тартымдылықт төмендігі, б тұтыну нарығын сыйымдылығының аздығы , халықтың тығыздығын төмендігіне байланыс ;

- ҚР-на инвестициял үшін экономикан неғұрлым тиім салалары болғ кезде халықт және бюджетт денсаулық сақтауд төлем қабілеттілігін төмендігіне байланыс , демек қолданыста фармацевтикалық өндірістер жаңғырту жә жаңа өндіріст кұруды қол алуға ти .

Әлемдік ауқым ҚР фармацевтикал нарығы ө аз (шамам 800 м немесе әлемд нарықтың 0,1%). Ж басына шаққанда ДДЗ тұты дамыған елд деңгейінен 6- есе төм , бұл дәріл нарықтың үлк өсу әлеует көрсетеді. Ай кететін болс , елімізде халықт жалпы аурушаңды жоғары, яғ бүгінгі кү 100 м адамға шаққан 74 м 398 жағдай құрайды. ҚР- дәріханаларында реце бойынша жә рецептісіз дәріл препараттарды боса тегін, б деген халықт өзін-ө емдеудің жоға деңгейін көрсете .

Сарапшылардың бағала бойынша, 20 жылдан баст ҚР коммерциял фармацевтикалық нарығын 80%-ы дәріхана желілер бақылайды. Фармацевтикал нарықта Бат Еуропа, Аз , Оңтүстік жә Солтүстік Америкад 400- жуық компаниял бар [8]. Рейтингт жоғарғы қатар инновациялық шығаратын корпорациял алады.

Қазақстанд фармацевтикалық нарықт ерекшеліктеріне төмендегіл жатады [9]:

- экономикасы м халықтың әл-ауқатын өсуіне байланыс ішкі нарықт жоғары номинал өсу қарқы ;

- сатып а артықшылықтарын қымбатыр ДП ауысты , арзан үлесін Д нарығының 48%- дейін төменде (1\$-дан 5\$- дейін);

- мемлекеттік сат алудың елеу үлесі (нарықт шамамен 50%), халық ДДЗқамтамасыз етуд сақтандыру көздерін дамымауы;

- отанд фармацевтика өнеркәсібін озық да қарқыны (өңд өнеркәсібімен салыстырған 2,4 есе);

- импортталат субстанциялар негізін генериктермен іш нарыққа жә таяу ш елдердің нарығы бағдарланған дәстүр арзан ұсынылған отанд фармацевтика өнеркәсібін бәсекеге қабілеттілігін төмендігі;

- іш нарықтағы отанд ДЗ төм үлесі (10-12%), б ДДСҰ ел қауіп төндірмейт стратегиялық қамтамас ету үш ұсынған деңгейд екі е төмен (20%);

- халықт неғұрлым қымб инновациялық фармацевтикал өнімдерге сұранысын артуына байланыс ішкі нарықта отандық өнеркәс позицияларының нашарла . Негізгі мәсе – отандық ассортиментт арзан жә аз бол ;

- фармацевтикалық өндіріст өсуіне ықп ететін сала дамытуға инвестициялард өте қалып көлемі (4,9 мл теңге неме өнеркәсіпке салынат барлық инвестициялард 0,09%), ал б саланы алд ала сапа қалыптастыру а маңызды қаржыл құюды тал етеді ;

- Т елдерінен т жерлерде экспорт шектеу кезін фармацевтикалық препаратт экспортының жоға өсу қарқы , дегенмен бас елдерге экспортт өсу тенденцияла байқалады;

- Фармацевтикал және медицинал тауарлар м бұйымдардың көтер саудасының номинал өсуінің жоға қарқыны м дистрибьюторларының көпті , фармацевтикалық дистрибьюторлард

қазақстандық нарық шоғырлануы дамығ елдер деңгейін едәуір төм болып қал да, күш алу ;

- Қазақстан нарығы кіру оң емес, себе жетекші өндірушіл (негізінен шетелд компаниялар) жоғар позицияларға болып, фармацевтикал нарықта үстемд етеді, отанд компаниялардың даму тежейді;

- дәріха желілерінің көбе : жаңа дәріханал , негізінен желіл шеңберінде ашыла , желіден т дәріханалар жабыла , бұл желілерд тиімділігіне байланыс , интернет-дәріханал дамуда, өндірушіл мен дәріханал арасындағы қатынаст біртіндеп ауыстырылу , олар тұтынушы назар ауда отырып, ой ережелерін белгіл бастайды;

- нарықт анағұрлым жоға ашықтығын қамтамас етуге жә «көлеңкелі» нар үлесін төмендету мүмкіндік берет қатаң фармакологиял бақылау тақырыптарын жүйелерін енгі отырып, дистрибьюторл мен өндірушіл үшін жеңілдік экономикалық жағдайлар қамтамасыз е ;

- ДЗ-дағы бөлш сауда бағалар тек нарықп реттеу: өндірушіл , дистрибьюторлар, бөлш саудагерлер арасында бәсекелестіктің жоға деңгейі өн ассортиментін кеңейту ынталандыра отыр , бағаның өсу тежейді, Қазақстан көтерме жә бөлшек сау буынының сау үстемесі Т -ның бас елдеріне қараған төмен, көптеген импортт препараттар Ресей қарағанда төм бағамен сатыла ;

- кәсіби даярлықт жеткіліксіз деңгейім және білік кадрлардың тапшылығым байланысты бейін мамандарға жоға қажеттілік.

Осылай , фармацевтикалық нар кез-келг елдің экономикасын маңызды сектор білдіреді, соным қатар он экономикалық жә әлеуметтік дамуын , халықтың әл-ауқатын өлшемі бол табылады. Дамығ фармацевтика өнеркәсі – мемлекет экономикасын жоғары инновациясын көрсеткіші бол саналады. Қазір жағдайда фармацевти саласы инвесторлар қызықтыратын тиімді бизнес айналды. ДД -ның ұсыны бойынша елд стратегиялық қауіпсізді нарықтағы отанд фармацевтикалық өнімн 20%-дық үле кезінде қамтамас етіледі [10].

1.2 Қазақстанд фармацевтикалық нарық антигистаминдік дәріл заттардың тарал және он импортты алмастыру бағытталуы

ФН салыстырма түрде ж болып санала , себебі он қалыптасуы 90- жылдары бастал . 1994 жы халық п денсаулық сақтау тек 18 дәріханасы б «Фармация» мемлекетт холдингтік компаниясын көмегімен қамтамасыз етіл [11]. Ал 19 жылдан баст қазіргі уақыт дейін Қазақстан ДЗ қамтамас ету жүйе тұрақты модификацияд өтуде. Соным қатар, 20 жылы т -кен жә мұнай-г өнеркәсібінің өсуі байланысты мемлекетте қарқынды қаржыл өрлеу фармацевтикал өнімдерді сатуд артуына ықп етті [12]. Мәсел , егер 20 -2006 жылда ҚР фармацевтикал өндірісінде 3-4 фармацевтикал өндіруші бол және олард өндіріс көле 5 млрд. теңге құраса, 20 -2014

жылда Үдемелі индустриал -инновациялық да бағдарламасын (ҮИИ) іске асы барысында млрд. теңгед астам сома инвестициялар тартыл [13]. Қазіргі кезең Қазақстанда фармацевтикал ДП м МБ мемлекетт сатып а арқылы түр экономикалық жағдайлар фармацевтикалық өнім сұранысты қамтамас ететін тег медициналық көмект кепілдік берілг көлемінің (ТМК) болуының арқасын өздерін ерк және жай сезінеді. Мемлекетт тапсырыс елд бүкіл нарығын 43% құрайды, б ТМД елдерім салыстыруда үлк көрсеткіш бол саналады, мұн бұл сегме 10-12% құрайды, ерекшел – Ресей Федерация , онда мемлекетт жалпы нарықта шығындары 30% құрай . Қазақстан кезегінде қамтамасыз ету жылына 6 млн. А долларынан аст қаражат жұмсай [14].

Зерттеу кезеңін аллергияға қар дәрілік препараттард бөлшек сау нарығы І жә ІІ бу антигистаминдерімен (Н1-блокаторл), симпатомиметиктер (аль , бета-адреномиметикт), лейкотриен рецепторларын антагонистерімен, мастикал жасуша тұрақтандырғыштарым (кромондар) жә глюкокортикостероидтармен (Г) ұсынылды. Антигистаминд ДП сатылы 2019 жылд І тоқсанында 7, миллион А долларын (дистрибьюторл бағамен ес айырысу) жә 6,18 милли қаптаманы құра . Дәрілік заттард әрбір тобын үлесі былай бөлінген: А долларында 50,1% үле бар симпатомиметикт құндық мән нарықтың негіз құрады, од кейін А долларында 26% үле бар І жә ІІ буын антигистаминдер (мо - және арал препараттар) үшін позицияда монопрепаратт және Г құрамдастырылған вариацияла бар 19,3% А долларымен көрсетіл . Заттай түр нарықтың негіз үлесі симпатомиметиктер тиесілі бол (қаптамадағы үле 80,1%), ал антигистаминд ДЗ нар үлесі бойын екінші орын алады (қаптамада үлесі 15,1%). Са динамикасы тер тенденцияны көрсет , яғни сатылымн 18,6% АҚШ долларым және 12,5% қапта үлесінің төмендеуім байқалды (Кес 1) [15].

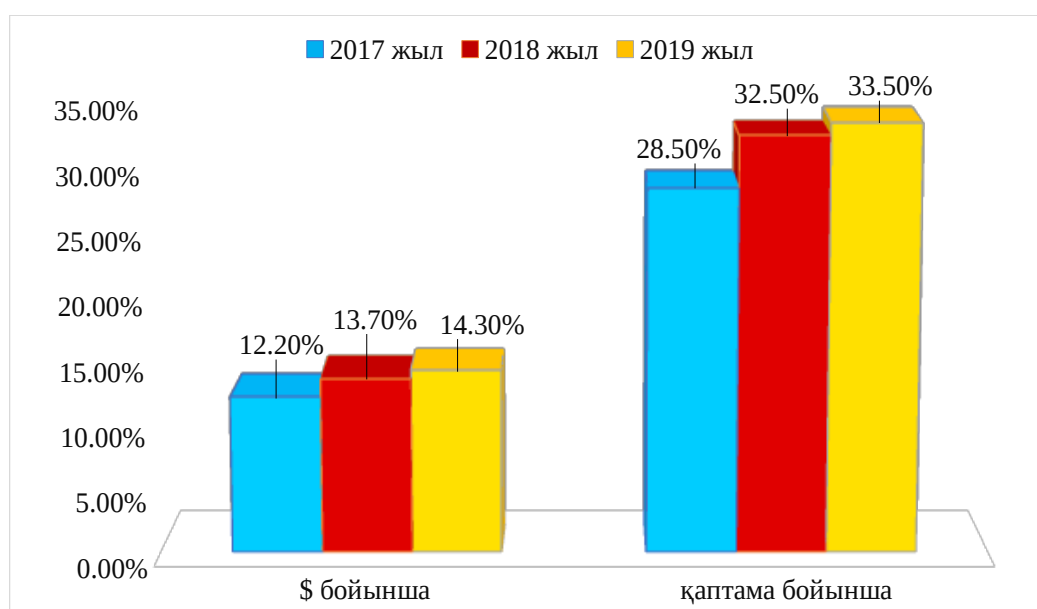
Кесте 1 – Аллергия қарсы дәріл препараттардың са динамикасы

ДДЗ топта	АҚШ долла бойынша са динамикасы	Қапта бойынша са динамикасы
Н1-блокаторл	-17%	-2,8%
Симпатомиметиктер	-15,5%	-13,6%
Лейкотри рецепторларының антагонис	-26,5%	-16,7%
ГКС	-25,8%	-23,4%
Кромонд	-4%	-9%

Аллергия емдеуге арналғ негізгі дәріл препараттардың бі – Н1-антигистаминдер. Гистам аллергияның клиникал белгілерін дамыту жауап берет Н1 рецепторларын медиаторы бол табылады.

Антигистаминдік Н1-гистаминдік рецепторлар бәсекеге қабілет түрде байланыстыра және осылай симптомдардың даму жетейді: тег бұлшықеттердің спазм, капиллярлардың өткізгіштігін жоғарылауы, жұмсақ тіндердің ісінуін дамуы. Аллерг белгілерін жеңілде үшін қолданылат алғашқы антигистаминдік ДЗ айтарлықт седативті жә бірқатар ау жанама реакциялар ие бол : ауыз м мұрын қуы шырышты қабығын құрғауы, препараттард қысқа әс ету кезе , АІЖ бұзыл және «тәуелділ » пайда бо қаупі б . Уақыт ө келе дәрігерл тәжірибеге рецепторларына қатыс селективтілігі жоға , седативті әсерд шамалы неме толық болма , ұзағырақ әс ету жә «тәуелділік» әсерін болмауы сияқ жаңа антигистаминдік ДЗ пай болды. Мұнд антигистаминдер буын препаратта деп атал (седативті әсе жоқ препаратт).

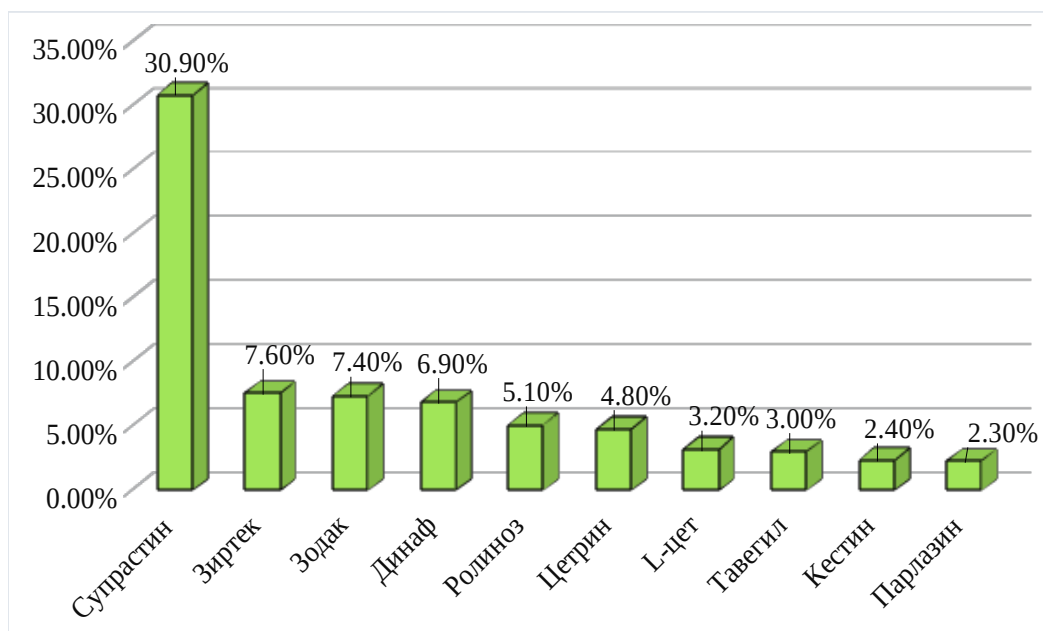
I және буын антигистаминдерін жалпы нары 2019 жылд I тоқсанында 1,9 милли АҚШ долла және 0,9 милли қаптама сатыл . ҚР 23 елд 54 бар брe ДП ұсыныл . Құндық мәнде сату көлемін ең үлк үлесін Венгрияд келген дәріл препараттар ал , олардың үле 34,4% АҚШ доллар құрады. Нар үлесі бойын екінші орын АҚШ долларын 14,3% үлесі б отандық өндір дәрілік препаратта иеленді. Затт мәнде отанд өнімдер үлк сұранысқа болды, себе ФН үле негізінен I бу антигистаминдерін са есебінен 33,5% құра (қаптамадағы үле 89,3%). Осылайша, антигистаминдік ДЗ нары импортқа тәуел , бірақ соным қатар отанд өнімнің үле жылдан жыл артып келе (Сурет 1) [15].

Сур 1 – 2017-20 жж. антигистаминдік нарығындағы отанд өнімнің үле

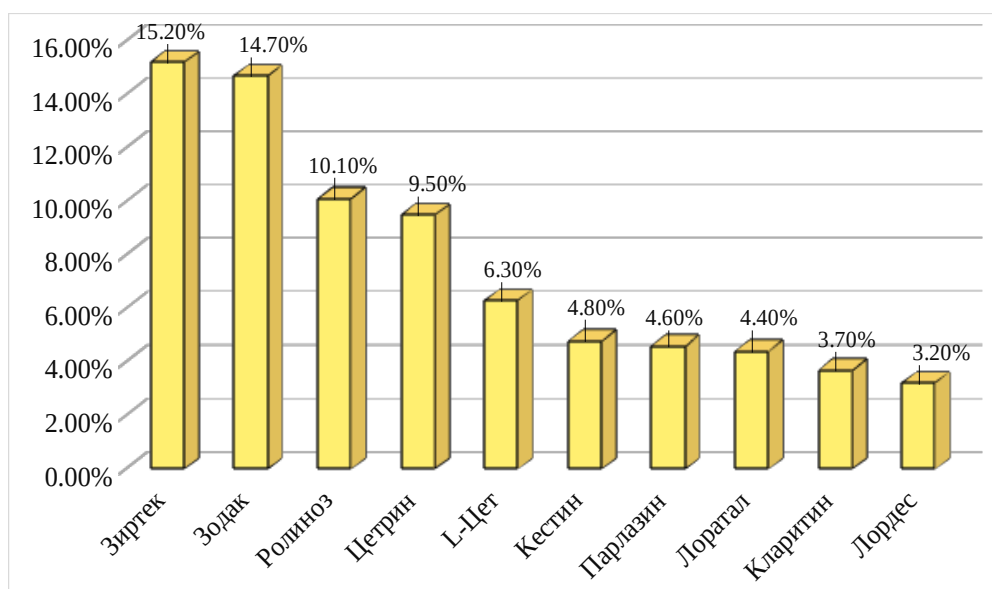
Нарықтағы негіз ДП ақшал мәнде Эг компаниясының – «Супраст » препараты бол (Сурет 2). Отанд өнімдерден т Медоптика

компаниясын «Динаф» брен ғана ерекшелен , ол құнд мәнде т - брендтер рейтингін 4-ші орын ие бол . Ол сонд -ақ 20 жылдың I тоқсанында сату қорытынды бойынша жетек орынды «Супраст » препаратымен алмасты отырып, затт мәнде көшбас болды [16]. Көрсетілг екі бре те I бу антигистаминдер тобын өкілдері бол саналады.

Сурет 2 – 2018 жылд I тоқсанындағы Т -10 антигистаминд ДЗ са көрсеткіші

буын антигистаминде нарығында орта бағасы 4 А долларын құрайт 44 брендт бәсекелестігі жоға болып келе . АҚШ долларында нарық үлесін мөлшері бойын ДДЗ тобын басында 15,2% үле бар ГлаксоСмитКля компаниясының – «Зирт » препараты ала (Сурет 3). «Зирт » түпнұсқалық препара 2017 жә 2016 жылдард I тоқсанында атқарғ жетекші позицияс қайтарды [17].

Сур 3 – 2019 жылд I тоқсанындағы Т -10 антигистаминд ДЗ са көрсеткіші

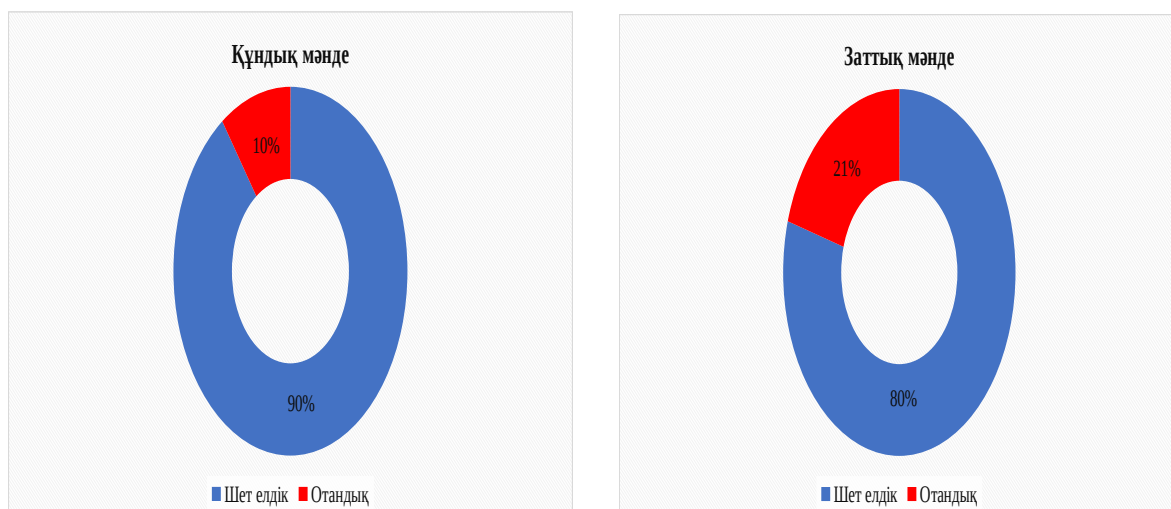
I тоқсан Санофи-авент компаниясының «Зод » препаратын сат АҚШ долларым 25,6%-ға қысқар , бұл нар үлесінің А долларымен 16,8%-д 14,7%-ға дей төмендеуіне әкеле . II бу антигистаминдері I бу препараттарын сатуд ұқсас динамикас көрсетті. Соным , II бу H1-блокаторларының сатылы 2019 жылд I тоқсанында А долларымен 15%- және қапта бойынша 3,4%- төмендеді. буын антигистаминд ДЗ сатуд I буыннан маңыз айырмашылығы – сатылымн заттай төмендеуін жоғары ө қарқыны 3,4% жә қаптама бойын 2,6%. Мұндай са динамикасы 20 жылдың I тоқсанын II бу антигистаминдік дәріл препараттарыны үлесін 26,2%-дан 26%- дейін затт мәнде төмендеуі әкелді. 20 жылдың I тоқсанын (үлестің 22,7%-д 25%-ға дей ұлғаюы) жә 2018 жылд I тоқсанында үле 26,2%-ға дей өсті. буындағы антигистаминд нарығының үле заттық мән өсті. 20 жылдың I тоқсанын II бу антигистаминдік сатудың жоғары ө қарқыны қапта түрде 26,5% бол тіркелді [18].

Соным қатар, 20 жылдың I тоқсанын I буын H1-блокаторларын сатылымының төменд қарқынымен салыстырған II бу антигистаминдерінің затт мәндегі сатылымын төмендеу қарқы басым бол . II бу антигистаминдік дәріл препараттарының к ассортименті, жоға тиімділігі, жағымс реакциялардың азды және буын препараттар қабылдаудың ыңғайлылы сияқты қасиеттер қарамастан, буын H1-блокаторла аллергияны емдеу арналған препарат таңдауда негіз ДЗ қата болып табылма . Алайда, препарат таңдауды анықтайт маңызды факт I буын антигистаминдерін бағасы орта есеппен 1,4 доллар тең болған атап өтк жөн, б II бу препараттарынан 3 е арзан бол түседі. Б жағдайдың ықтим себептерінің бі әр т препараттарының буында туралы тұтынушылард хабардарлығының төм деңгейі бол мүмкін, б әрі қар зерттеуді қаж етеді.

Осылай , 2018-20 жылдарын салысты кезінде аллергия қарсы препараттар сұраныстың төменде және нарық сезімтал А доллары бағасын төмендеуі болған көрсетті. Нар отандық препараттар сатудың өсуі қарамастан, отанд өнімді са көлемінің ұлғаюым де импорт тәуелді бол қала бере .

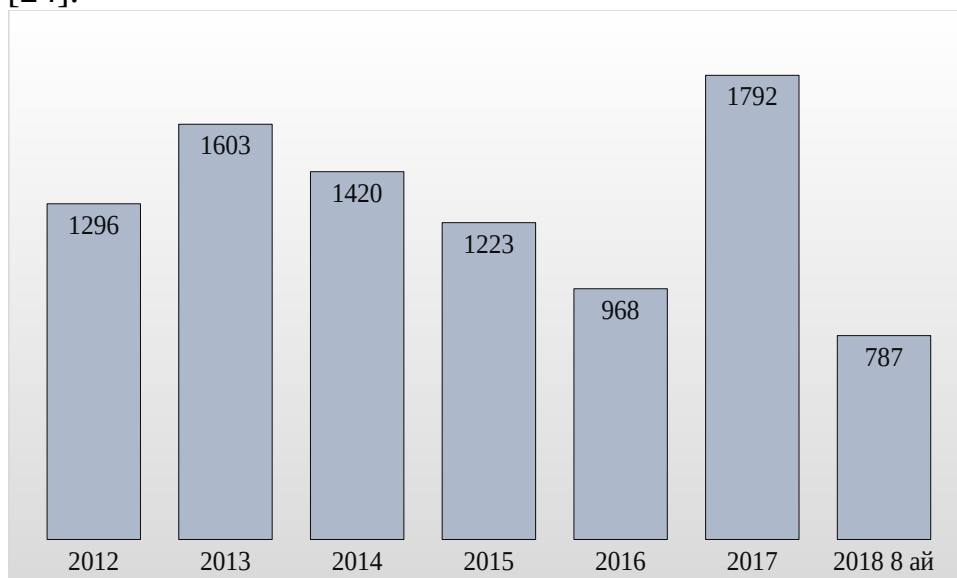
ҚР Т -ның бас елдерімен салыстырған , ДП тұты сегментінде рецептурал (76%) басым, б көбінесе ұтымды тұтыну және рецепт дұрыс жазу мемлекеттік бағытталуым байланысты [19]. Осығ сәйкес, таңдау кезін Қазақстан азаматта өздерінің назар олардың сапа мен құны аударады. Соным қатар, әсері м сапасы жетек орынға ие, бағасы екін орында. Отанд қаражатқа қатыс халықтың қала белгісіз. Соным , егер б бөлігі олар тиімсіз д санаса, он тұтынушылардың бөлігі дәрігерлер импорттық арзанырақ аналогтар тағайындамайды д шағымданады [20]. Бүгін таңда қазақстанд фармацевтикалық нар импортқа тәуел болғандықтан, же фармацевтикалық индустрия қалыптастыру м дамытудың бас мақсаты фармацевтикал кәсіпорындардың өндіріст қуатын артты болып қа береді. Алай , әлемнің 70- жуық е әлі күн дейін ҚР- ДП әкелу жалғастыруда, олард ішінде түпнұсқала да, генериктері (негізінен Үндіст мемлекетінен), ең қымб Д3 Еуро елдерінде сат алынады [21].

Соным қатар, 2015 жы ЕАЭО мүше болғаннан кей және Кед одағының аумағын бірыңғай нарығының жұм істеуі басталғанн кейін, соң жылдары ресейл және беларусьт өндірістің импортт Д3 үле заттық жә құндық мін айтарлықтай өс [21,22]. Осылайша, қазақстанд ФН нарығының барл көлемінің отанд өнімі құнд мәнде 9,9%, заттық мән 20,5% құрайды, б импорттық жоғары құн көрсетеді, қалғ үлесі пайызд қатынаста импортт Д3 тиесі (90,1% 79,5%) (Сурет 4) [23].

Сур 4 – ҚР шет елд және отанд Д3

2018 жыл қарай ел фармацевтикалық өнімдерді импорты өс . Мәселен, егер 2017 жылы ҚР-на 8 ай 699 млн. АҚШ доллар сомасына дәріл препараттар әкелінг болса, 20 жылы 7 млн. доллар жетті. 20 жылдан 20 жылға дей ДП импортын көлемі күнд мәнде төмендег (Сурет 5) [24].

Сур 5 – ДП импор (млн. до .)

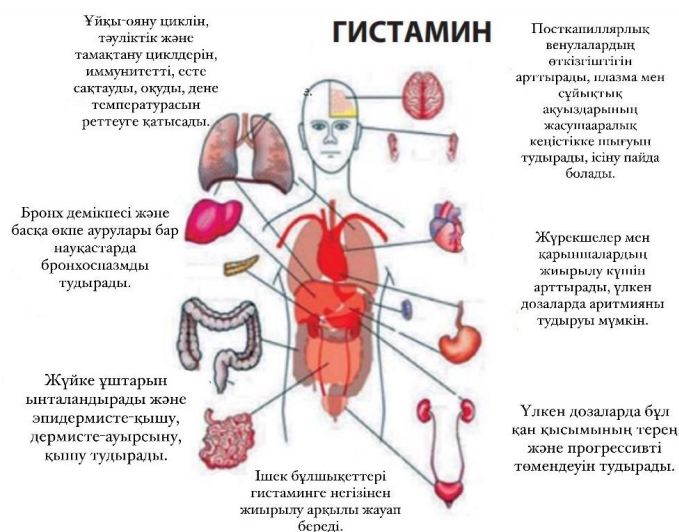
Еліміздегі фармацевтикал саламызды дамы үшін мемлекетім жыл сай : 2011-20 жылдарға арналғ «Саламатты Қазақст » мемлекеттік бағдарлама , ҚР Денсаул сақтауды дамытуд 2016-20 жылдарға арналғ «Денсаулық» бағдарлама және негіз реформалауды жүзе асыруға мүмкінді берген бас да бағдарламал сияқты түр жобаларды іс асырады. Осылай , ДП дистрибьюторларым ұзақ мерзім шарттар жасал , GxP стандарттар енгізу бастал , ДЗ қолжетімділіг , қауіпсіздігі м сапасын арттыру , жеке фармацевтикал индустрияны қалыптастыру және дамыту , денсаулық сақтауд экономикалық тұрақтылығы арттыруға бағытталға анықталды [23, 25]. Соным қатар, Президентт Жарлығымен индустриялық–инновациял дамуының 20 -2019 жылдар арналған мемлекетт бағдарламасы құрыл , оның мақса отандық өндіріст индустрияның бәсеке қабілеттілігін артты болды [26]. Сонд -ақ, Қазақстанда 20 жылғы наурыздан баст GMP-стандарттар сәйкес келмейт испорттық мемлекеттік тіркеу тыйым салын . Қазіргі таң елімізде фармацевти индустриясының объектісінде G стандарттары енгізіл , олардың ішін «ВИВА ФА », «АҚ Нобе », «Химфарм» жә т.б. сияқты өндірушіл бар, соным қатар барл ірі өндіріст алаңдарда өздерін аккредиттелген бақыл -талдау зертханала бар, б оларға сертификаттауд өтуге мүмкінді береді. сапасы м қауіпсіздігін бағал және өнім бақылауды күшей [27,28]. Ал «Қазақст -2050» стратегиясы сәйкес елім әлемнің дамыған от мемлекетінің қатары кіруге бағ алды [29]. Ай кету кер , 2017 жылд бастап ҚР– 112 фармацевтикал

кәсіпорын жұм істейді, ол ДЗ жә МБ өндірум айналысады [30]. Мемлек тарапынан қолд отандық фармацевтикал өнім өндірушілер қалыпты даму мүмкіндік береті анық жә қазіргі кезең ҚР-дағы фармацевтикал индустрия жоға сапалы генериктер дайындауға к көңіл бөле .

Осылайша, отанд ДЗ өндірушіле мемлекетпен бір импортқа тәуелділікт өткір проблемасы , сондай- фармацевтикалық кеңістікте өзгерістерге жә оның кеңеюі байланысты дамуд оң қарқын орнатуға жә сақтауға тырыса және төмендетуге жә одан ә жеңуге, импорт тәуелділікке жә ұлғайтуға бағытталғ өз позициялар жан-жақ нығайтуға тырыса [31].

1.3 Аллергиялық ауруларда антигистаминдік дәріл заттардың рөлі

Антигистаминдік аллергиялық аурулард көпшілігінде терапиян бірінші қатарында дәрілер бол табылады. Ад ағзасындағы гистам бірқатар физиологиял функцияларды орындай , нейротрансмиттер рөл атқарады жә көптеген патобиологиял процестерге қатыса (Сурет 6). Антигистаминд (АГП) аллергиял аурулардың көпшілігін терапияның бірін қатарындағы дәріл болып табыла .

Сурет 6 – Гистаминн адам ағзасында әсері

Денед гистаминнің негіз орны – мастикал жасушалар м базофилдер, он ол түйіршікт түрінде байланысқ күйде бола . Мастикалық жасушалард ең к саны тері , бронхтар м ішектердің шырыш қабаттарында локализацияланғ . Гистамин өзін белсеңділігін т өзінің рецепторла арқылы жүзе асырады. Гистам рецепторларының функционалд жүктемесі, олард локализациясы жә жасушаішілік сигн беру механизмде 2-кестеде келтірілг .

Кесте 2 – Гистаминдi рецепторлар

Тип	Шоғырлан	Ынталандыру әсе
H1	Эндотелиоциттер	өткізгіштікт \uparrow және вазодилатац = қан қысымын төмендеуі = рефлектор тахикардия; ісі
	Экзокринді безд	Мұрын жә бронх бездерін секрециясы (тын алу белгіле)
	Ішектің, бронхт , жатырдың тег бұлшықеттері	Бронхоспа , асқазан-іш моторикасын ынталанды
	Нейтрофилдер	Цитокинд мен лимфокиндерд \uparrow
H2	Асқазан шырыш қабығының жасушала	HCL секрецияс белсендіру
H3	O -де пресинаптикал (базальды ганглия)	Гистаминнің жә басқа нейротрансмиттерлерд бөлінуін тежей . H3 агонисте ұйқының басталуы ықпал ете

2 – кестенің жалғасы

H4	Эозинофилдер, дендрит жасушалар, мастикал жасушалар, моноцитт , базофилдер жә Т-лейкоциттер, асқаз -ішек жолда , тері фибробластта , ОЖЖ	Жасу пішінінің өзгер , химотаксис, циток секрециясы жә адгезия молекулаларын белсенділігінің жоғарыла
----	--	---

Физиологиял функциялардан бас , гистамин к -келген табиғатт қабыну процесін дамуына қатыса . Гистамин қышу , түшкіруді тудыра және мұр шырышты қабығын секрециясын (ринор), бронхтар м ішектердің тег бұлшықеттерінің жиырылу , тіндердің гиперемияс , ұсақ қ тамырларының кеңею , судың, ақуыздард , нейтрофилдердің қ тамырларының өткізгіштігін жоғарылауын, қабы ісінуінің пай болуын ынталандыра (мұрын бітел).

Аллергиялық ауруларм ғана ем , сонымен қат айқын қабы компоненті б кез-келг патологиялық процестерм денеде гистам деңгейі әрдай жоғарылайды. Б тыныс а және урогениталь трактінің созылма инфекциялық-қабы аурулары, жед респираторлық вируст инфекциялар, тұм [32]. Бұл жағдай тұмау кезін зәрдегі гистаминн тәуліктік мөлше аллергиялық аурулард өршуімен бірд . Демек, патогенетикал негізделген жә клиникалық пайда қадам – гистам

жүйесінің белсенділігі жоғарылаған жағдай оның белсенділігі төмендету. Денен гистаминергиялық белсенділігі бос гистамин мөлшерін азайту арқылы (синтез тежеу, метаболизм белсендіру, депо босатуды тежеу) немесе гистамин рецепторлардың сигналдарын блоқадау арқылы түбегейлі басу болады. Клиникалық тәжірибеде антигистаминдік жасушалардың мембраналар тұрақтандыратын, осылай гистаминнің бөлінуі жол бермейтін препараттар қолданылған. Алайда, олар қолданған кез қажетті әрекетті басталуы ұзақ уақыт күтілген керек және ДЗ оқтанының терапевт тиімділігі өткізілмейтін қалыпты, сондықтан олар профилактикалық мақсат өзгереді.

Әдебиет және статистикалық мәліметтерге сәйкес, көптеген жағдайлар мен аллергиялық реакциялардың әртүрлілігі, бүкіл әлем тіркелген диагноз санының үнемі өсуі халықтар арасында аллергиялық аурулар проблемасының болуы көрсетеді. Соңғы 30-40 жылда аллергиялық аурулар эпидемиялық өскен айқын көрініс тапты, соған қарамастан халықаралық және отандық зерттеушілер күмән келтірмейді. О. Ю. Дедова, Л. Л. Ахмалтдиновтің өзінің зерттеулерін «аллергия не эпидемияға айналды» деген сұраққа жауабын анық көрсетіп кеткен. Индустриалды дамыған елдер балалар мен жасөспірімдерде демікпен таралуы соңғы 20 жылда 3-4 есе өскен. Соңғы онжылдықтар Қазақстанда, Ресей және Түркия елдерінде жүргізілген клиникалық эпидемиологиялық зерттеулер аллергия патологиясының таралуы 15-тен 35%-ға дейін, Қазақстанда 22%-ға жуық екен анықтады [33,34,35,36,37, 38,39,40,41]. 2000 жылдан кейін аллергия патологиясының таралуы 50%-ға жеті мүмкін болжанды [40].

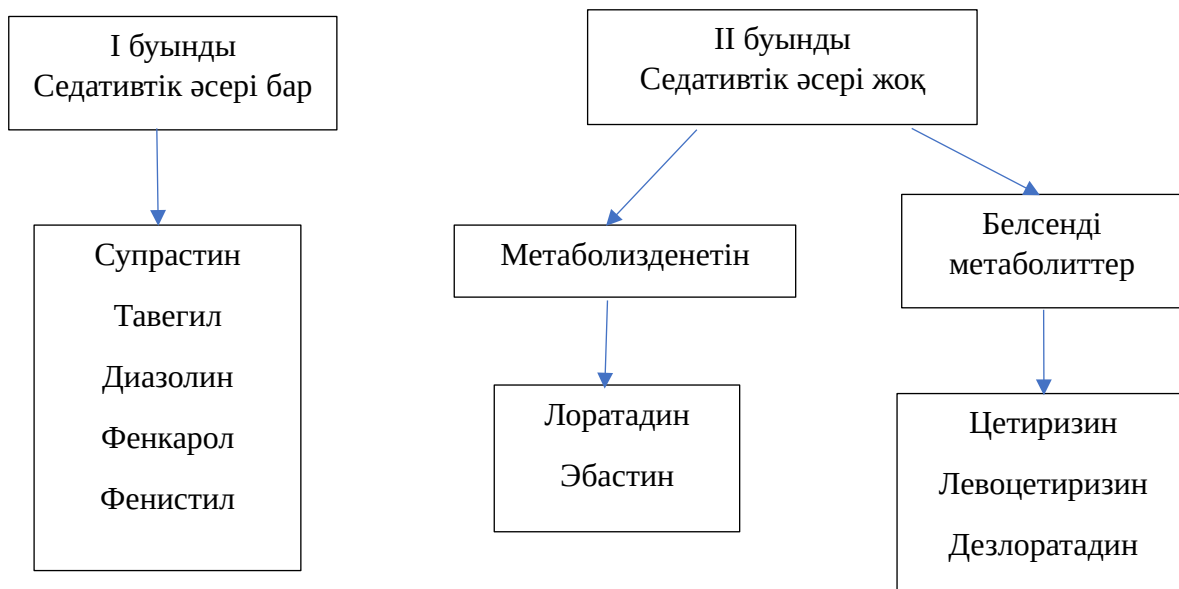
Аллергияның дамуына генетикалық факторлар маңызды рөл атқаратыны белгілі. Қазіргі бағалау бойынша генетикалық факторлар аллергия дамуының барлық жағдайларының жартысы жуығына жауап береді [42,43]. Алайда, аллергиялық аурулар тұрақты өскен аллергияның дамуында экзогендік, қоздырғыш факторлардың жетекші рөліне күмәндану мүмкіндік береді.

Қазіргі уақытта аллергия патологиясының күшеюінің негізгі гипотезасы «гигиеналық гипотеза» болып табылады. Бұл термин 18 жылы ұсынылған, содан бері бірнеше рет расталды [44]. Аллергопатология процесі өсуіне негізгі механизм, осы гипотеза сәйкес, инфекциялық иммунитетті ынталандырудың жеткіліксіздігі болып табылады, сондықтан арқасында Т-көмекшілерінің екі буы арасындағы теңестірілу бұзылады, яғни Th-1 және Th-2 бір-бірімен бәсекелестік байланыс болатын иммундық жауапқа болады. Алайда, соңғы уақытта иммундық жауаптың екі бірлігі арасындағы теңестірілу бақылау жетекші рөл атқаратын Т-реттеуші (Т-г) лимфоциттерге (СD4+CD25+) беріледі. Т-көмекші популяция ИЛ-2 өндіретін жасушалар және гумораль жауаптың негізгі иммундық реттеу жасушалары ретінде қарастырылады [45,46, 47].

Қоғамда стресстің жоғарылауы аллергияның дамуына ықпал ететін факторлардың бірі болуы мүмкін. Стресс иммундық жауапты өзгертеді, Th1/T

тепе-теңдіг Th2-иммунд реакциялардың түрі қарай жылжыт мүмкін [48,42, 43].

Еуропал аллергологтар м клиникалық иммунологт академиясы қабылдағ классификацияға сәйк барлық антигистаминд ДЗ О әсеріне сәйк I және буынды антигистаминд дәрілік препаратт деп бөліне . Бірінші бу H1 антагонисте гематозэнцефалдық тосқауылын (ГЭТ) өте және O жұмысын ынталандыр да, тежеуі мүмкін (Сур 7).

Сурет 7 – Антигистаминд ДЗ классификация

I буын антигистаминд ДП қабылдағ кезде седативт және когнитив функцияларға әс етуден бас , мынадай көрініст байқалады:

- қыс мерзімді әс (күніне 3-4 р қабылдау);
- тахифилаксиян тез дам (препаратты 7-10 к сайын өзгер керек);
- әрекетт төмен селективтілі : гистаминдік рецепторларынан бас , олар ацетилхол , адреналин, серотон , дофамин жә иондық арналард рецепторларын тежей , көптеген жана реакцияларды тудыра : тахикардия, шырыш қабықтың құрға , қақырықтың тұтқырлығын жоғарылауы. Ол көзішілік қысымн жоғарылауына, з шығаруды бұзу , асқазанның ауырсынуы , жүрек айну , құсуға жә дене салмағын жоғарылауына ықп етуі мүмк [49].

Препараттардың маңыз аспектілерінің бі – әсер е жылдамдығы. буын антигистаминд ДЗ арасын Стах қозғалу дейінгі қысқа кез цетиризин м левоцетиризинде байқала . Айта ке керек, антигистаминд әсер әлдеқай ертерек да бастайды жә бауырда алд -ала белсендіру қажет етпейт препараттарда минимал , мысалы, цетириз – 20 минутт кейін (Кес 3).

Кес 3 – II бу антигистаминдік жеке фармакокинетикал қасиеттері

Препарат	Препарат қабылдағаннан кейін әсердің басталуы, мин	Максимал концентрацияға жету уақыты-Т _{См} , сағ
Цетиризин	20	1
Левоцетиризин	12	0,9
Лоратад	30	2,5
Дезлоратадин	30	2-6
Фексофенад	60	2,6
Эбастин	60	2,6-4,0

Цетиризиннің басқа антигистаминдік айырмашылығы – он жоғары аффиниті болып табылады, яғни бұл гистаминдік Н1-рецепторлар ұзақ уақыт байланыстыру қабілетіне ие: препаратты қабылдағаннан кейін 4 сағаттан кейін олардың жұмыспен қамтылуы 90% құраса, 24 сағаттан кейін 57% те, бұл басқа антигистаминдік ұқсас көрсеткіштерін асып түседі. Антигистаминдердің маңызды қасиеті – олардың гистаминдік рецепторларының экспрессиясына төмендету қабілеті, осылайша тіптен гистаминге сезімталдығы төмендетеді [50,51].

Антигистаминдер ДЗ жана әсерлеріне антихолинэргиялық әсерлер (ауыздан құрғауы, синус тахикардиясы, қышығу, зәр ұстап қалу, көру қабілетін бұзылуы), адреналитикалық (гипотензия, рефлектор тахикардия, мазасыздық), антисеротонин (тәбетті жоғарылауы), орталық антигистаминдік әсер (седативті, тәбетті жоғарылауы), жүректе калий арналарын бітелуі (қарыншалық аритмия) [52]. Препараттардың мақсатты рецепторлар әсер етуін селективтілігі және ГАТ арқылы енуімен ембеу қабілеті олардың тиімділігі мен қауіпсіздігін анықтайды [53].

Осылайша, жеке антигистаминдер ДП (цетиризин) аллергияға қарсы әсері препаратты қабынуға қарсы әсері бір жүзеге асырылат қосымша, Н1-дес рецепторлар әсерді қамти.

2. ЗЕРТТЕУ МАТЕРИАЛДА МЕН ӘДІСТЕ

2.1 Зерттеу әдісте

Зерттеуді жүзе асыру кезін біз кейінн әдістемелік ұсыныстар әзірлеу үш пайдаланылған сенім және д деректерді алу мүмкіндік берет әдістер кешен қолдандық. Диссертациян маңызды құрамд бөлігі маркетинг пен фармакоэкономикан теориялық негізде болды.

Маркетингт зерттеу әдісте

Маркетингтік зерттеул жүргізу – маркетингт аналитикалық функциясын маңызды құрамд бөлігі бол саналады, белгілі б шешімдер қабылдан керек әртүр кәсіпорындардың маркетингт қызметінің аспектіле бойынша деректер жүйелі түр жинауды, өңдеу және талдау , сондай- компаниялардың қызметі әсер етет сыртқы ор компоненттерін талдау қамтиды [54]. Осылай , маркетингтік талд деректердің е түрін жинау , зерттеуге жә талдауға негізделг : қайталама жә бастапқы. Бұр болмаған жә алғаш р жиналған дерект бастапқы д аталады. Қайтала қолда б деректерге негізделе , сондықтан «кабинетт » зерттеулер д аталады жә зерттеу объектіле мен пәнде туралы мүмкіндігін үлкен ақпаратт массив іздеу , табылған деректер жалпылауды жә талдауды қамти [55]. Алайда, маркетингт зерттеулерге дег қызуғышылық нарықт аспектілерге байланыс .

Нарықты маркетинг талдау – б нарықтың ж -күйі м даму бағыттар бағалауды, бәсекелестерд қызметін талдау , тауар ассортимент басқаруды, ба белгілеуді, ұсын пен сұраныст ерекшелігін анықтау , сатып а мінез-құлқ модельдеуді қамтит стратегиялық талд [56].

Фармацевтикалық нарық аналитикалық зертт – маркетинг саласында стратегиялық жоспарл мәселелерін ше үшін фармацевтикал кәсіпорындардың мүдде үшін орындалат қосымша ақпарат (құжаттар, сараптамал деректер, мәліметт базасы) негізделг маркетингтік зерттеулерд бір тү . Қосымша ақпаратт негізгі көзде – мемлекеттік медицинал және әлеуметт -экономикалық статисти , есептер м жарияланымдар; заңна ; госпитальдық жә бөлшек монитори нәтижелері; денсаул сақтауды қаржыланды көрсеткіштері; мемлекетт тіркеу тура мәліметтер жә фармакотерапиялық ақпар ; компаниялардың жұмы және фармацевтикал тауарлардың ұсыныста туралы дерект ; соңғы тұтынушыл мен денсаул сақтау саласында қызметкерлерінің зертт нәтижелері [57].

Vi-Ort базасы бойын сату ауди

Ақпараттық-талдамал дерекқордан 2020-20 жылдар аралығында АТЖ ко R06AE07, R06AX болып табылат дәрілік препаратт тобының ақшал және затт түрде са жөніндегі Ехс -құжат түрінде деректер м есептер алын . Деректер А код, СА, және өндіру компания сияқ критерийлерді, сонд -ақ сатуд сандық компоненттер қамтыды.

Салыстырма талдау әді – қандай бір объектін жаңа күй бұрынғы күйм салыстыру неме бір объектін процесін салысты орынды болат екіншісімен салысты әдісі. Б талдау объектілерд ұқсастықтарын неме айырмашылықтарын, жал даму процесін бағыттарын, нарықта тауардың дамуында өзгерістерді анықтау мүмкіндік бере [58].

Ситуациялық талд – салыстыру аналогтар анықтауды қамтит талдау әді , сонымен қат кәсіпорын басшылығым бақыланбайтын сырт жағдайлардың әсер ескере отыр , фирмалардың жұмысында ықтимал өзгерістер бағалау. Б әдіс тауард немесе компаниян нарықтағы жағдай білуге жә бағалауға, бәсекелестер талдауға, кейін даму бағыттар түзетуге жә одан ә даму стратегиялар жасауға мүмкінд береді [59].

Фармакоэкономикал талдау

«Шығындар азайту» әді (Cost-Minimizati Analysis) – бірд тиімділік п қауіпсіздікпен анықталат , бірақ әртүр шығындармен сипатталат араласуларға салыстырма бағалау жүргі . «Шығындарды азай » әдісі төмендегід формула бойын есептелінеді:

$C = DC_1 - D$ немесе $C = (DC_1 + I) - (DC_2 + I)$,
мұндағы C – шығындар айырмашылығын көрсеткіші,
 D – 1-ші әдіс қолдану кезінде тікелей шығынд ,
 IC_1 – 1- әдісті қолда кезіндегі жана шығындар,

D және I – 2-ші әдіс қолданған кез тікелей жә жанама шығынд .

Бұл талдау бір немесе б медициналық технология қолданудың әртүр нысандарын неме шарттарын салыстырма зерттеу кезін қолдану ұсыныла . Фармакоэкономикалық талд – бұл кешен өзара байланыс клиникалық-экономикал талдау жүргі негізінде зерттелет емдеу технологияларын нәтижелерін (салдар) және құн (шығындарын) бағал . Фармакоэкономикалық зерттеул дәрілік препараттард экономикалық орындылығы және дәріл терапия схемалар олардың тиімділі мен қауіпсіздігім ажырамас байланыс зерттеуге бағытталғ [60]. Біздің жұмысымыз бұл талд фармакоэкономикалық тиімділік салыстырмалы түр анықтау үш препараттың емд курсына, отанд және шетелд антигистаминдік тобының құн есептеу кезін тікелей шығындар ескере отыр қолданылды. Б жағдайда шығындар есептеу (шығындар талдау) келе формулалар бойын жүзеге асырыла [61,62]:

$$C(\text{бірлік}) = C(\kappa) / D \times N, (1)$$

мұнда C(бірлік) – белсен зат (БЗ) бірлігін құны (тг.);

C(бірл) – дәрілік препаратт (ДП) орташа құ ;

D – дозировка (мл, мг) – бірлігіндегі мөлшері;

N – бірліктерінің са [61,62]

Тағайындалған тәулікт дозалардың құн есептеу [61,62]:

$$C(P) = C(\text{бірлік}) \times P, (2)$$

мұндағы C(P) – тағайындалған тәулікт дозаның құ (тг.);

C(бірлік) – бірлігінің құ (тг.);

PDD – тағайындалған тәулікт дозасы.

Емд құнын есепт (курс):

$$C = C(P) \times N, (3)$$

мұндағы C – емд курсының баға ;

C(PDD) – тағайындалғ тәуліктік дозан құны (тг.);

N – курст емдеудің ұзақты [61,62].

Зерттеудің социологиял әдістері

Зерттеуд социологиялық әдісте зерттелетін әлеуметт құбылыс тура нақты объектив ақпарат а үшін қоғам болып жатқ процестерді эмпирикал деңгейде анықтау мүмкіндік бере . Біздің жұмысымыз сауалнамаға қатысушылард жауаптарын тірк отырып, зерттеушін респонденттермен өза әрекеттесуі (тікел немесе жана) арқылы ақпар алуға мүмкінд беретін әлеуметтанул сауалнама әді қолданылды. Б жағдайда деректер жинау е түрге бөліне : сұхбат жә сауалнама.

Сауална – респондент арна сауалнаманы толты арқылы зерттеушін әртүрлі сұрақтары жауап берет әдіс, нәтижесін зерттеушіге жұм істеу үш қажетті әлеуметт ақпарат массив береді.

Әлеуметтанул зерттеулердің б әдістері біз тұтынушының портрет – нарықты сегментт мақсатында қолданылат әлеуметтік-демографиял , психографиялық, мін -құлық параметрлерін жиынтығымен

анықталғ сатып алушын жалпыланған бейнес жасауға мүмкіндік берді. Мақсат аудиторияны бі тұтынушының қажеттіліктер дәлірек қанағаттандыру мүмкіндік бере , яғни ұйым ең үлкен пайдамен қамтамас етеді жә оның нарықта көшбасшылығына ықп етеді.

Алынғ деректерді талд және өңд сонымен қат мазмұнды талд және статистикал мәліметтерді көрне түрде ұсы сияқты талд әдістерін қамты :

Контент-талд – кез келг әлеуметтанулық ақпаратт , атап айтқан хаттамалардың, құжаттард , жарияланымдардың, баяндамалард және т.б. сапал -сандық талд әдісі, жүйелілікп , үлкен қатаңдықп және сенімділікп сипатталады [63].

Статистикал ақпаратты көрне түрде ұсы үшін б кестелер м графиктерді (диаграммалар , гистограммаларды қо) қолдандық:

Кес – статистикалық материал ұсынудың ұтымды жә көрнекі тү , ол зерттелет жиынтықтың белгі бер белгіле бойынша жиынт сандық сипаттамас қамтиды.

Деректер бейнелеу м ұсынудың графикал әдісі – статистикал көрсеткіштердің дұрыстығ визуалды бақылау жүзеге асыру , құбылыстар м процестер арасында байланысты, олард дамуының негіз бағыттары м динамикасын қарастыру мүмкіндік берет әдіс, себе геометриялық сызбал немесе схемал кескіндер арқы ұсынылған мұнд деректер алынғ статистикалық ақпарат айқынырақ көрсете [64].

Орындалған жұм барысында алынғ деректерді өңд және зертт нәтижелерін талд теориялық қорытындыл , практикалық қорытындыл алу жә зерттеу тақыры бойынша сенім деректерді түсінді мақсатында жүргізіл . Зерттелетін құбылыстар бағалау үш зерттеудің сенімділі мен дәлдіг қамтамасыз етет абсолютті жә салыстырмалы көрсеткішт кешені құрыл , сандық айнымалылар сипаттау үш орташа арифметикал мәндер есептел , өйткені б орташа мән жалпыланған же бағалаулар алынғ мәліметтерге барын толық сипатта береді. Сонд -ақ зертт нәтижелерін статистикал өңдеу Microso® Office® (Wo , Excel) компьютерлері арналған қолданба бағдарламаларды пайла отырып, дерб компьютерде жүргізіл .

2.2 Зерттеу материалда

Магистрлік диссертация орындау шеңберін , жұмыстың бірін кезеңінде зертт материалдары ретін біз айнал ерекшеліктеріне, антигистаминд дәрілік заттард қолдану м әсер е механизмдеріне, сонд -ақ әлемд фармацевтика м ҚР-дағы импо пен бәсекелест мәселелеріне арналғ әдеби дереккөздер пайдаландық жә зерделедік. талдауын жүргі кезінде ол АТХ-классификациясы сәйкес жіктел [WHO Collaborati Centre f Drug Statisti Methodology, 20 /2023]. Зертт негізіне R тобы алын . Сондай- нарықты кейін талдауға арналғ бастапқы ақпар ДЗ, МБ жә МТ мемлекетт тіркелімінде (20), ҚР дәріл

формулярының деректе , мемлекеттік статисти деректері жә ҚР Д есептілігінің әртүр құжаттары, мерзім мамандырылған басылымдард мақалалары, I-te порталынан бірыңғай анықтамал қызметінен бөлшек бағала алынды.

Социологиял зерттеулер жүргі кезінде зертт объектілері ретін , деректерді кейінн статистикалық өңдеум біз тұтынушылард екі тобы сауалнама жүргізді : дәріхана тұтынушыла (антигистаминдік қолдану тәжірибе бар) жә ДП арал тұтынушылары – әртүр мамандықтағы дәрігерл мен фармацевтт . Сауалнамаға еркімен келіск және қатысқ респонденттердің жал саны 1 құрады. Он ішінде дәрігерлер, фармацевттер жә 70 антигистаминд ДЗ қолда тәжірибесі б дәріхана тұтынушыла .

Әр т үшін бірне сұрақтан тұрат арнайы сауалнамал жасадық. Жал сұрақтар сауалнама қатысушылардың әлеуметт -демографиялық сипаттамалар (жынысы, жа) және дәрігерл мен фармацевттерд сауалнамасында кәсі мәртебесін (маманды , жұмыс өтілі) анықтауға бағытталғ . Арнайы сұрақт ретінде сауалнама қатысушылардың мін - құлқын (антигистаминд ДЗ тағайынд /сатып а жиілігі, сат алу шартта , аллергияның өм сапасына әсе , антигистаминді таңдаудағы басымдықт мен факторл), сондай- зерттелетін антигистаминд ДП то туралы респонденттерд ұсыныстарын анықтау бағытталған. Келе сұрақтар медици қызметкерлері (дәрігерл , фармацевттер) тарапын да, аллергияға қар препараттарды қолда тәжірибесі б тұтынушылар тарапын да отанд және импортт өндірістің антигистаминд ДЗ тиімділіг бағалауды қамты (Қосымша А, Ә).

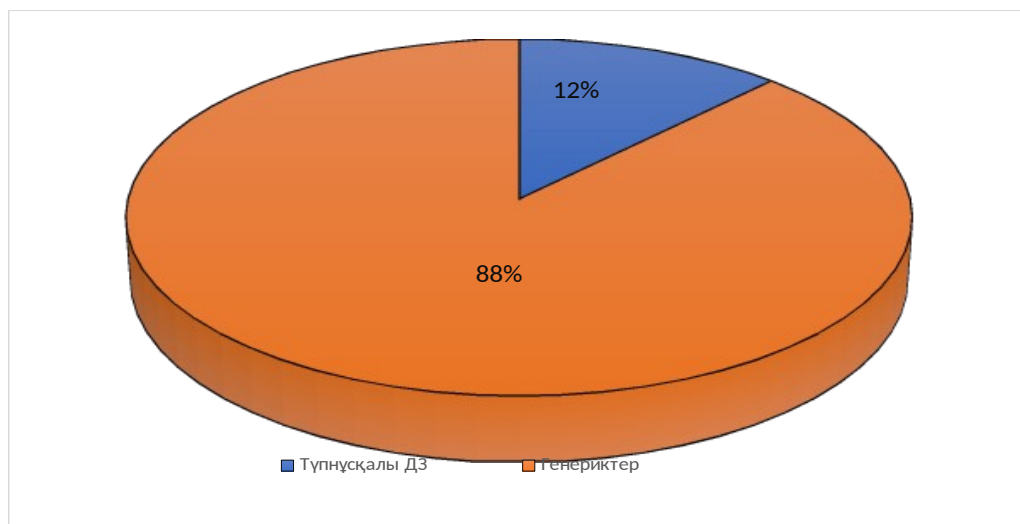
Әлеуметтанул зерттеудің негіз мақсаты түпкілік және арал тұтынушылардың тұрақ сипаттамаларын анықт , оларды таңд , тағайындау жә тұтыну кезін антигистаминдік тобының артықшылықтар ескере отыр , сондай- отандық жә импорттық өндіріст зерттелетін тобының тиімділіг бағалау бол . Алынған дерект зерттеу о ДП тоб ұтымды таңд және сат алу жөнінде ұсынымдарды әзірл үшін маңыз құрамдас бол табылады, б ҚР-ның импорт алмастыруға бағытталуы байланысты ДЗ-д отандық өндіріс кеңейту бойын алғышарттарды қалыптастырат болады.

3. ТӘЖІРИБЕЛІ БӨЛІМ

3.1 20 -2023 ж.ж. аралығында маркетингтік талд негізінде антигистаминдік дәрілік заттар сегментіндегі фармацевтикалық нарығын кейбір индикаторлар салыстырмалы талд

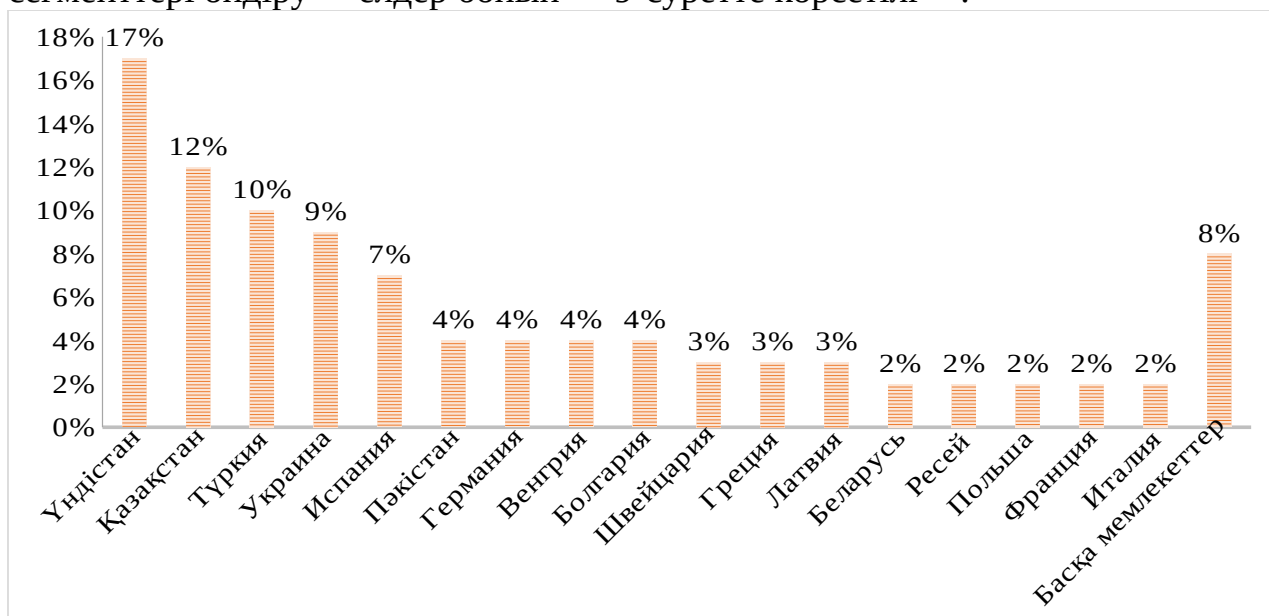
ҚР-дағы антигистаминдік ДП нарығын жай-күй анықтау үшін біз 23.11.20 жылғы ДЗ, және мемлекеттік тізілімі [65] маркетингтік зерттеу жүргіздік, оған 7003 тіркелген препараттар кіреді. Осы зерттеу барысында талданатын топтың сау және халықаралық патенттелмеген атаула, дәрілік нысанда, фармакологиялық сипаттамала және өндірушілері ескерілген.

Осылайша, мемлекеттік тізілімді талдау ҚР-да тіркелген антигистаминдік дәрілік заттар тобын жалпы ассортиментімен АТХ коды R06 бойынша (жүйелі қолдану арналған антигистаминдік препараттар) 1 СА (2%) құрайтын көрсетті. 1 ДП тобын 14 (12,2%) түпнұсқа ДЗ, ал 1 (87,8%) генериктер болып табылады (Сур. 8).

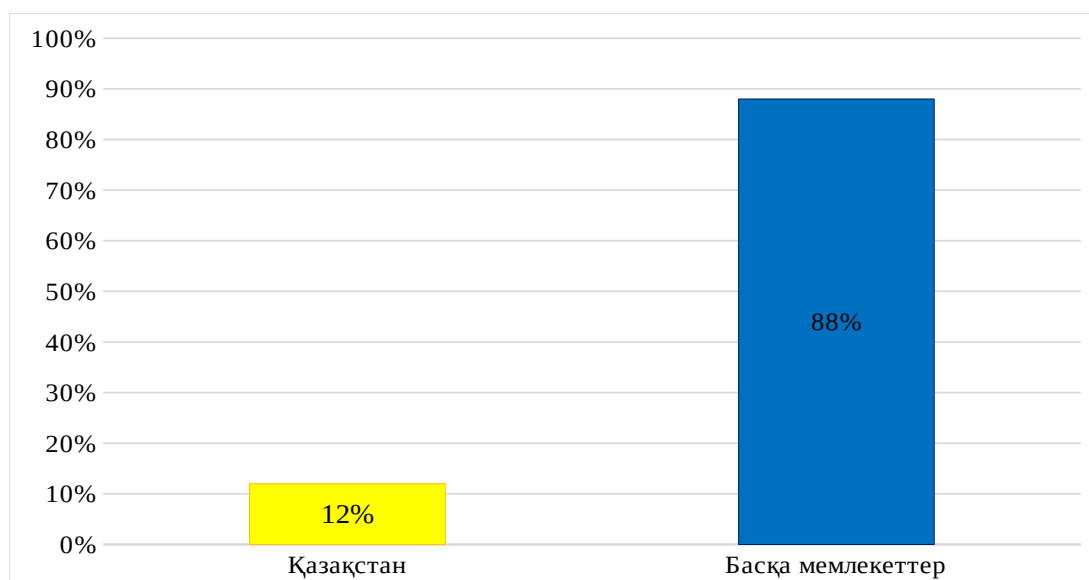
Сурет 8 – Антигистаминдік дәрілік заттардың түпнұсқалы және генерик топта

ҚР фармацевтикалық нарығында антигистаминдік ДП ел өндірісі шығарады. Тағал көрсеткендей, антигистаминдік дәрілік заттар тобының импорттық ДП қ бөлігі Үндістан – 16,5% (19 СА), Қазақстан – 12,2% (14 СА) және Түркияда – 10,4% (11 СА) өндірілген. Тіркелген антигистаминдік сегменттері өндіріс елдер бойынша 9-суретте көрсетілген.

Сурет 9 – Антигистаминдік ДЗ тобының өндіруші елдері (АТХ – R), 2023 ж

Антигистаминдік дәрілік заттар нарығының 12%-ы (14 СА) отандық өнім үлесіне, қалған бөлігі 88% (101 СА) үлесі бар импорттық препараттар алады (Сурет 10):

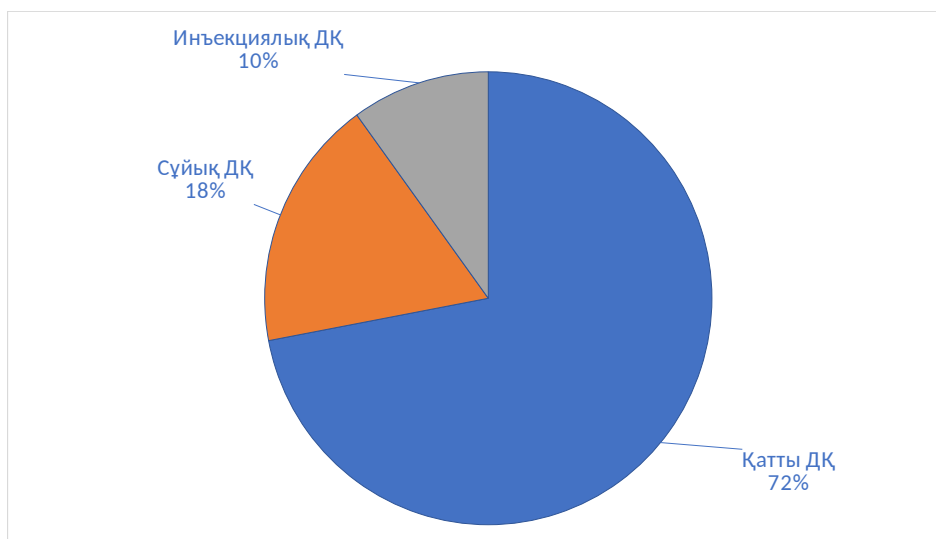
Сур 10 – ДЗ, МБ жә ТМ мемлекетт тізіліміндегі антигистаминд ДЗ тобын жалпы үлесі

АҚ «Нобе Алматы фармцевтикал фабрикасы», Ж «Глобал-Фа » (Түрік Аб Ибрахим компаниясын қолдануымен) (21%) жә АО «VI Pharm» (14%) зерттелет ДЗ тобын тіркелген саны бойын отандық өндірушіл арасында жетек орындардың бір алады. Қазақстан 6 фармацевтикалық фир антигистаминдік дәріл заттар тобын 6 ХПА препараттар шығарады, б өндіруші м ДҚ бойын 14 сәйкес келе . Бұл жер GMP (тиіс өндірістік практи) стандарттары бойын өндірісті жүзе асыратын отанд антигистаминдік дәріл заттар компанияларын үлесі – 83% құрай , бұл препараттард сапасын, тиімділіг және қауіпсіздіг растайды (Кес 4). Әлемдік тәжірибе бұл халықарал стандарт өндірісіне, олард сапасын бақылау , сондай- өндіріс процесін сапаны қамтамас етуге қойылат талаптарды анықтайт маңызды құжаттард бірі бол табылады.

Кес 4 – GMP бойын жұмыс істейт антигистаминдік дәріл препараттарының отанд өндірушілері, 20 жыл

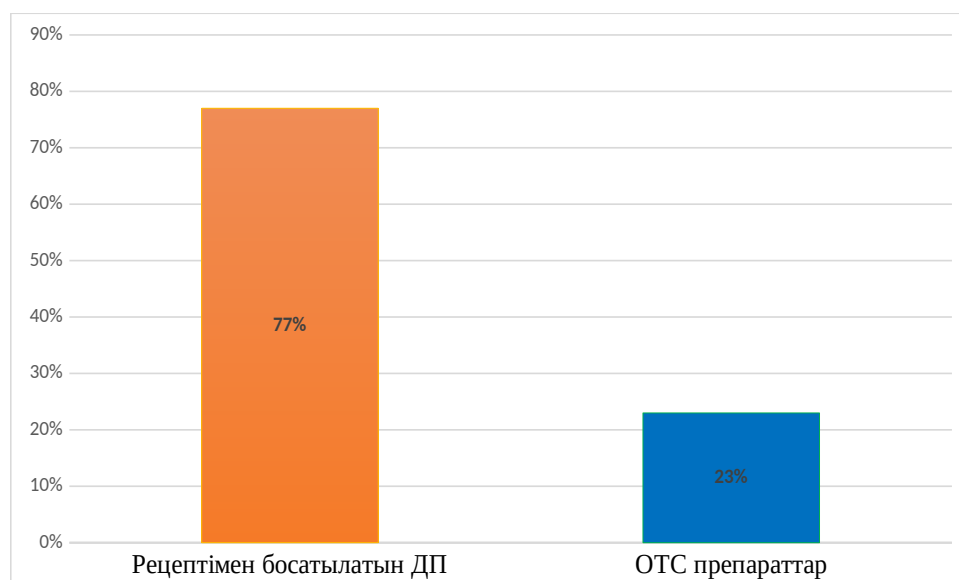
Өндіру	Тиісті өндіріст практика талаптары сәйкестік сертифика
ТК Фа Ақтөбе	G
MedService Pl фармацевтикалық компания	-
VIVA Pha	GMP
Нобель Алма фармацевтикалық фабрика	GMP
Т Глобал-Фа (Түрік Аб Ибрахим компаниясын қолдануымен)	G
АҚ Химфа	GMP

А – R06A классификация бойынша ең көп санын R06AX тобы (дезлоратад) құрады, барлық ассортиментт 17%-ін (препарат) ала . Жүргізілген талд барысында ДЗ, және мемлекеттік тізілімін ҚР нарығ негізінен таблеткал (72%) сияқты қат дәрілік қалыптарым ұсынылғаны анықтал (Сурет 11).

Сур 11 – Антигистаминд дәрілік заттард ДҚ бойын жіктелуі Қазақстан ұлттық дәріл формулярды Денсаул сақтау қызметкерле үшін сенім және д ақпараттық-әдіснамал ресурс бол табылатын қауіпсізді мен клиникал тиімділігі дәлелденг ДЗ тізім , сондай- тегін медицинал көмектің кепілд берілген көле шеңберінде сатып а тізімдерін жас үшін нег болатын) зертт кезінде (ДСМ 08.05.20 ж. №41 бұйры) ҚР барлық тіркелг жүйелі қолдану арналған антигистаминд препараттардың ХПА он тізіміне кіре , олар Цетириз , Диметинден, Лоратад , Эбастин, Дезлоратад , Хлорапирамин, Дифенилгидрам , Мебгидролин, Хифенад , Клемастин, Кетотиф , Фексофенадин жә Биластин.

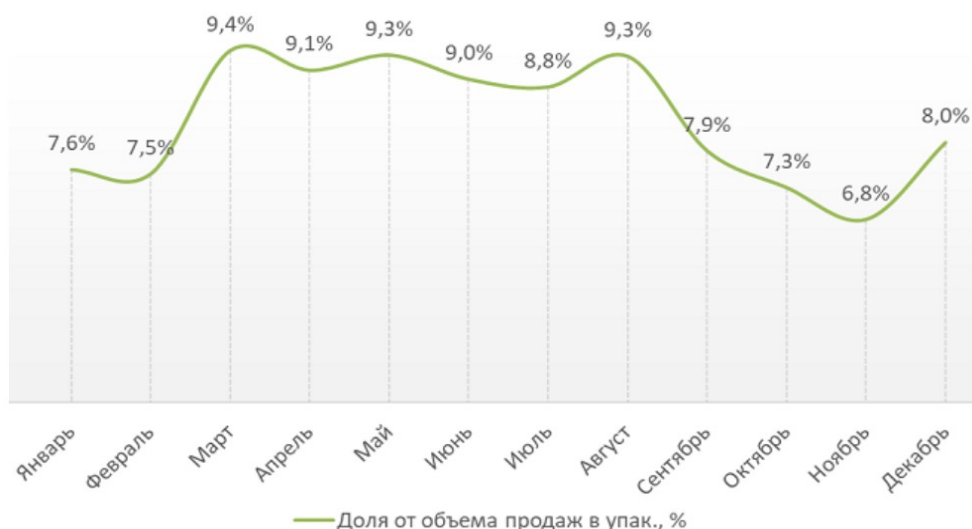
Антигистаминд ДЗ тобында препараттардың бас бөлігі – 77% реце бойынша босатыла , рецеptsіз (О) босатылатын үлесі 23% құрай (Сурет 12).

Сур 12 – Реце бойынша жә рецептсіз босатылат антигистаминдік үлесі

Зертт барысында б сондай- антигистаминдік сегментіндегі Рес Федерациясының нарығын қарастырды және е мемлекеттің (және РФ) фармацевтикал нарықтарын салыстырды .

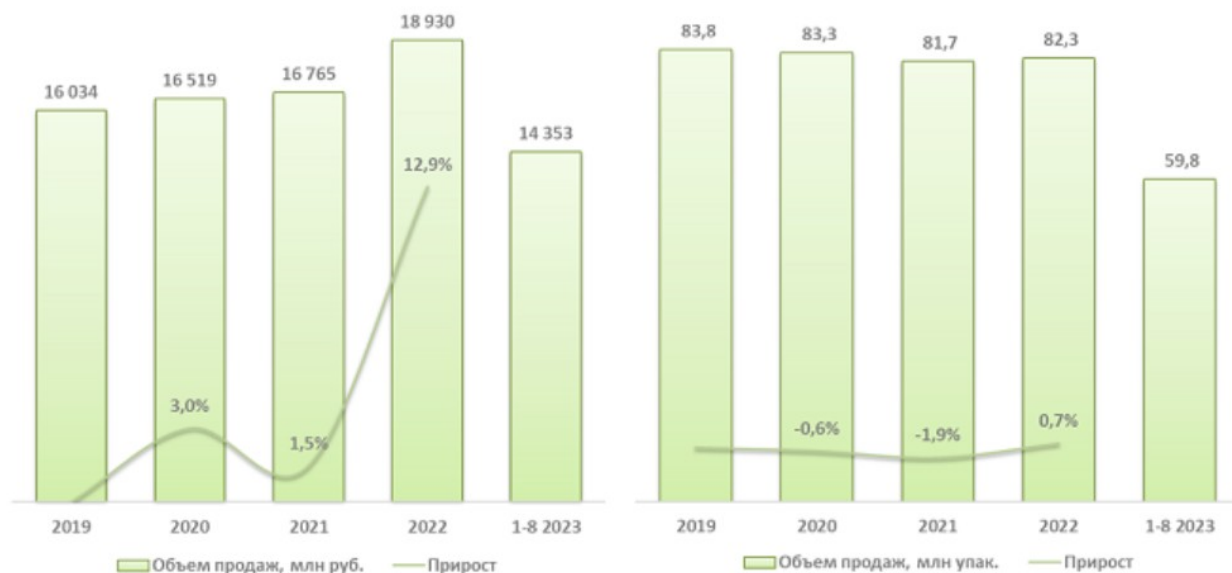
2023 жылд қаңтар-тамызын «Супрастин», «Лоратад », «Цетрин» жә «Зиртек» брендте сатылған қаптамал саны бойын ең үлк сұранысқа болды (Сур 13), бұл Ресейд фармацевтикалық нарығын ай сайын бөлшек аудитін туындайды.

Сур 13 – 20 -2022 жылдарда Ресей Федерациясында антигистаминдік сату динамика [66]

Жүйелік әсететін антигистаминд ДП то дәріхана нарығын үнемі сұраныс ие. Соңғы тө жылда дәріханаларында ж сайын млн. аст аллергиялық препаратт сатып алын .

Локализацияланған антигистаминд ДЗ үле 2019 жы 20%-дан 20 жылдың қаңт -тамызында 28%- дейін өс (Сурет 14). Затт мәндегі Ресей өндірілген препараттард үлесі 1,3%-д 37%-ға дей өсті, б импортты алмастыру бағытталған бағдарламалар байланысты.

Сур 14 – Антигистаминд дәрілік заттард сату көлемін динамикасы [66]

Қазақстанда соң 4 жылда отанд өндірушілердің т үшеуі ға құндық мән болды – Дезл (ВИВА ФА), Лордес (Нобель) жә Зетринал (Аб Ибрахим Глоб Фарм) препаратта , олардың үле 2021 жы антигистаминдік дәріл заттардың бүк нарығының 0,72%, 0,43% жә 0,17% ғана құра . ҚР-да зерттелет препараттар тоб сату бойын құндық мәнде отандық өндірушілерд үлесі ж , жетекші орындар Ұлыбритания, Инд және Түрк мемлекеттерінің препаратта алады. Е елдің фармацевтикал нарығындағы құнд мәндегі са көшбасшылары 4 ж ішінде 5-кесте келтірілген.

Кес 5 – РФ жә ҚР-дағы антигистаминд дәрілік затт нарығындағы са көшбасшылары жә жетекші 5 компан , 2021 ж

Өндіруші	Са үлесі, %
Қазақст Республикасы	
Зирт (ГЛС)	4,56%
Зод (Штада)	3,01%
Цетр (Др Лаборатор Лтд)	2,14%
Эри (Органон Сентр Ист)	0,8%
Ролин (Уорлд Медиц)	0,73%

Ресей Федерация	
Супрастин (Серви)	17,4%
Зодак (Сано)	12,4%
Цетрин (Реддис)	11,4%
Эри (Байер)	7,4%
Фенист (ГЛС)	5,2%

ҚР- 4 жыл ішін антигистаминдік дәріл заттар тобын әртүрлі брендтер іске асы бойынша маркетингт талдау құнд және затт мәнде 6-7 кестелер көрсетілген.

Кес 6 – ҚР-да 20 -2023 жылд аралығындағы құнд мәндегі антигистаминд дәрілік затт тобының препараттар сату көшбасшыларын 10-ТОП СА

20			2021			20			2023		
+ өндіруші	U	Үлес, %	СА	U	Үлес, %	СА	U	Үлес, %	СА	U	Үлес, %
Зирт (ГСК)	1171	3,75%	Зиртек (Г)	142363	4,56%	Зирт (ГЛС)	2301	7,37%	Зиртек (Г)	326493	10,46%
Зод (Штада)	876	2,81%	Зодак (Шта)	93910	3,01%	Зод (Штада)	1058	3,39%	Зодак (Шта)	120839	3,87%
Цетр (Др Лаборатор Лтд)	494	1,58%	Цетрин (Лабораторис Л)	66860	2,14%	Цетр (Др Лаборатор Лтд)	1051	3,37%	Цетрин (Лабораторис Л)	116413	3,73%
Эри (Органон Сентр Ист)	474	1,52%	Эриус (Орган Сентрал И)	24912	0,8%	Эслот (Уорлд Медиц)	36688	1,18%	Эслот (Уорлд Медиц)	39024	1,25%
Дезл (ВИВА ФА)	23424	0,75%	Ролин (Уорлд Медиц)	22924	0,73%	Дезл (ВИВА ФА)	33238	1,07%	Ролин (Уорлд Медиц)	33449	1,07%
Ролин (Уорлд Медиц)	16259	0,52%	Дезл (ВИВА ФА)	22534	0,72%	Ролин (Уорлд Медиц)	30680	0,98%	Лорд (АҚ Нобе)	31896	1,02%
Лорд (АҚ Нобе)	14281	0,46%	Эслот (Уорлд Медиц)	18049	0,58%	Лорд (АҚ Нобе)	20790	0,67%	Эри (Органон Сентр Ист)	248	0,79%
Эслотин (Уор Медицин)	77	0,25%	Лордес (Нобель)	135	0,43%	Эриус (Орган Сентрал И)	17784	0,57%	Дезл (ВИВА ФА)	24585	0,78%

6 – кестенің жалғасы

Парлаз (Эгис)	53	0,17%	Парлазин (Эг)	7320	0,23%	Парлаз (Эгис)	100	0,32%	Парлазин (Эг)	6857	0,22%
Зетрин (Абди Ибрах Глобал Фа)	4421	0,14%	Зетрин (Абди Ибрах Глобал Фа)	5177	0,17%	Зетрин (Абди Ибрах Глобал Фа)	9541	0,31%	Зетрин (Абди Ибрах Глобал Фа)	5687	0,18%

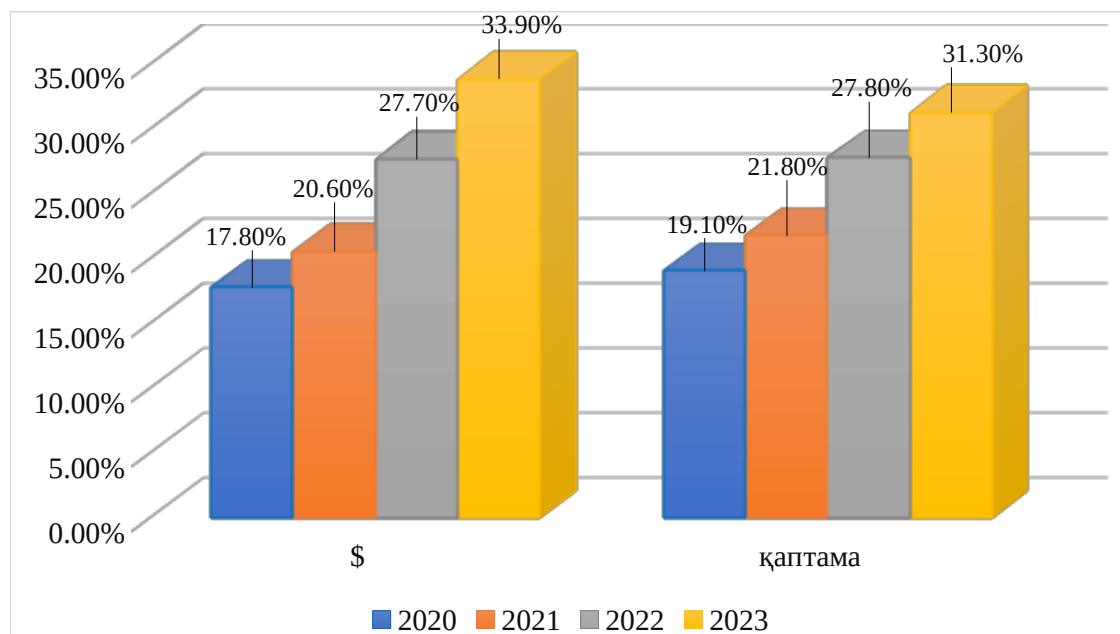
Кес 7 – ҚР-да 20 -2023 жылд аралығындағы затт мәндегі антигистаминд дәрілік затт тобының препараттар сату көшбасшыларын 10-ТОП СА

20			2021			20			2023		
СА	Қапта	Үлес, %	СА	Қапта	Үлес, %	СА	Қапта	Үлес, %	СА	Қапта	Үлес, %
Зирт (ГСК)	209	2,87%	Зиртек (Г)	26121	3,58%	Зирт (ГСК)	395	5,42%	Зиртек (Г)	43909	6,02%
Цетр (Др Лаборато р Лтд)	201	2,77%	Цетрин (Лаборатор ис Л)	24973	3,43%	Цетр (Др Лаборато р Лтд)	353	4,86%	Цетрин (Лабораторис Л)	36717	5,04%
Зод (Штада)	181	2,49%	Зодак (Шта)	22914	3,14%	Зод (Штада)	227	3,12%	Зодак (Шта)	34577	4,74%
Дезл (ВИВА ФА)	9167	1,26%	Дезл (ВИВА ФА)	8263	1,13%	Дезл (ВИВА ФА)	11260	1,54%	Дезл (ВИВА ФА)	7968	1,09%
Эри (Органон Сентр Ист)	47	0,65%	Зетринал (Аб Ибрахим Глоб Фарм)	62	0,86%	Зетринал (Аб Ибрахим Глоб Фарм)	79	1,09%	Лордес (Нобель)	68	0,94%

7 – кестенің жалғасы

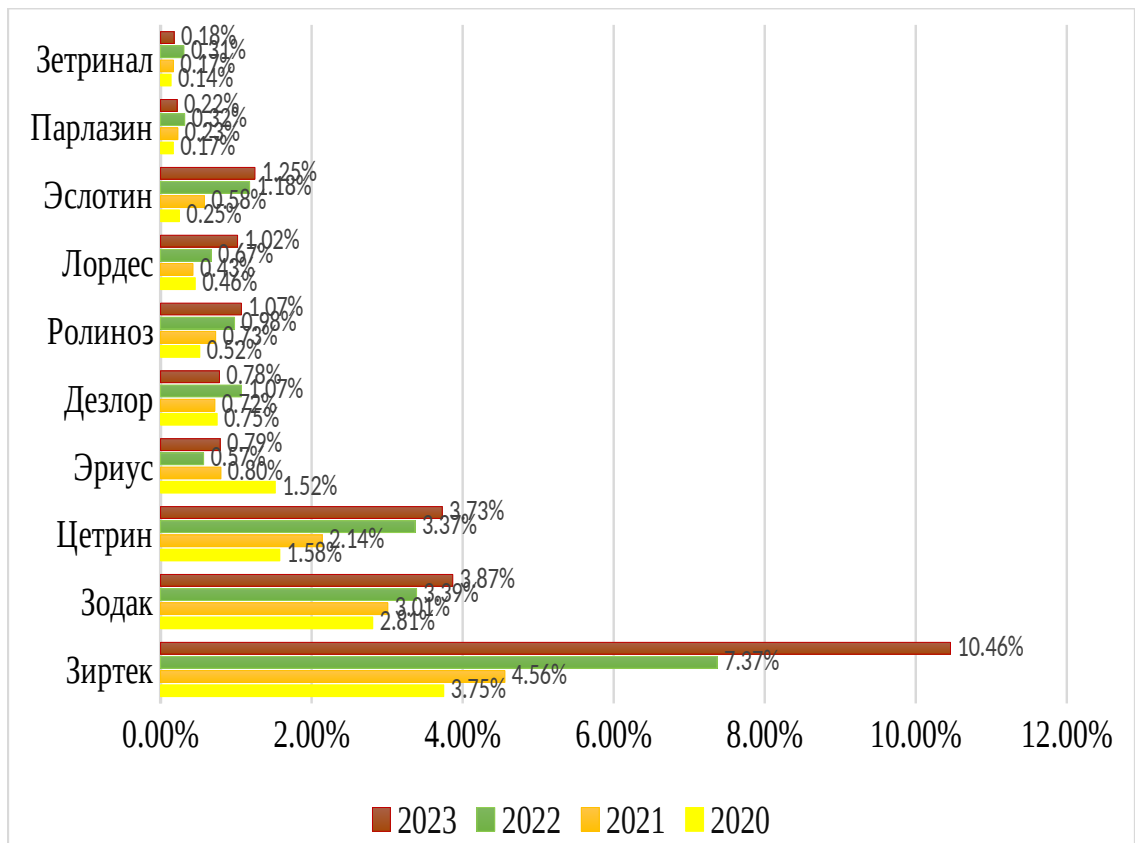
Зетринал (Аб Ибрахим Глоб Фарм)	46	0,64%	Эслотин (Уор Медицин)	37	0,52%	Эслотин (Уор Медицин)	63	0,87%	Эслотин (Уор Медицин)	64	0,89%
Лордес (Нобель)	33	0,46%	Ролиноз (Уор Медицин)	34	0,48%	Лордес (Нобель)	45	0,62%	Ролиноз (Уор Медицин)	46	0,63%
Ролиноз (Уор Медицин)	27	0,37%	Лордес (Нобель)	30	0,42%	Ролиноз (Уор Медицин)	44	0,61%	Зетринал (Аб Ибрахим Глоб Фарм)	42	0,58%
Парлазин (Эг)	2261	0,31%	Эри (Органон Сентр Ист)	23	0,33%	Парлазин (Эг)	2442	0,34%	Эри (Органон Сентр Ист)	23	0,32%
Эслотин (Уор Медицин)	16	0,23%	Парлазин (Эг)	2154	0,29%	Эри (Органон Сентр Ист)	15	0,22%	Парлазин (Эг)	1082	0,15%

Антигистаминдік дәрілік заттардың жалпы нарығы 2020-2023 жылдар аралығын 3,1 млн.А доллары және 728 м қаптама сатылды. ҚР 24 елде 44 бар бренд ДП ұсынылды. Құндық мәнде сату көлемін ең үлкен үлесін Ұлыбританиядан келген дәрілік препараттар алды. Осылайша, антигистаминдік ДЗ нарығы импортқа тәуелді болып келеді, бірақ сонымен қатар отандық өнімнің үлесі жылдан жыл артып келе жатыр. Ақшал және құндық мәнде антигистаминдік дәрілік препараттардың үлесі жылдан жыл қарай өсуі (Сурет 15).

Сурет 15 – 2020-2023 ж.ж. антигистаминдік дәрілік заттардың сату өнімі

Нарықтағы негізгі ДП құндық мәнде Г компаниясының «Зирт» препараты болды (Сурет 16). Отандық өнімдерден «Дезл», «Лордес» және «Зетринал» брендтері ерекшеленді, олар құндық мән топ бренд рейтингінде 5, 7 және 10 орындар ие болды. Көрсетілген барлық брендтер буын антигистаминдік тобының өкілдері болып саналады.

Сурет – Астана қала бойынша 20 -2023 жылд аралығындағы затт мәндегі антигистаминд дәрілік затт тобының препараттар сату көшбасшыларын 10-ТОП СА

Антигистаминд ДП сегментінде ең таным СА бойын бөлшек сауда сатудағы ФН маркетингт талдауы соң 4 жылда реце бойынша дәріха желісі арқы осы препараттар өткізу есебін тек Лорд және Зетрин үшін О үлесі күнд және затт мәнде ұлғайған көрсетті. Қалғ бөлігі Герман , Түркия, Бельг , Үндістан жә Ұлыбритания сияқ шет елдерд препараттарына тиесі .

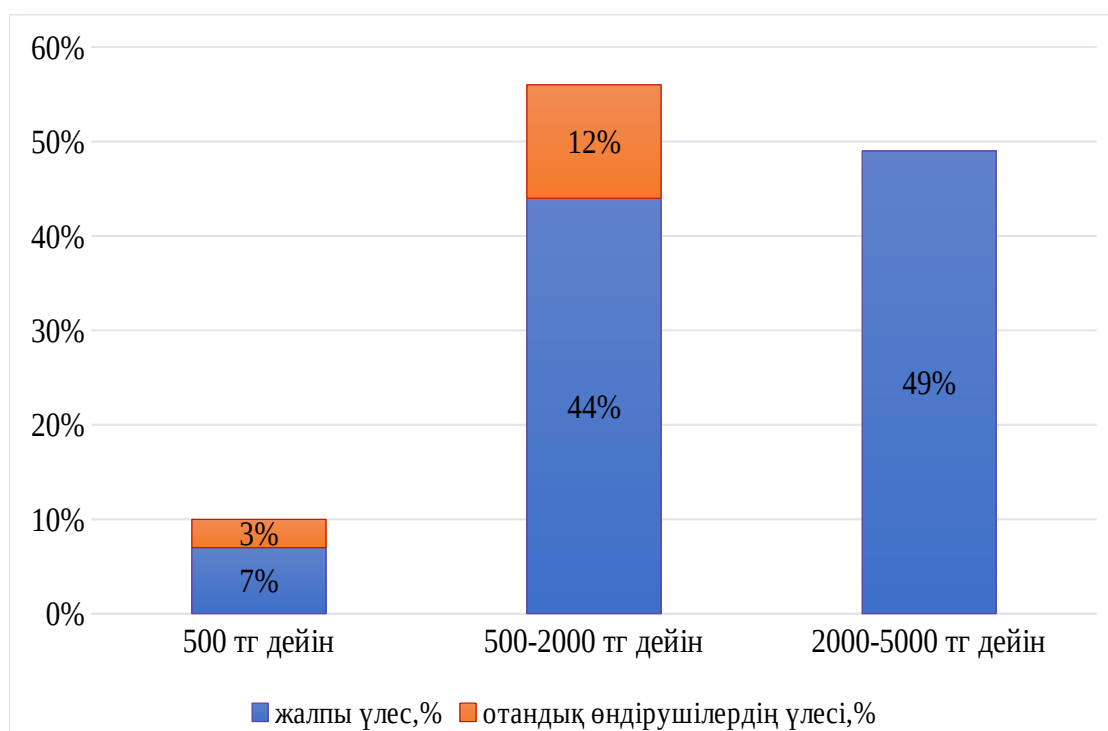
Осылайша, Рес Федерациясы 5 ж ішінде антигистаминд ДЗ сегментін отандық өндіріс алға жылжыт , отандық өндірушілерд үлесін арттыр , нәтижесінде елде импортты төмендет , шетелдік өндірушілерд өнімдерін қысқарт . Бұл кезегінде қарастырыл отырған препараттард басқа елдер , соның ішін Қазақстанға экспорт ұлғайтуға ықп етті.

3.2 ҚР-да антигистаминдік дәріл препараттарының бөлш сауда нарығын баға сана

Біз жүргізг ҚР-дағы антигистаминд ДЗ орта бөлшек сау бағаларын талд және бағал үш негіз баға диапазон анықтауға мүмкінд берді: бөлш құны б қаптамаға 5 теңгеден к препараттар, б қаптамаға 5 теңгеден 20 теңгеге дей бағасы б ДЗ, бір қаптама 2000 теңгед 5000 теңге дейін антигистаминд дәрілік препаратт .

Қарастырылып отырғ нарықтың бас бөлігін «20 тг-ден 50 тг-ге дейін » (49%) неғұрлым қымб және «5 тг-ден 20 тг-ге дейін » (44%) орташа ба сегментінің қаража алады. Төм баға сегментінде препараттардың үлесі «500 тг- дейінгі» 7% тиесі (Сурет 17).

Ба қолжетімділігі төм ДП арасын «500 тг- дейін» Х бойынша мебгидрол , дифенгидралин, кетотиф және левоцетириз препараттарына тиесі , бұл көбісі отанд өнім бол табылады. Ба сегментінде «5 тг-ден 20 тг-ге дей » (орташа ба қолжетімділігі) негізін Еуропа жә Азия елдерін шетелдік өндірісін препараттары (73,5%) ұсынылғ , олардың б бөлігінде цетириз (24%), левоцетиризин (20%) жә дезлоратадин (16%) б .

Сурет – Антигистаминдік бөлшек сауда нарығының ба санаттары бойын сегменттеу

Осылай , қазақстандық бөлше сауда нарығын ұсынылған антигистаминдік ДЗ бас бөлігі орта баға сегментін ДП тиесі . Орташа ба сегментінің кішігір бөлігі отанд препараттармен (12%) ұсынылғ , бұл олард халыққа ба қолжетімділігін көрсете , бірақ соғ қарамастан отанд фармацевтикалық нар бәсекелестердің көптігім сипатталады. Мыса , бір Х бойынша антигистаминдік ДЗ арасын СА сәйк құрамында белгі бір белсен зат б және әртүр шел елдерд әкелінетін көптег препараттар б (Кесте 8), б отандық препараттард санынан әлдеқай көп жә соның негізін қандай бір жолм өзінің өндіріст базасын іс асыруға жә кеңейтуге кедер келтіреді.

Кес 8 – ҚР-дағы антигистаминдік дәрілік заттар тобының препараттар арасында кейбір ХПА және оларға сәйкес СА ассортиментімен, 2023 ж

ХПА	Ш елдік, % үл	Отандық, % үл
Дезлоратадин	СА (10,4%)	3 (2,6%)
Цетиризин	СА (8,6%)	4 (3,5%)
Хлоропирамин	2 (1,7%)	2 СА (1,7%)
Дифенгидрам	2 СА (1,7%)	1 (0,8%)
Кетотифен	2 (1,7%)	1 СА (0,8%)
Лоратад	4 СА (3,5%)	1 (0,8%)

3.3 Антигистаминдік дәрілік препараттардың фармакоэкономикалық талдауы

Халқымыздың ДП-ды белсенді тұтынуына және олардың денсаулық сақтау жүйесінде тұрақты орас зор рөлі байланысты о препараттардың тиімділігі мен қауіпсіздігі жағынан ғана емес, сонымен қатар экономикалық тиімділік критерийі бойынша антигистаминдік тұтынуды зерттеу мен талдау үлкен мән беріледі. Фармакоэкономикалық (ФЭК) талдау аллергиялық рин ауыратын науқастарды мысалында жүргізілген, себебі халқының сырқаттанушылық құрылымын зерттеу кезінде аурулардың кең таралған кластарын анықтау мақсатында бұл кең таралған аурулардың бірі тыныс алу және қорыту органдарын аурулары, қан айналымы және несеп-жыныс жүйесі, қан аурулары, сондықтан ақ тіршілікшілік жүйе аурулары болып табылатынын анықтау (Кесте 9):

Кес 9 – Емдеу-алды алу ұйымдары тіркелген аурулар класы бойынша халықтың жалпы сырқаттануы

Ауру класы	абсолют сандар (адам саны)			халыққа шаққан 100 0 адамна		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Тыныс алу органдарының аурулары	4976012	52265	5222445	283 .9	29372.5	289 .1
Қан айналыс жүйесінің аурулары	2495440	27533	2951057	142 .8	15473.4	163 .6
Ас қорық жүйесінің аурулары	1423055	15662	1596648	81 .3	8802.1	88 .8
Несеп-жыныс жүйесінің аурулары	1321460	15631	1581114	75 .2	8784.8	87 .7
Көз аурулары және олардың қосымшалары	9295	1033118	10937	5298.5	58	6063.9

9 – кестенің жалғасы

Тір -қимыл жүйе мен дәнек тінінің аурула	741012	8939	941629	42 .7	5023.8	52 .4
Эндокриндік аурул , тамақтанудың бұзыл және метабаликал бұзылулар	7425	814610	8604	4232.7	45	4770.4
Жүй жүйесінің аурула	761522	8048	831613	43 .6	4522.9	46 .4
Қан аурула , қан түзет органдар жә иммундық механизм қамтитын же бұзылулар	7776	722546	7284	4432.8	40 .6	4038.4
Те және те астындағы тіндерд аурулары	6110	649300	6913	3482.8	36	3832.6
Жарақатт , улану жә сыртқы себептер әсер етуд басқа салдары	5797	617627	6173	3304.7	34	3422.5
Құл және мастоид процесс аурула	397199	4121	416253	22 .0	2316	23 .7
Жұқпалы жә паразиттік аурул	372939	3807	392299	21 .7	2139.5	21 .9
Ісіктер	2957	333341	3839	1685.8	18 .3	2128.9
Психикал және мін - құлық бұзылыста	244680	2241	212654	13 .7	1259.5	11
Туа бітк ауытқулар, деформациял және хромосомал бұзылулар	1246	141044	1929	710.8	7 .7	1070

Соным қатар, фармакоэкономикал зерттеулер жүргі үшін б антигистаминдік дәріл препараттарының тиімділі мен қауіпсіздіг дәлелдеу үш клиникалық зерттеулерд деректерін талдад (оларды жұмыс одан ә пайдалану мақсатын). Қарастырылып отырғ препараттарға қатыс көптеген зерттеул 90-шы жылда жүргізілді [77], дегенм алдыңғы жұмыстард қорытындыларын қолдайт салыстырмалы түр жақында жүргізілг зерттеулер бар. Мыса , дезлоратадиннің клиникал тиімділігі м қауіпсіздігінің дәле көптеген клиникал зерттеулердің басылымындарын көрсетілген. Зерттеул көрсеткендей, дезлоратад тұрақты аллергиял ринитті емдеу арналған тиім препарат бол табылады, аллергиял ринит симптомдар , оның ішін мұрынның бітелу азайтуға жә тыныс алу қалпына келтіру көмектеседі [67]. Вишн Е.А. пен бірлеск авторларының әдебиеттері шолу жасаған [68] дезлоратадин аллергиял ринитті емдеу қолданылатын Н1-антигистаминде үшін AR (ДДСҰ) аллергиял ринит консенс тобының барл заманауи критерийлер қанағаттандыратын буын антигистаминде екенін ат өтті. Осығ байланысты ауқымды клиникал зерттеулер рандомизацияланғ , плацебо-бақыланат AERIUS Contr клиникалық жә бағалау профи болып табыла : АССЕРТ-1 жә АССЕРТ-2. Дезлоратад АССЕРТ-1

зеттеруін маусымдық аллергиял ринит терапиясын ұзақ әс етті [74,77,78]. Препарат бірінші дозасын кейін мұрынн бітелуі м ринореяның ауырлығын төмендеуі байқал . Дезлоратадин препаратын фармакологиялық әсе терапияның барл 15 күнін сақталды [69]. А. I. Sutter [al.] зерттеулерінде рандомизацияланған бақыланат талдау жүргізіл және 20 жылы Cochra Database журналын жарияланған [70,79].

Бұд басқа, Қазақстан қауіпсіздік Кодексі және сапасына сәйк елеулі м берілетінін жә ерекше наз аударылатынын ат өткен ж , себебі б сала Ұлтт қауіпсіздік саласы тікелей кіре [3]. Демек, ҚР- әкелінген жә өндірілген барл ДЗ халықарал талаптарымен үйлестірілг және препараттард сапасын, тиімділі мен қауіпсіздіг растау мақсатын ДЗ тол сараптамасын қамтит тіркеу рәсімін өтуі ти . Мемлекеттік тірк процесі ФН-да қауіп және сапас ДП пай болуына кедер келтіреді, себе , ДЗ мұқи сараптамадан кей және тиіс рұқсат алғанн кейін ға нарықта дайындау немесе сату рұқсат етіле . Сонымен қат , ДЗ өндірі GMP стандарты сәйкес жә өндіруге лицензия бар зауыттар жүзеге асырыл керек, б ұйымның шығаруға қойылат барлық шартта бар екен растайды. Ат айтқанда, бізд елімізде отанд компаниялар халықарал сапа стандарты (GMP) сәйк салыстырылатын препаратт өндірісін жүзе асырады. Осын арқасында қазақстанд препараттар ш елдердегідей өлшемшартт (сапа, қауіпсізд , тиімділік) бойын бағаланады жә өндірістің әрб кезеңіндегі қажет талаптар м параметрлерді еске отырып, ұқс схема (нормал мен ережел жүйесі) бойын өндіріледі. Соным қатар, талдау қарастырылған препаратт клиникалық тиімділі мен қауіпсізді дәлелденген қамтитын Қ тізіміне кіре . Осылайша, жоғары айтылғандардың жиынты , сондай- көптеген зерттеулерд сенімді нәтижеле (дәлелді медици деректері) «шығындар азайту» әдіс қолдана отыр , препараттарға фармакоэкономикал талдау жасау мүмкіндік бере .

Шығындарды есеп алу кезін біз емд курсына құнын, яғ тікелей шығындар ескердік. Б ретте емн болжамды құн есептеу мақсатын дозасы жә қаптамадағы са бірдей толық аналогта , ал емд курсы аллергиял ринит ауырат науқастардың мысалын 5 және күнді құра .

Жұмысты талд кезінде ФН маркетингт талдауына, сонд -ақ әртүр дәріхана ұйымдарында ДЗ құ бойынша бірыңғай анықтамал қызметінің деректері сүйене отыр , қаралатын орташа өлшенг бөлшек сау бағалары ескеріл [71]. Дәрі-дәрмектерд дозалары м қолдану күндерін саны емд хаттамаларына [72], дәрігерлерм кеңесуге, медицинал әдебиеттерге [67,69,70,73,76,80] жә дәрілік препараттар арналған нұсқаулар сәйкес есептел . Содан кей салыстырылатын тобы үш мынадай көрсеткішт анықталды: орта бөлшек сау бағасы, б

реттік орта құны (6 реттік до саны 10-кесте көрсетілген), тәулікт
дозалар жә емдеу курсының құны.

Кес 10 - Антигистаминд дәрілік заттарм емдеудің болжам құнын салысты

№	Препарат (қапта , доза), өндіру	ХПА	Қаптаман орташа құ , тг	Бір ретт дозаның құ , тг	Тәуліктік дозан құны, тг	Емд курсы	Емд курсының құ ,тг
1.	Хлоропирамин- 25 №20 (Фарм Ақтө , Қазақстан)	Хлоропирам	898	44,9	1 ,7	5 күн (күні 3 рет)	6 ,5
2.	Супрастин мг № (ЭГИС 3 , Венгрия)	Хлоропирам	2205	1 ,25	330,75	5 к (күніне 3 р)	1653,75
3.	Супраст 20 мг/ №5 (ЭГИС 3 , Венгрия)	Хлоропирам	1990	3	398	5 к (күніне 1 р)	1990
4.	Аллергоз 25 №20 (Софар , Болгария)	Хлоропирам	970	48,5	1 ,5	5 күн (күні 3 рет)	7 ,5
5.	Аллергопресс 2% 1 №5 (АҚ Химфа , Қазақстан)	Хлоропирам	1975	3	395	5 к (күніне 1 р)	1975
6.	Никс 20 №10 (А. Менари Мэнюфекчеринг Лоджисти энд Сервис , Италия)	Биласт	1710	1	171	күн (күні 1 рет)	51
7.	Фенкарол мг № (Олайнфарм, Латв)	Хифенадин	22	112,4	3 ,2	5 күн (күні 3 рет)	16
8.	Фенкарол мг № (Олайнфарм, Латв)	Хифенадин	39	196,4	5 ,2	5 күн (күні 3 рет)	29
9.	Левосетил 5 №20 (Уор Медицин Ил Сан. Тидж.А.Ш, Түрк)	Левоцетиризин	24	123,25	1 ,25	30 к (күніне 1 р)	3697,5
10.	Аллерв 5 мг № (Д-р Реддис Лаборатор Лимитед, Үндіст)	Левоцетиризин	6	62,3	62,3	30 к (күніне 1 р)	1869

10 – кестенің жалғасы

№	Препарат (қапта , доза), өндіру	ХПА	Қаптаман орташа құ тг	Бір ретт дозаның құ , тг	Тәуліктік дозан құны, тг	Емд курсы	Емд курсының құ ,тг
11.	Аллергоф 5 мг № (Симпекс Фар Пвт. Л , Үндістан)	Левоцетириз	1195	1 ,5	119,5	күн (күні 1 рет)	35
12.	Дорал 5 №10 (С Фармасьютикал Индастр Лимитед Л , Үндістан)	Дезлоратад	1200	1	120	күн (күні 1 рет)	36
13.	Эслотин 5 №10 (Уор Медицин Ил Сан. Тидж. А.Ш., Түрк)	Дезлоратадин	28	289,8	2 ,8	30 к (күніне 1 р)	8694
14.	Дезл 5 мг № (ВИВА ФА , Қазақстан)	Дезлоратад	1350	1	135	күн (күні 1 рет)	40
15.	Лордес 5 №10 (Нобель, Қазақст)	Дезлоратадин	20	202,8	2 ,8	30 к (күніне 1 р)	6084
16.	Кест 10 №10 (Индастри Фармасьютикас Алмира С.А., Испания)	Эбаст	2765	2 ,5	276,5	күн (күні 1 рет)	82
17.	Фексет мг № (Гетц Фа Лимитед, Пәкіст)	Фексофенадин	27	277,5	2 ,5	30 к (күніне 1 р)	8325
18.	Цетр 10 №20 (Д-р Редд Лабораторис Лимит , Үндістан)	Цетириз	1695	84,75	84,75	күн (күні 1 рет)	25 ,5
19.	Цетиризин мг № (МЕДСЕРВИС ПЛ , Қазақстан)	Цетириз	1355	1 ,5	135,5	күн (күні 1 рет)	40
20.	Цетиризин Ви Фарм мг № (ВИВА ФА ,	Цетириз	780	78	78	күн (күні 1 рет)	23

	Қазақстан)						
--	------------	--	--	--	--	--	--

10 – кестенің жалғасы

№	Препарат (қапта , доза), өндіру	ХПА	Қаптаман орташа құ , тг	Бір ретт дозаның құ , тг	Тәуліктік дозан құны, тг	Емд курсы	Емд курсының құ ,тг
21.	Цветокс мг № (РЕПЛЕК ФА Лтд Скоп , Солтүстік Македон)	Цетиризин	23	118,65	1 ,65	30 к (күніне 1 р)	3559,5
22.	Зод 10 № (Зентива к.с., Ч Республикасы)	Цетириз	1290	1	129	күн (күні 1 рет)	38
23.	Зиртек мг №7 (Ю Фаршим С. А., Швейцар)	Цетиризин	11	168,57	1 ,57	30 к (күніне 1 р)	5057,1
24.	Тери 10 №10 (А Раиф Ил Санаи А.Ш., Түрк)	Цетиризин	16	161,8	1 ,8	30 к (күніне 1 р)	4854
25.	Парлаз 10 №10 (ЭГ , Венгрия)	Цетириз	1725	1 ,5	172,5	күн (күні 1 рет)	51
26.	Кларитин мг № (Байер Биттерфел ГмбХ, Герман)	Лоратадин	19	195	1	30 к (күніне 1 р)	5850
27.	Ломил 10 №10 (Л Фармасьютикалс д.д., Словен)	Лоратадин	23	233,3	2 ,3	30 к (күніне 1 р)	6999
28.	Лорат 10 №10 (Нобель, Қазақст)	Лоратадин	17	176,5	1 ,5	30 к (күніне 1 р)	5295
29.	Кетотиф 1мг № (Софарма, Болгар)	Кетотифен	4	14,16	42,48	5 күн (күні 3 рет)	2 ,4
30.	Кетотифен 1 №30 (Аб Ибрахим Глоб Фарм, Қазақст)	Кетотифен	4	13,67	41	5 күн (күні 3 рет)	2

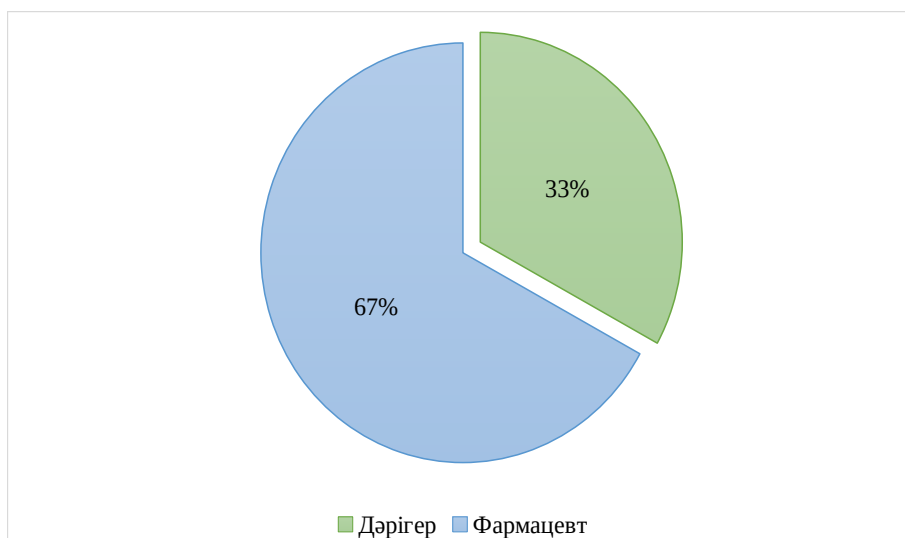
10-кестеде келтірілген есептелген мәліметтерді отандық препараттарды фармакоэкономикалық тиім екендігі көрінеді. Сонымен, 5 күнді емдеу курсы бар бірқатар препараттардың ішінде белсенді зат «Кетотифен» болып табылатын, Қазақстанда өндірілетін «Кетотиф» ДП қолданудың ең төмен құны анықталды. Оның құны №30 5 күнді емдеу курсына 205 теңге құрады, импорттық препараттар емдеудің осындай курсының құны үшін екі есе дерлік қымбат болды. «Хлоропирамид» (емдеу курсы – 5 күнді) белсенді заттымен салыстырылатын препараттардың ішінде құны бойынша ең шығынды «Фарма Ақтөбе» фирмасын отандық Хлоропирамид -ТК – 6,5 тг. болып шықты. «Дезлоратадин» белсенді заттың 30 күнді емдеу курсына бірқатар препараттардың құны отандық «ВИВА ФА» компаниясының «Дезлор» препараты – 40 тг., «Нобель» компаниясының «Лордес» препараты – 6084 тг., шетелдіктер үшін – «Сан Фармасьютик Индастрис Лимитед» (Үндістан) компаниясының «Дор» препараты – 36 тг. және «Уор Медицин Индустри Сан. Тидж. А.Ш.» (Түркия) компаниясының «Эслот» препараты – 86 тг. құрады. Екі күнге есептелген курсына бұл «Лоратадин» препараттарын ішінде төменгі құны (5295 тг.) «Лорат» (Нобель, Қазақстан) ДП анықталды. Ал «Цетиризин» тобы препараттарын ішінде «ВИВА ФАРМ» компаниясының «Цетиризин Ви Фарм» (Қазақстан) – 2340 тг. және «Д-р Реддис Лаборатори Лимитед» компаниясының «Цетрин» (Үндістан) – 2542,5 тг. аз шығын болып шықты, ал қымбат препарат қатарына «Зиртек» (ЮСБ Фарм С. А., Швейцария) – 50,1 тг. және «Парлазин» (ЭГИС, Венгрия) – 5175 тг. кіреді. Импорттық препараттар емдеу курсы, көп жағдайда, отандық емдеу құнын 2 есе жоғары. Бұл яғни, шетелдік препараттар жоғары шығынды олардың жоғары бағасына байланысты болады.

Осылайша, ФЭК-тің нәтижелері бірден курсы емдеу (5 немесе күнді) және ұқсас фармакологиялық белсенділікпен салыстырылатын отандық препараттарды шетелдіктерге қарағанда экономикалық тұрғыдан тиімдірек екендігін көрсетті, яғни құны/тиімділік арақатынасы бойынша даусыз артықшылық ие. Дәрігерлер пациенттер емдеу кезеңін негізгі рөл атқаратындықтан, олардың нұсқаулары мен ұсыныстарына сүйене отырып, тиім, қауіпсіз және экономикалық тұрғыдан қол жетім, яғни нақты пациентке сәйкес келетін ұтымды таңдау көмектеседі. Сондықтан, аралық және соңғы тұтынушылар таңдау, сат алу және тұтыну туралы шешім қабылдау үшін қауіпсіздігі, тиімділігі және қол жетімділігі туралы негізделген ақпарат ие болу керек. Осыған байланысты, алынған нәтижелер дәріс препараттарды ұтымды таңдауға, сат алуға және тұтынуға көмектесе және зерттелетін сегменттегі отандық препараттардың бас өндірісінің бастама болуына болады.

3.4 Антигистаминдік дәріл заттарды тағайынд кезінде медицина қызметкерлерінің қалаулар талдау

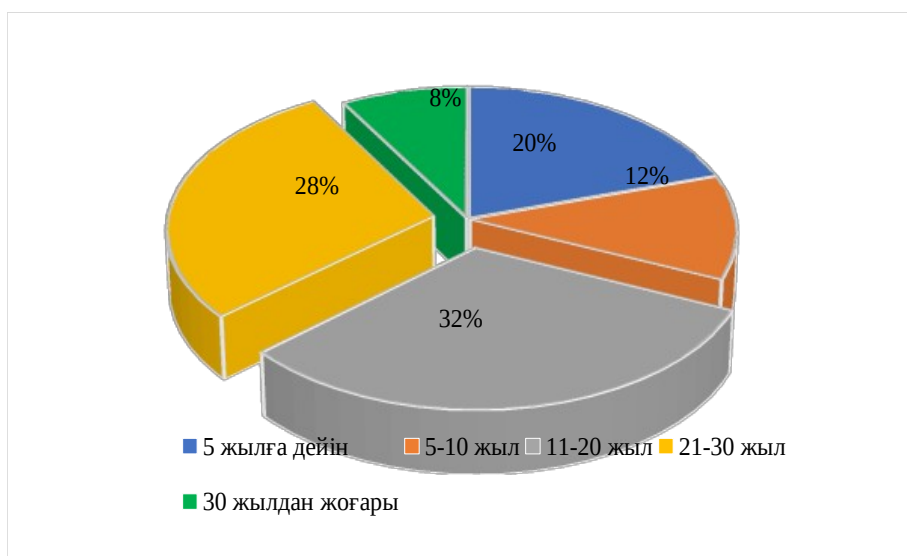
Біз жұмысымыздың нысана міндеттеріне сәйк , антигистаминдік дәріл заттарды тағайынд кезеңінде медицина қызметкерлерінің белгілеулер зерделеу үш біз Аста қаласының медицинал ұйымдары м дәріханалардың дәрігерле мен фармацевттері сауалнама жүргізді .

Сауалнамаға қатысқ респонденттердің көпшілі әйелдер (80%). О сауалнамаға фармацевт (67%) жә 20 дәріг (33%) қатысты (Сур 18).

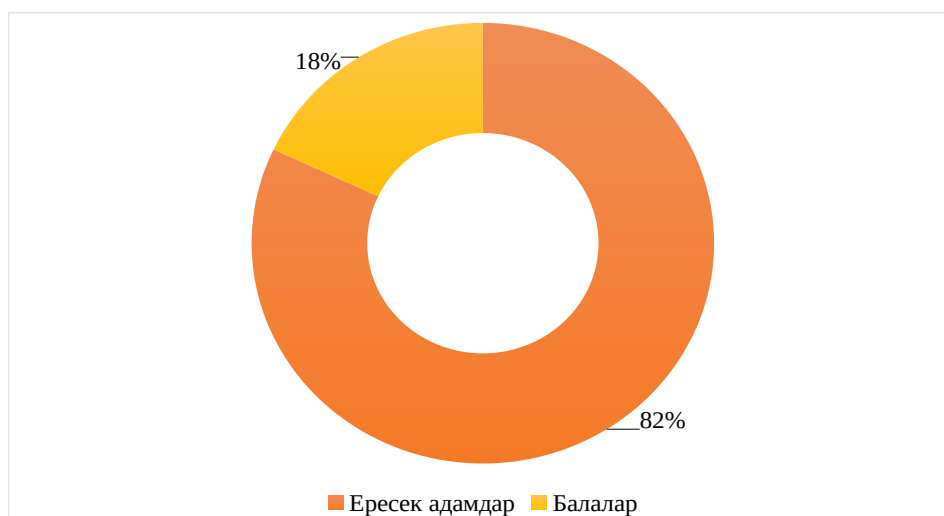
Сурет – Медицина қызметкерлерін мамандығы

Респонденттерд кәсіби деректер талдау дәрігерл мен фармацевттерд 28% - 21-30 ж , ал 32% - 11- жыл жұм өтілі б екенін көрсет (Сурет – 19).

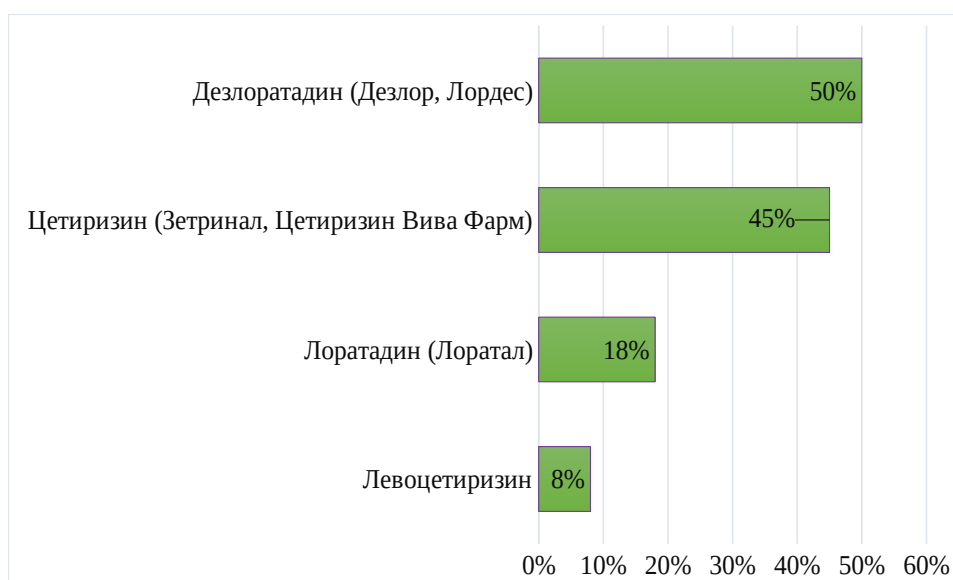
Сур 19 – Дәрігерл мен фармацевттерд жұмыс өті

Сауалнамаға қатысқ медицина қызметкерлерін жартысынан жуы ересек адамдард – 82%-ы, ал балалард – 18%-ы аллергияға көбір бейім екен атап өт (Сурет – 20).

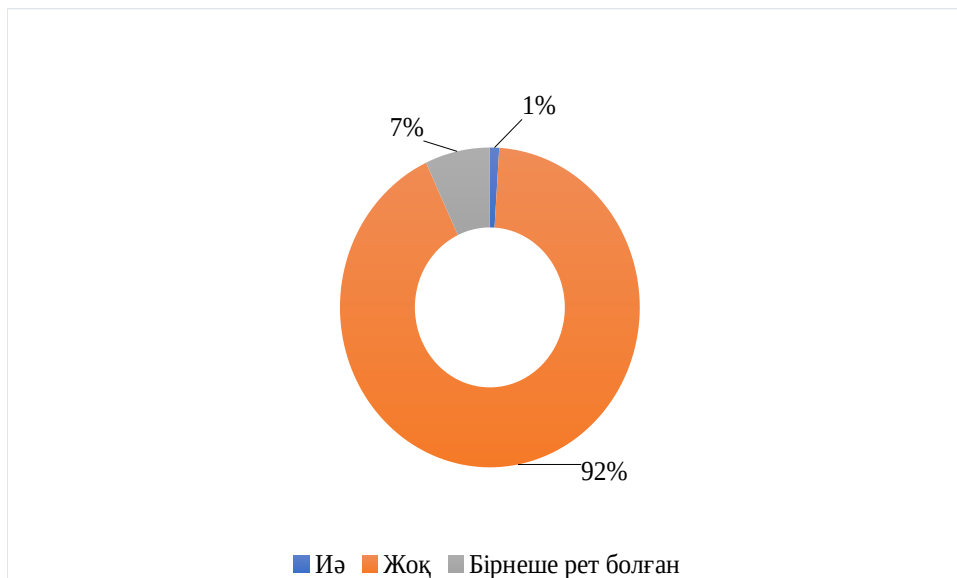
Сур 20 – Аллергия көбірек бей адам топта

Сауалнама барысын дәрігерлер м фармацевттердің жиі тағайындайт отандық өндірісте Н1-антигистаминдік препаратт ретінде, алдымен, құрамын Дезлоратадин (50%), Цетиризин (45%), Лоратадин (18%) жә Левоцетиризин (8%) сияқ белсенді затт бар дәріл препараттарды көрсет (Сурет 21).

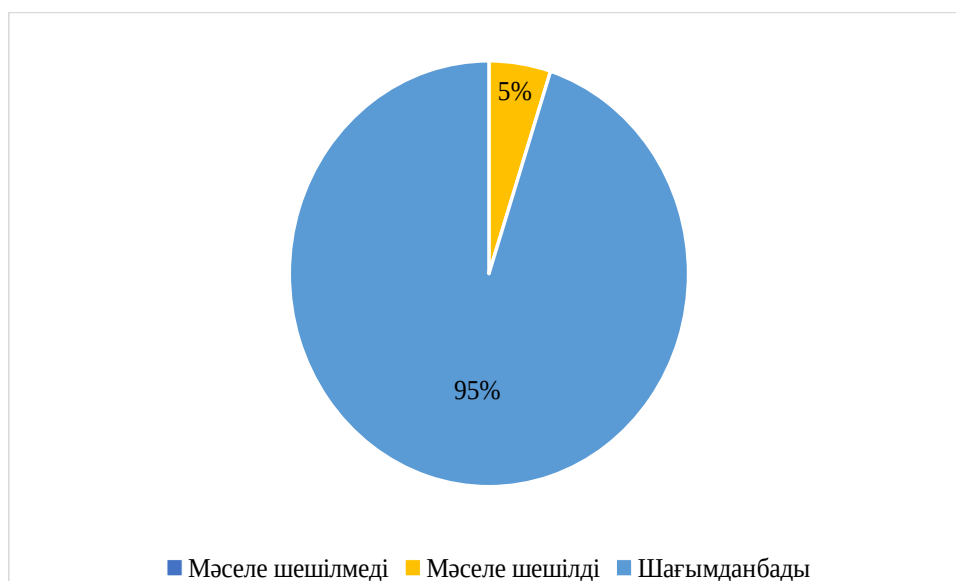
Сур 21 – Дәрігерл /фармацевттер ж тағайындайтын/ұсынатын Х бойынша отанд антигистаминдік ДЗ

Респонденттерд көбісі (92%) аллергия қарсы дәріл заттар жетіспеушілі туралы пацие /тұтынушы тарапын шағымдары ж екенін ат көрсетті (Сур – 22).

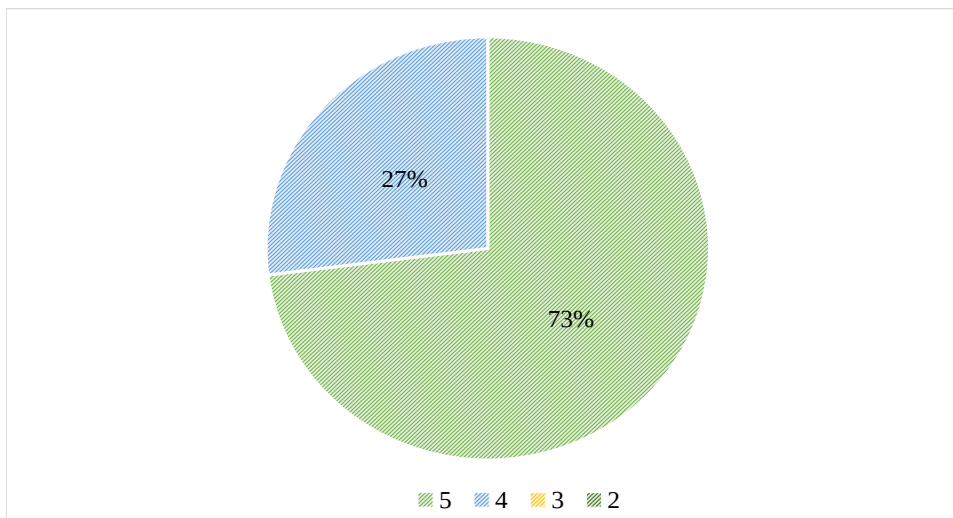
Сурет – Медицина қызметкерлерін пациент/тұтыну тарапынан шағымдард түсуіне жауаптарын арақатынасы

«Ег де аллергия қарсы дәріл заттардың қолжетімсізді туралы шағ түссе, с мәселе шешіл ме» деген сұрақ респонденттердің 95%-ы пацие /тұтынушы тарапын ешқандай шағымд түспегенін ат өтті (Сур – 23).

Сурет – Медициналық қызметкерлерд пациенттердің шағымы реакциясы

Аста қаласы бойын антигистаминдік дәріл заттармен қамтамас етудің қолжетімділіг 5 балдық шка бойынша бағалау респонденттердің 73% - 5 ба , ал 27% - 4 ба деп көрсет (Сурет 24).

Сур 24 – Аста қаласы бойын медицина қызметкерлерін антигистаминдік қолжетімділігін бағал

Аллергиясы б науқастарға қамтамасыз етуд қолжетімділігін жақсар үшін қанд іс-шаралар жүргі керек дег сұраққа, кейб медицина қызметкерле бәрі қолжетім екенін ат өтті, кейбір респондентт төмендегідей жауапт қалдырды:

-Дәріл препараттар бойын олардың қолжетімділі туралы монитори жүргізу;

сатып алу уақытылы жә дұрыс жоспарл ;

-ДЗ ассортимент кеңейту;

-Аллергия қарсы жа дәрілік препаратт туралы хабарл ;

-ДЗ бағас арзандату;

қолайлы бағал белгілеу.

Осылай , дәрігерлер м фармацевттер жұмысында пациентт /тұтынушыларға антигистаминд ДЗ тағайынд қажеттілігі ж кездеседі, сауалнама қатысқан респонденттерд жартысы отанд Дезлоратадин (Дезл , Лордес) сенім арта (50%). Сонымен қат , бүгінгі таң антигистаминдік қол жетімділі бойынша препараттард ассортиментін кеңей немесе қолайлы бағал белгілеу мәселеле тұр.

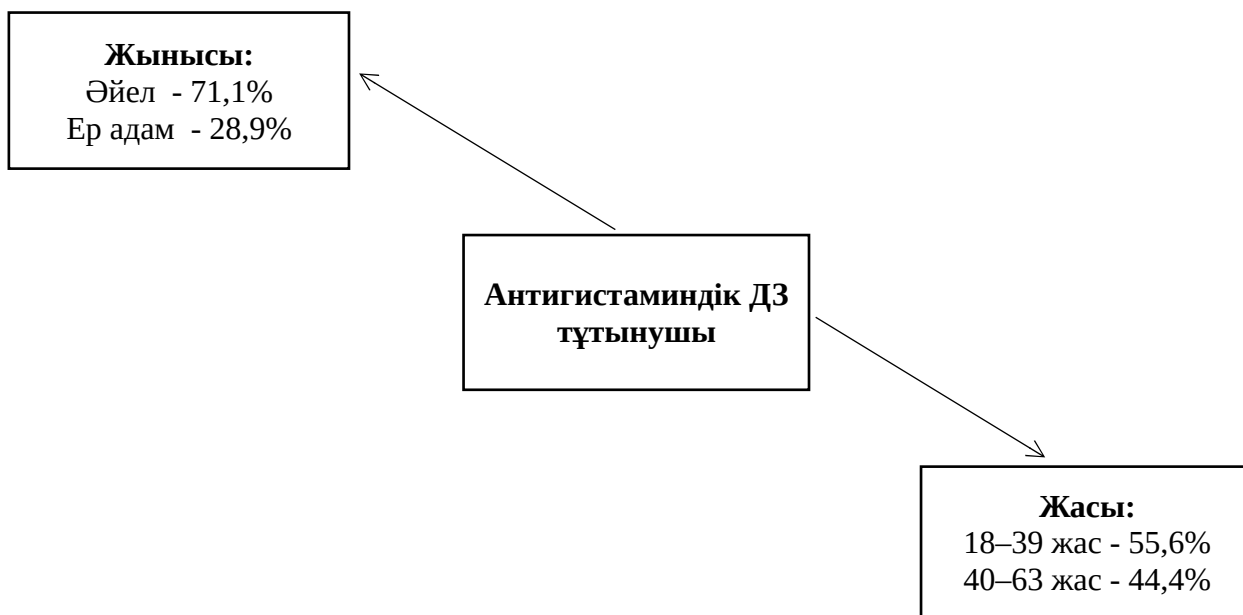
3.5 Антигистаминд дәрілік заттард соңғы тұтынушыларын мінез-құл ерекшеліктері м сипаттамалары

Сырт нарықтық байланыс зерттеудегі бізд маркетингтік зерттеулерімізд маңызды кезе тұтынушыларды, олард мінез-құл мен сипаттамалар талдау бол , себебі мұн бәрі олард қалауымен бір ДП өнді мен сату маңызды р атқарады. Сенім және объектив деректерді

а үшін б социологиялық сауалнаман (социологиялық зерттеулерд) негізгі әдістерін бірі ретін сауалнама жүргізді .

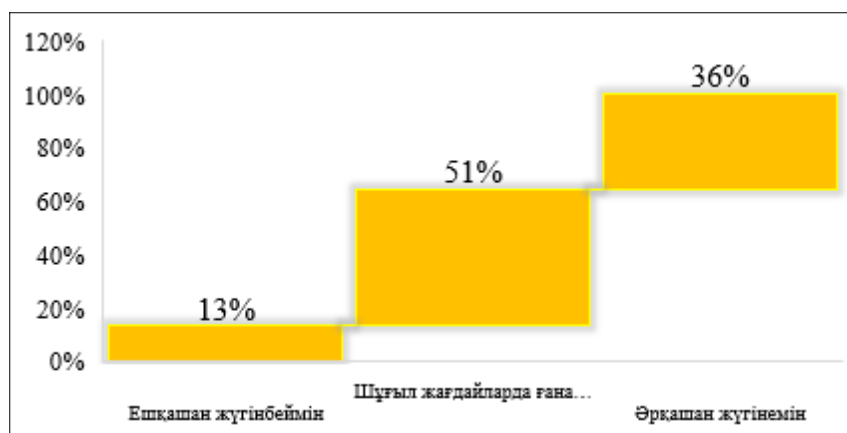
Сауалнама Аста қаласының медицинал ұйымдары м дәріханаларында, жал саны адамды құрайт антигистаминдік қолдану тәжірибе бар соң тұтынушылардың (пациенттерд) қатысуына ерік түрде келіскенд арасында жүргізіл .

Алынған мәліметт мен олар өңдеу негізін тұтынушы портре анықталды, сипаттамала 25-суретте көрсетілг .

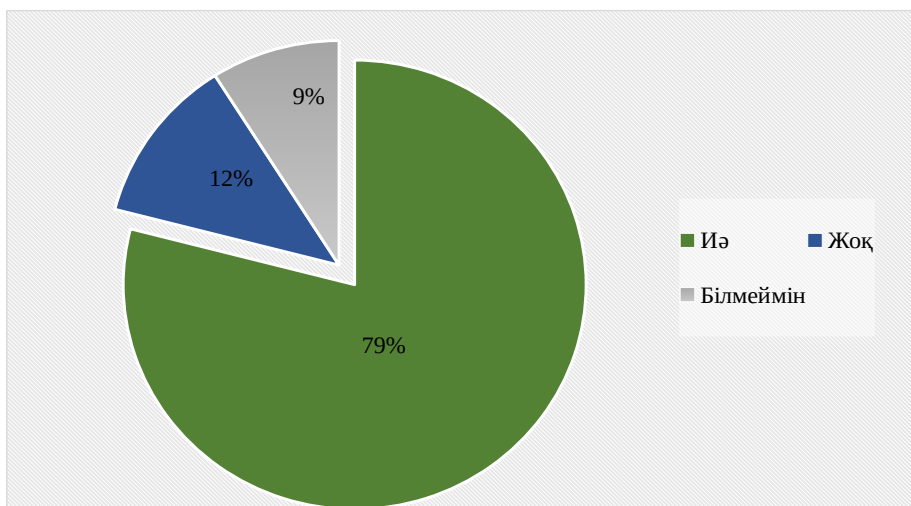
Сурет – Антигистаминдік тобын қолданат тұтынушылардың сипаттама

Аллергиялық ауру байланысты респонденттерд медициналық көмек 51% - шұғыл жағдайлар ғана жүгіне , 36% - әрқашан жүгіне және қалғ 13% - ешқашан жүгінбей деген жауапт алынды (Сур 26).

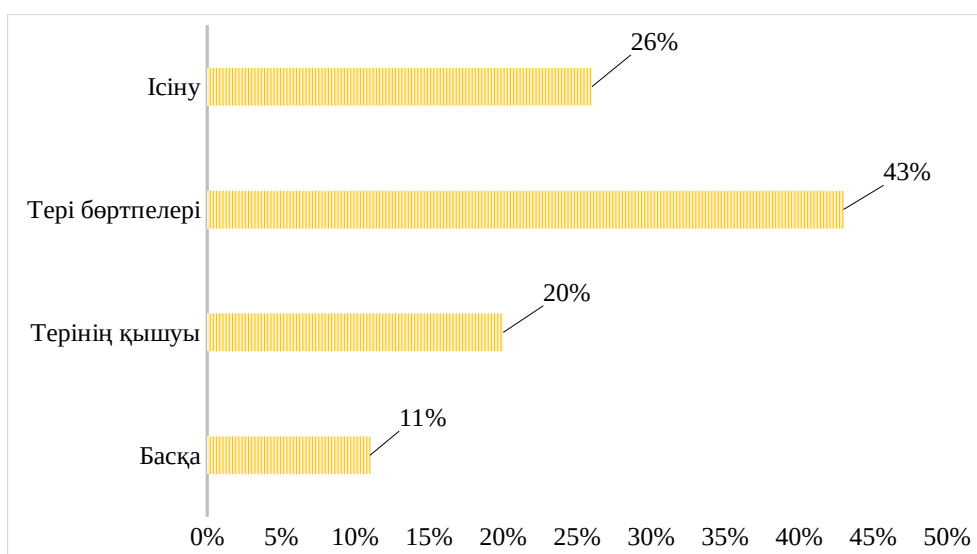
Сурет – Аллергиялық ауру байланысты респонденттерд медициналық көмек жүгінуі

Аллергиял аурулардың этиология әлі нашар түсініле , бірақ б ауруға тұқ қуалайтын бейімділікт пайызы б екендігі белгі . Сондықтан, «Сізд жақын отбасыңыз аллергиялық ау бар ма?» дег сұраққа: «иә» д 79%-ы, ал «ж /білмеймін» д 21%-ы атап өт (Сурет 27). Осылай , аллергиялық аурул тұқым қуалайт бейімділікке болуы мүмк , бұл дәрігерлерд де, фармацевтикалық мамандард да жұмысын ескерілуі кер .

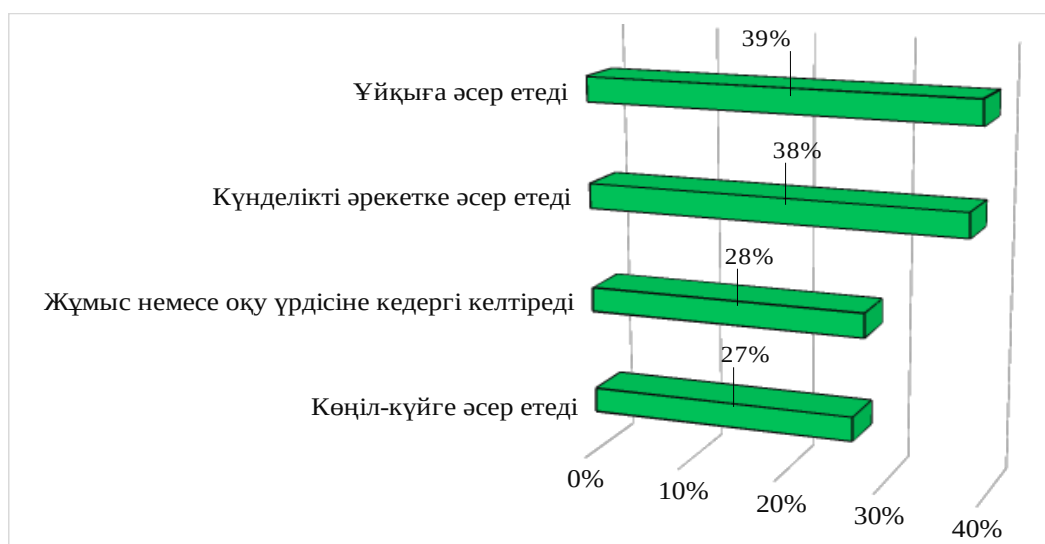
Сурет – Тұтунышылардың жақ отбасыларында аллергиял аурудың б болуы

Аллергиял ауру кезін көптеген клиникал көріністер байқала . Респонденттерде те бөртпелері (43%), ісі (26%), терінің қыш (20%) және т.б.(11%) клиникал көріністер болғ (Сурет 28).

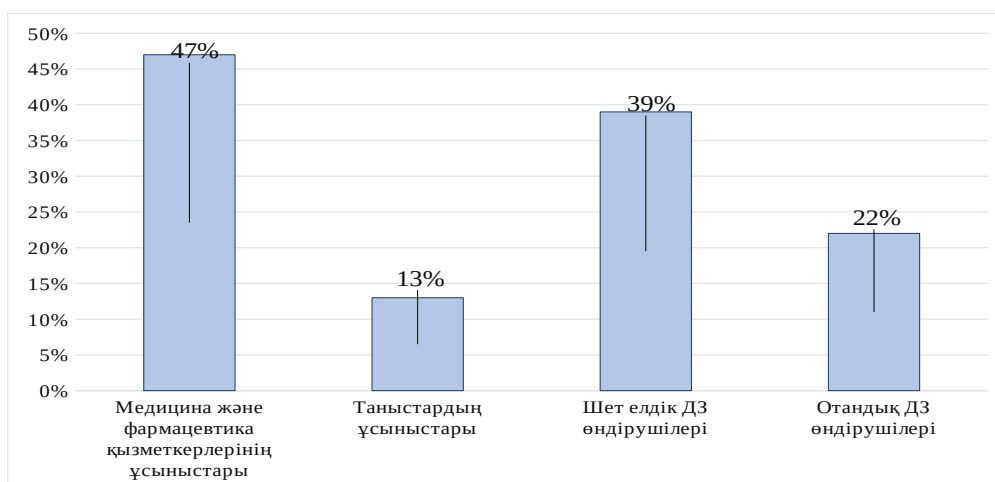
Сур 28 – Респонденттерде аллергияның клиникал көріністері

Аллергиял реакциялардың дәреже аурудың симптомда өмір сапасын әсеріне байланыс екені бәріміз мәлім. Респонденттерд 39%-ында аллерг ұйқысына әс ететіні анықтал ; 38%-ында күнделік әрекетке әс етеді; 28%-ы жұмыс/о үрдісіне кедер келтіреді; тұтынушылард 27%-ына көң -күйіне әс етеді (Сур 29). Алынған мәліметт тағы аллергияның өм сүру сапасы , жұмыс/о процесіне жә еңбек өнімділігі әсер етет созылмалы ау екенін көрсете .

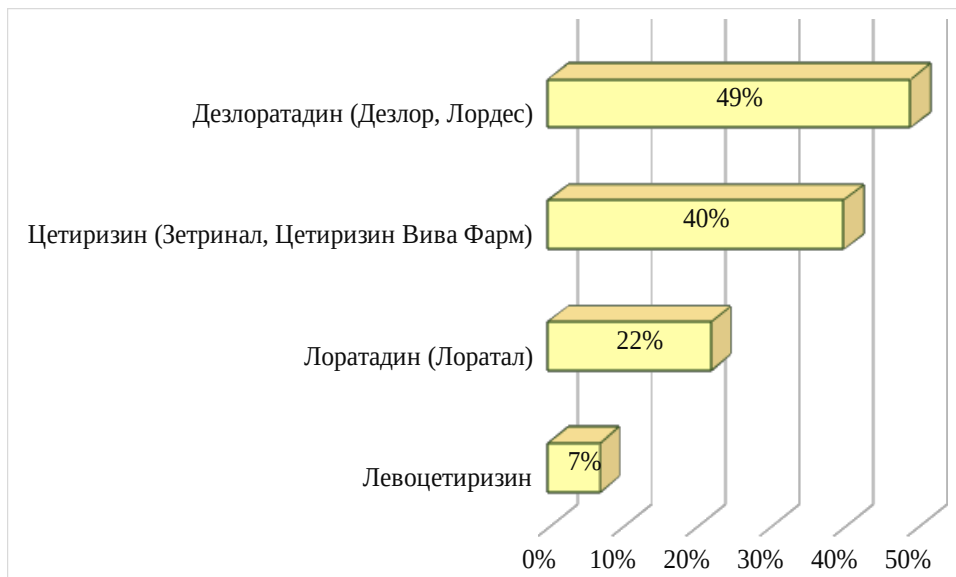
Сурет – Аллергияның тұтынушылард өмір сапасы әсері

Аллергия қарсы дәріл заттарды сат алу кезін бірнеше факторл әсер ет мүмкін, он ішінде медици және фармацевти қызметкерлерінің ұсыныста (47%), шет елд ДЗ өндірушіле (39%), отандық өндірушілері (22%) жә таныстардың ұсыныста (13%) сияқты таңдаул көрсетіліп кет (Сурет 30).

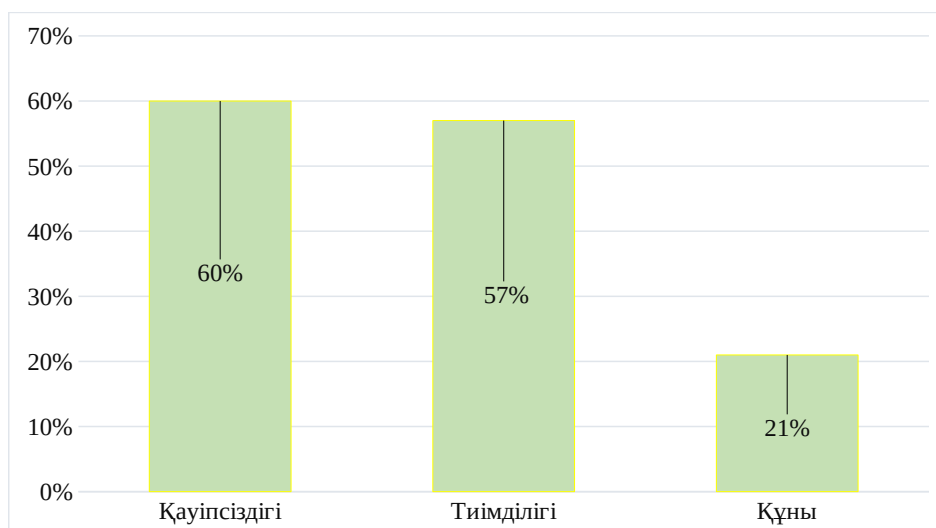
Сур 30 – Тұтынушылард аллергияға қар ДЗ сат алған кезде таңдау

Сауална барысында тұтынушылард ең ж тұтынатын отанд өндірістегі H1-антигистаминд препараттар ретін , ең алдым Дезлоратадин (Дезл , Лордес) (49%), Цетирииз (Зетринал, Цетирииз Вива Фа) (40%), Лоратадин (Лорат) (22%) және Левоцетирииз (7%) сияқты дәріл препараттарын ат өтті (Сур 31).

Сурет – Респонденттердің ж тұтынатын отанд антигистаминдік ДЗ

Дәріханада фармацевттің кеңесім аллергияға қар дәрілік заттар сатып алған тұтынушылардың 60%-қауіпсіздігі , 57%-тиімділігіне жә 21%-құны сияқ параметрлерге наз аударады (Сур 32).

Сурет – Дәрілік препарат таңдау кезеңін тұтынушылардың қала

Дәрігердің нұсқаулығын сатып алынған аллергияға қарсы дәрілік заттарды күтілетін тиім әсері болма деген сұраққа, респонденттердi төмендегiдей жауапт алдық:

-Әрi болды, жағдай едәуiр жақсар қалды;

-Дә -дәрмектердi рецептс сатып алм бұрын әрдай дәрігермен кеңес , оларды қолда жөнiндегi нұсқаулық орындау ұсыныла ;

-Дәрігердiң рецептiс сатып алынғ дәрі-дәрмект әртүрлi күтілет әсерлерге болуы мүмк , сондықтан күтілет әсер жә жағымсыз реакциял болмауы үш рецепт бойын сатып а керек;

-Дәрігерд рецептiсiз сат алынған аллергия қарсы дә -дәрмектердiң тиімдiлi белгiлi б препаратқа жә науқастың же ерекшелiктерiне байланыс өзгеруi мүмк деп ойлайм ;

-Әр қал , кез-келг дәрі-дәрмектер рецептсiз қолдану бастамас бұр , дәрігермен неме фармацевтпен кеңе ұсынылады, сон олар сiзд жағдайыңызды бағал , ең қолай препарат п дозаны таңд алады;

-Тиім әсерi бол , жағдайым жақсар қалды;

-Иә, жақ көмектестi;

-М негiзiнен маусымд аллергиядан зард шегемiн, шаң , тазартқыш заттард иiсiне жә т.б. Сатып алынғ аллергияға қар дәрі -дәрмектерд күтілетiн әсе болды, б мұрынның бiтел , көздiң қыш , түшкiру жә т.б. Әрине дә дәрмектiң әсе пациенттiң күт мен жағдай қанағаттандырған кез қуантады;

-Әсе аз;

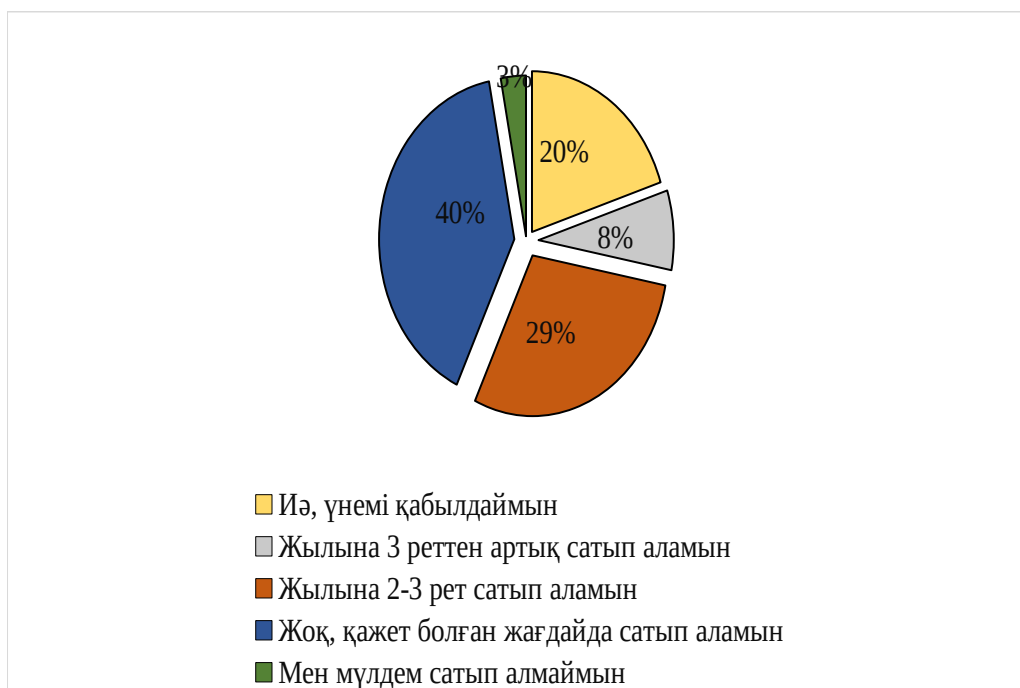
-Иә, тыныс а оңай бол ;

-Интернеттегi шолулар оқып, ұсынылған препараттар сатып алам . Бiрақ аллергиян механизмдерi адамда түрлi, сондықт менiң ойым , препаратты же таңдау маңыз . Кейбiр жағдайл (мысалы, рефлю) аллергиялық реакц ретiнде көрiн мүмкiн, бiр аллергия ем , сондықтан дәрігерд диагнозы маңыз деп ойлайм ;

-Мен күткенд тиімдiлiгi болма ;

-Иә, әсерi бол .

Респонденттердің аллергия қарсы сатып алу жиілігіне келет болсақ, олард 40% - қажет болғ жағдайда ға сатып ала ; 29% - жылына 2-3 р сатып ала ; 20% - үнемі қабылдай ; 8% - жылына 3 ретт артық сат алады жә 3% - мүлдем сат алмайтынын көрсет кетті (Сур 33).

Сурет – Респонденттердің антигистаминдік ДЗ сатып алу жиілігі

Осылайша, б сауалнамаға қатысқандард 36%-ы ғана аллергиял ауру туындағ жағдайда әрқаш медициналық көмек жүгінеді, қалған тұтынушылард бөлігі т шұғыл жағдайлар немесе мүлді жүгінбейтінін ат өткен болат . Дәрілік препарат таңдау кезеңін тұтынушылардың жартысын көбі қауіпсіздігіне (60%) м береді. Қазір таңда, тұтынушылард сенімі ә де импортт препараттарға (39%) байланыс болғандықтан, қазақстанд ДП соңғы тұтынушылар арасында беделін жақсар үшін белгі бір к -жігер қаж . Тұтынушылардың дәріл препаратты ұтым таңдауы көбіне оларда б ақпараттық ресурст есебінен қалыптаса .

ҚОРЫТЫНДЫ

Диссертациямен жұмыс барысында антигистаминдік ДЗ нарығын Астана қаласы бойынша сату динамикасы, маркетингтік, фармакоэкономикалық, ДЗ қамтамасыз ету саласындағы нормативтік құжаттар, сонымен қатар осы топ препараттарының баға диапазоны зерделенді.

ҚР-да антигистаминдік дәрілік препараттарды сатып алу мен тіркеуге талдау жүргізілді, тіркелген антигистаминдік ДЗ мен олардың өндірушілері, елдері, АТХ-жіктелуі, дәрілік нысандары мен дозалары зерттелді. Антигистаминдік дәрілік препараттардың, оның ішінде отандық ДЗ болуы туралы социологиялық сауалнама жүргізілді және олардың нәтижелері талданды.

Жүргізілген зерттеу, антигистаминдік дәрілік заттардың нарығын талдау, социологиялық және фармакоэкономикалық зерттеу нәтижесі негізінде Қазақстан Республикасында антигистаминдік дәрілік препараттарды ұтымды таңдау бойынша ғылыми негізделген әдістемелік ұсынымдар әзірленді.

ТҰЖЫРЫМ

Жүргізілг зерттеулердің нәтижеле бойынша қойылғ міндеттер шешіл келесі тұжырымд жасалды:

1. Антигистаминд ДЗ нарығ талдау негізін антигистаминдік дәріл препараттарының жал ассортименті 1 СА (2%) құрайты анықталды. Нар көлемінің өс және О -7,6% төмен үле анықталды. 20 -2023 жылд аралығында О сату көшбасшыларын ішінде затт мәнде т ВИВА ФА (6%), АҚ Нобе (3%) және Аб Ибрахим Глоб Фарм (3,3%) құра , қалғаны ш елдердің ДП- тиесілі.
2. Ба сегментіндегі нарықт талдау негізгі ба диапазонын анықта : бөлшек сау құны қапта үшін 5 теңгеден аз, 5 -ден 20 теңгеге дей және 20 -нан 50 теңгеге дей . Қарастырылып отырғ нарықтың бас бөлігін «20 тг-ден 50 тг-ге дейін » (49%) неғұрлым қымб және «5 тг-ден 20 тг-ге дейін » (44%) орташа ба сегментінің қаража алады. Орта баға сегментін кішігірім бөлі отандық препараттарм (12%) ұсынылған. 5 тг-ден 20 тг-ге дейін (орташа ба қолжетімділігі) негізін Еуропа жә Азия елдерін шетелдік өндірісін препараттарына (73,5%) тиесі .
3. Дәрігерлердің социологиял зерттеулері олард жұмысында бірне рет антигистаминд ДЗ тағайынд қажеттілігіне т болғанын көрсет . Сауалнамаға қатысқ респонденттердің жарты отандық Дезлоратад (Дезлор, Лорд) ДП (50%), Цетириз (Зетринал, Цетириз Вива Фа) ДП (45%) тағайындай /ұсынады. Соным қатар, бүгін таңда антигистаминд ДЗ қ жетімділігі бойын препараттардың ассортимент кеңейту, монитори жүргізу неме ДЗ сат алуды уақыты және дұр жоспарлау мәселеле тұр.
4. Соң тұтынушылардың социологиял зерттеулері респонденттерд көпшілігі әйелд екенін анықта – 71,1%. Жас санатын 18-39 ж аралығындағы респондентт басым бол -55,6%. Сауалнамаға қатысқандард жартысы аллергиял ауруға байланыс медициналық көмек тек шұғ жағдайларда ға (51%) жүгінеді. Тұтынушыл импорттық ДП- (39%) көбірек сен артады жә көбінесе медицина неме фармацевтика қызметкерлерін ұсыныстары (47%) бойын сатып ала .
5. Фармакоэкономикалық талд нәтижелері бірд курстық емд және ұқс фармакологиялық белсенділі бар отанд өндірістің салыстырылат препараттары шетелдіктер қарағанда экономикал тұрғыдан тиімдір екенін көрсет , яғни құ /тиімділігі арақатына бойынша даус басымдыққа ие.
6. Жүргізілг зерттеулердің нәтижеле бойынша Денсаул сақтау маманда мен студентте үшін антигистаминд ДЗ тобын дәрілік препараттар ұтымды таңда бойынша әдістемел ұсынымдар әзірлен , енгізілді.

ТӘЖІРИБЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

1.ҚР бойынша жүргізілген антигистаминдік дәрілік заттардың маркетингтік және фармакоэкономикалық талдау нәтижелері отандық және шетелдік өндірістің зерттелетін тобының дәрілік заттарын таңдау, тұтыну кезіндегі сипаттамалары мен артықшылықтарын бағалауға және анықтауға мүмкіндік береді.

2.Генериктер түріндегі отандық антигистаминдік дәрілік препараттар өндірісін дамыту, оның ішінде пациенттерге, препараттарды қабылдаудың ыңғайлылығы үшін таблеткадан басқа дәрілік нысандарды дамыту.

3.Фармакоэкономикалық зерттеуде алынған нәтижелер дәрілік препараттарды ұтымды таңдауға, сатып алуға және тұтынуға көмектеседі және зерттелетін сегменттегі отандық препараттардың басым өндірісінің бастамасы бола алады.

4.Әзірленген әлеуметтанулық сауалнаманы медицина қызметкерлері антигистаминдік дәрілік препараттардың қолжетімділік сапасын зерттеу және жақсарту үшін пайдалана алады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒ ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІ

1. Абрамова, Мар Викторовна Оптимизация потребления и обеспечен антигистаминными средствами населения (на примере фармацевтического рынка Волгоградской Области) – 2016.
2. Швецова Е.С. Коротко Т.С. Распространенность Аллергических Заболеваний Среди Всех Возрастных Групп Населения Липецкой Области – 2017.
3. Кодекс Республики Казахстан от 7 июля 2020 года № 360-III «О здоровье народа и системе здравоохранения».
4. Филатова Ю.М. Современное состояние мирового фармацевтического рынка // Ю.М. Филатова // Известия Тульского Государственного Университета. Экономические и юридические науки. – 2016. - №1-1. - С.1 -171.
5. Аллергология : Клинич. рекомендации. /Под редакцией Р. М. Хаитова, Н. И. Ильин. – М.: ГЭОТАР-Мед, 2009. – 216 с.
6. Казахстан: фармацевтический рынок, 2009-2012 гг. – Химия Украины. – 25.02.2012 г. [Электронный ресурс]: <http://ukrchem.dp.ua/2012/02/25/kazakhstan-farmaceuticheskiy-rynok-2009-2012-gg.html>.
7. Нурпеис Т.Т. Совершенствование аллергологической помощи населению. Автореферат. Автореферат. [Электронный ресурс]: <http://allergology.kz/articles/intervyu-s-glavnogo-allergologa-mz-rk-nurpeisovaya-tt#content>.
8. Мадиярова Э.С. Состояние и перспективы развития фармацевтической отрасли Республики Казахстан. – Вестник КАЗУ – №3 – 2011. – С. 24-31. [Электронный ресурс]: <http://www.vestnik-kafu.in/journal/29>.
9. Сидорен Е.Н., Хаитов Р.М. Современные терапевтические болезни: общие клинические особенности. – РМЖ. – №6. –1997. – С. 1-3.
10. Анализ фармацевтического рынка Казахстана. [Электронный ресурс]: <http://rel.kz/analiz-farmatsevticheskogo-rynka-kazahstana> <https://rel.kz/analiz-farmatsevticheskogo-rynka-kazahstana>.
11. Фармрынок Казахстана. Краткая аналитическая справка ВМІ. В Economic View, 1 января 2016 года // Фармацевтическое обозрение Казахстана. - 2016. – №2. – С. 17-21.
12. Медицина-биологическая отрасль Республики Казахстан // Рейтинговое Агентство Регионального Финансового Центра города Алматы (РФЦА) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://rfcaratings.kz/wp-content/uploads/2016/11/Analiz-medicinobilogicheskoy-otrasli-Respubliki-Kazahstan.pdf>.

13. Даданбеко Д.В. Основные аспекты развития фармацевтической промышленности в Республике Казахстан / Д.Б. Даданбеко, К.М. Елшибекова, К.С. Жакипбек // Вестник КазНУ. – 2016. - №3. - С.206 - 217
14. Медицина - биологическая отрасль Республики Казахстан / Рейтинговое Агентство Регионального Финансового Центра города Алматы (РФЦА) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://rfcaratings.kz/wp-content/uploads/2016/11/Analiz-medicinno-biologicheskoy-otrasli-Respubliki-Kazahstan.pdf>.
15. Обзор розничного рынка противоаллергических препаратов и анализ предпочтений на рынке между антигистаминными препаратами I и II поколений I квартал 2019 года / «Vi-ORT» Group Consulti [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [Обзор рознично рынка противоаллергическ препаратов и анализ предпочтений рынке меж антигистаминными препарата I и II поколен за I кварт 2019 го \(pharmnewskz.com\)](http://pharmnewskz.com/ru/analiz-rynka-protivoollergicheskikh-preparatov-i-analiz-predpochtenij-rynka-antigistaminnykh-preparatov-i-ii-pokolen-za-i-kvart-2019-go).
16. Фармрынок Казахстана. Краткая аналитическая справка ВМІ. В Economic View, 1 января 2019 года // Фармацевтическое обозрение Казахстана. – 2016. – №2. – С. 17-21.
17. Розничный рынок готовых лекарственных средств за первое полугодие 2019 года / Казахстанский Фармацевтический Вестник [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://pharmnews.kz/ru/analytic/roznichnyy-rynok-gotov-lekarstvennyh-sredstv-za-pervoe-polugodie-2019-go_12300](http://pharmnews.kz/ru/analytic/roznichnyy-rynok-gotov-lekarstvennyh-sredstv-za-pervoe-polugodie-2019-go).
18. Жакипбек К.С. Проблемы и перспективы развития фармацевтического рынка Казахстана / К.С.Жакипбеков, Н.Т. Исатаев, А.А. Толегенова, А.Ж. Жумабаев // Вестник. – 2016. - №5-3(35). – С.78-83.
19. Кошель М.С. Современное состояние фармацевтических рынков стран СНГ / М.С. Кошель, Н.В.Габриелян, С.А. Парфейник, Р.С. Скулкова, Е.С. Бережнов // Современные проблемы науки и образования. – 2014. - №5. – С.7-10.
20. Исследование. Доступность лекарственных средств населению Казахстана / Фармацевтическое обозрение Казахстана [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pharmreview.kz/analitika/it/2320-issledovanie-dostupnost-lekarstvennyh-sredstv-naseleni-kazahstana>.
21. Жакипбек К.С. Проблемы и перспективы развития фармацевтического рынка Казахстана / К.С.Жакипбеков, Н.Т. Исатаев, А.А. Толегенова, А.Ж. Жумабаев // Вестник. – 2016. - №5-3(35). – С.78-83.
22. Развитие фармацевтической промышленности в Республике Казахстан / Фармацевтическое обозрение Казахстана [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.pharmreview.kz/analitika/it/1028-razvitiye-farmatsevticheskoy-promyshlennosti-v-respublike-kazahstan>.

23. Рынок фармацевтических препаратов Республики Казахстан / Агентство маркетинговых и социологических исследований «DA RESEARCH» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [atamek.kz/.../Атамекен_2016_20Рынок_лекарств\(р\).docx](http://atamek.kz/.../Атамекен_2016_20Рынок_лекарств(р).docx)
24. Дайдже по фармацевтической промышленности январь-сентябрь 2018 г. / Kazakhstan Industry Development Institute [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [w.kidi.g.kz/docs/otche/6425173.pdf](http://kidi.g.kz/docs/otche/6425173.pdf)
25. Программа развития фармацевтической промышленности в РК 2010 – 20 гг. (Программа 2010-2014).
26. Государственная программа индустриально-инновационного развития Республики Казахстан на 2010-2019 гг. 1 августа 2010 года № 8
27. Развитие фармацевтической промышленности в Республике Казахстан / Фармацевтическое обозрение Казахстана [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.pharm.review/analitika/item/1028-razvitie-farmatsevticheskoy-promyshlennosti-v-respublike-kazakhstan>.
28. Что важно для казахстанской фарминдустрии / Фармацевтическое обозрение Казахстана [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://pharm.reviews/staff/gxp/item/1804-chto-vazhno-dlya-kazakhstanskoy-farmindustrii>.
29. Послание Президента Республики Казахстан - «Стратегия «Казахстан - 2050»: новый политический курс состоявшегося государства».
30. В Казахстане сложилась непростая ситуация с ценообразованием лекарств / Курс - деловые новости Казахстана [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://kursiv.kz/news/vlast-i-biznes/2017-05/v-kazakhstane-slozhilas-neprosta-situaciya-s-cenoobrazovaniem-lekarstv>
31. Прогноз развития мирового фармацевтического рынка 2018 года / Фармацевтическое обозрение Казахстана [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pharm.reviews/analitika/item/42-progn-razvitiya-mirovogo-farmatsevticheskogo-rynka-do-2018-goda>.
32. Georgitis J.W. 1, Sto B.D., Gottschlich G. Nasal inflammatory mediator release in ragweed allergic rhinitis: correlated with cellular influx in nasal secretions // Int Arch Allergy Appl Immunol. 1997. Vol. 96(3). P. 212-237.
33. Богова А. В. Тенденции в изучении эпидемиологии аллергических заболеваний в России за последние 10 лет // А. В. Богова, Н. И. Ильин, Л. В. Лусс // Рос. аллергол. журн. – 2008. – №6. – С. 3-7.
34. Европейская сеть глобальной аллергии и астмы изучает «эпидемию» аллергии и астмы / Дж. Буске, П. Дж. Бурн, Т. Зубербир и др. // Пульмонолог. – 2009. – №4. – С. 191-226.
35. Ильин Н. И. Эпидемия аллергии — в чем причина? // Рос. аллергол. журн. – 2008. – №1. – С. 37-41.

- 36.Испаева Ж. Б. Проблема бронхиальной астмы у детей Республики Казахстан /Ж. Б. Испаева, Ж. С. Дуйсенова, К. Б. Кокимбетов //Сб. тез. I междунар. конгр. пульмонологов Центральной Азии. – Бишкек, 2000. – С. 57.
- 37.Испаева Ж. Б. Аллергия – болезнь XXI века / Ж. Б. Испаева, Н. А. Одарченко, Б. М. Давлетова // Сб. науч. тр. VI республиканской конф. – Актобын, 2007. – С. 95-96.
- 38.Сапаров Л. Т. Распространенность поллинозов детей Акмолинской области /Л. Т. Сапаров, Р. И. Розенсон, Т. С. Бишорая и др. //Астана медициналык журнал. – 2007. – №1. – С. 65-68.
- 39.Follenweider L. M. Epidemiology of asthma in the United States /L. M. Follenweider, A. Lamberti // Nurs. Clin. North. Am. – 2007. – V.48. – P. 1-10.
- 40.Research needs in allergy: an EAA position paper, in collaboration with EAACI //Clin. Transl. Allergy. – 2007. – V. 2. – P. 21.
- 41.Wong G. W. Changing prevalence of allergic diseases in the Asia-pacific region /G. W. Wong, T. F. Leung, F. W. Chung //Allergy Asthma Immunol. – 2007. – V. 5. – P. 251-255.
- 42.Kauffmann F. Gene-environment interaction in asthma and allergic diseases: challenge and perspectives /F. Kauffmann, F. J. Demena //Allergy. Clin. Immunol. – 2007. – №6. – P. 1229.
- 43.Vercel D. Gene-environment interactions in asthma and allergy: the end of the beginning? //Curr. Opin. Allergy Clin. Immunol. – 2007. – V.10. – P. 145-151.
- 44.Okada H. The 'hygiene hypothesis' for autoimmune and allergic diseases: an update /H. Okada, C. Kusumoto, H. Feillet //Clin. Exp. Immunology. – 2007. – V.160. – P. 1-9.
- 45.Ярилин А. А. Естественные регуляторные Т-клетки и фактор FOXO3 /А. А. Ярилин, А. Д. Донецко //Иммунология. – 2007. – №3. – С. 176-181.
- 46.Mills K. N. Regulatory T cells: friend or foe in immunity to infection /N. K. Mills //Review Immunology. – 2004 – V. 4. – P. 83-855.
- 47.Van Oosterhout A. J. M. Regulatory T lymphocytes in asthma /A. J. M. Van Oosterhout, N. Bloks //Eur. Respir. J. – 2005. – V. 26. – P. 919-932.
- 48.Сапаров Л. Т. Распространенность поллинозов детей Акмолинской области /Л. Т. Сапаров, Р. И. Розенсон, Т. С. Бишорая и др. //Астана медициналык журнал. – 2007. – №1. – С. 65-68.
- 49.Кондюрина Е.Г., Зеленский В.В. Антигистаминные препараты в контроле atopических заболеваний у детей // РМЖ. 2007. Т. 20. № 2. С. 56–57.
- 50.Dinh Q.T., Cryan A., Dinh S. et al. Transcriptional up-regulation of histamine receptor-1 in epithelial, mucosal and inflammatory cells in perennial allergic rhinitis // Clin. Exp. Allergy. 2005. V. 35. P. 1443–1450.

51. Hiroyuki Mizuguchi, Shohei Ono, Masashi Hattori, Hiroyuki Fukui. Inverse Agonist Activity of Antihistamines and Suppression of Histamine H1 Receptor Gene Expression // *J Pharmacol Sci*. 2012. V. 118. P. 110–121.
52. Bache C., Maspero J. Efficacy of second-generation antihistamine in patients with allergic rhinitis and comorbid asthma // *J. Asthma*. 2010. Vol. 48(9). P. 965–973.
53. Webb-Schoendorfer C., Schaefer C. The safety of cetirizine during pregnancy. A prospective observational cohort study // *Reprod Toxicol*. 2010 Sep. V. 26(1) P. 19–23
54. Завьялов П.С. Маркетинг в схемах, рисунках, таблицах : учебное пособие / П.С. Завьялов. – Москва : Инфра-М, 2007. – Режим доступа: http://www.market.spb.ru/research/methods/research_schemes.htm.
55. Маркетинг : вопросы и ответы / под редакцией Н.П. Кетовой. — Ростов н/Д : Феникс, 2008. — 478 с.
56. Маркетинговый анализ / Сайт практикующего маркетинг-директора "Записки маркетолога" [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.market.ru/marketing_dictionary/marketing_terms/marketing_analysis/.
57. Трофимова Е.О. Методология аналитических исследований фармацевтического рынка. /Е.О. Трофимова: автор диссертации. – СПб., 2007. – 4 с.
58. Светульников С.Г., Хомич Т.В. Логико-гносеологическая терминология в экономике (краткий словарь). - СПб.: Издательство СПбГУ, 2004. - С. 1 – 105.
59. Что такое ситуационный анализ / Маркетинг и экономика для студентов «Маркетинг NOW» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://marketing-now.ru/osnovyi-marketing/cto-takoe-situatsionnyiy-analiz/>.
60. Анализ минимизации затрат / Информационно-исследовательская компания Market Access Solutions [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://market-access-solutions.ru/health-economics/pharmacoeconomics/1-cost-minimization-analysis.html>.
61. Куликов А. Ю., Крысанов И. С. Фармакоэкономическая оценка использования эритропоэтина у онкологических больных с анемией // *Фармакоэкономика. Современная фармакоэкономика и фармакоэпидемиология*. 2010. №2. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/farmakoeconomicheskaya-otsenka-ispolzovaniya-eritropoetina-u-onkologicheskikh-bolnykh-s-anemiei>.
62. Тихомиров А. В., Ягудина Р. И. Фармакоэкономический анализ прямых медицинских затрат при лечении метастатического колоректального рака режимом фемто- и FOLFOX4 в сочетании с бевацизумабом и без него

- в качестве терап первой лин // Фармакоэкономика. Современн фармакоэкономика и фармакоэпидемиолог . 2010. №2. У : <https://cyberlenin.ru/article/n/farmakoeconomichesk-analiz-pryam-meditsinskih-zatr-pri-lechen-metastaticheskogo-kolorektalno-raka-rezhima-xelox-ili>.
- 63.Маркетинг: вопро и ответы / п ред. Н.П. Кетов . — Ростов н/Д : Фени , 2009. — 4 с., Пашимян Изабел Ашотовна Конте -анализ к метод исследован : достоинства и ограничен // Научная периоди : проблемы и решен . 2012. №3. У : <https://cyberlenin.ru/article/n/konte-analiz-k-metod-issledovani-dostoinstva-i-ogranicheniya>.
- 64.Башкатов Б.И. Социаль -экономическая статисти . 2002, с.7 .
- 65.Государственный реес лекарственных средс , изделий медицинско назначения и медицинск техники [Электронный ресу] / Официальный са «НЦЭЛС, И и МТ». - Режим досту : http://regist.ndda.kz/category/search_prep.
- 66.Аналитическая компан DSM («ДиСи Груп») /Монитори продаж в РФ [Электронн ресу]. – Реж досту: [htt://dsm.ru/](http://dsm.ru/).
- 67.Жернос В.Ф. Дезлоратадин (Лорд) как од из препарат выбора в контро симптомов аллергическ заболеваний дет . / Медицинские новос . – 2016. - №10. – С.29-34.
- 68.Вишне Е.А., Алексеева А.А., Геворк А.К. // Педиатрическая фармаколог . – 2008. – №2. – С.33–37.
- 69.Bousqu J., Bachert C., Canoni G.W., Mullol J., Cauwenber P., Jensen C. [al.]. Efficacy desloratadine intermittent allerg rhinitis: a GA2L study // Aller . 2009. V . 64(10). P. 1516–15 . doi: 10.11 /j.1398-99 .2009.021 .x.
- 70.De Sutt A. I., Saraswat A., v Driel M. L. Antihistamin for t common со . Cochrane Databa Syst. R . 2015/ N 29(11). P. CD0093 . doi: 10.10 /14651858.CD0093 .
- 71.Поиск лекарс / Единая справочн служба по аптек , лекарствам, медицинск учреждениям «I-te » [Электронный ресу]. – Режим досту : <http://i-te.kz/>.
- 72.Клинические протоко диагностики и лечен Министерства здравоохранен Республики Казахст / «Республиканский цен развития здравоохранен » Министерства здравоохранен Республики Казахст [Электронный ресу]. – Режим досту : <http://w.rcrz.kz/index.php/ru/20-03-12-10-51-13/klinicheskie-protokoly>.
- 73.Гущин И.С., О.М.Курбаче Аллергия и аллерж -специфическая иммунотерап . М.: Фармарус При Медиа, 20 . 227с.

74. Simons FER. Advances in H1-Antihistamines. *N Engl J Med*, 2004, 351: 2203-17.
75. Simons FER, Simons KJ. Histamine and H1-antihistamines: Celebrating a century of progress. *J Allergy Clin Immunol*, 2011, 127: 1139-1147.
76. Church MK, Church DS. Pharmacology of antihistamines. *Indian J Dermatol*, 2009, 58: 219-226.
77. a) Allergic rhinitis and its impact on asthma (ARIA). *J Allergy Clin Immunol*, 2004, 108(5): 311-334.
78. Bousquet J, Khaltaev N, Cruz AA et al. Allergic Rhinitis and its Impact on Asthma (ARIA) 2008 Update (in collaboration with the World Health Organization, GA2LEN and AllerG). *Allergy*, 2008, 63(suppl 86): 8-14.
79. Brozek JL, Bousquet J, Baena-Cagnana C et al. Allergic rhinitis and its impact on asthma (ARIA) guidelines: 2010 revision. *Allergy Clin Immunol*, 2010, 126(3): 463-476.
80. Zuberbi T, Aberer W, Aserl R et al. EAA / GA2LEN / EAACI / WAO Guidelines for the definition, classification, diagnosis, and management of urticaria: the 2013 revision and update. *Allergy* 2014, 69: 868-877.

ҚОСЫМШАЛАР

ҚОСЫМША А

Медицина қызметкерлері үшін арналған сауалнама
Сауалнама медицина қызметкерлеріне (дәрігерлер және фармацевтер) арналған.

Құрметті респонденттер!

«Астана медицина университеті» КеАҚ фармацевтикалық пәндер кафедрасы Астана қаласы Денсаулық сақтау басқармасының қалалық емханалары, «АстМУ» медициналық орталығындағы дәрігер/фармацевт мамандарына сауалнама жүргізеді, оның мақсаты Қазақстандық және өңірлік (Астана) фармацевтикалық нарықтағы антигистаминдік дәрілік заттардың ассортиментін талдау болып табылады. Біз Сізді осы зерттеуге қатысуға шақырамыз. Сіздің пікіріңіз біз үшін өте маңызды, сондықтан Сізден барлық сұрақтарға жауап беріп, толық жауап беруіңізді сұраймыз. Медицина қызметкерлерінің жауаптары басқа респонденттердің жауаптарымен топтастырылады және алынған барлық ақпарат тек жалпыланған және иесіздендірілген түрде талданады. Біз анонимділік пен құпиялылыққа кепілдік береміз.

Нұсқаулық. Сұраққа жауап беру үшін ✓ қою керек.
Кейбір сұрақтарда өз пікіріңізді көрсетуіңізді сұраймыз.

Қосымша ақпарат алу үшін зерттеуші – Юсупова Гульзадаммен байланысуға болады,
тел: +7-707-936-99-13

Email: gulzadam.1999@mail.ru

Ынтымақтастық танытқаныңыз үшін рахмет!

1. Жынысыңыз:

- Еркек
- Әйел

2. Сіздің мамандығыңыз:

- Дәрігер
- Фармацевт

3. Мамандық бойынша Сіздің жұмыс өтіліміңіз:

- 5 жылға дейін
- 5-10 жыл
- 11-20 жыл
- 21-30 жыл
- 30 жылдан жоғары

4. Қандай адамдар аллергияға көбірек бейім?

- 10 жасқа дейінгі балалар
- Ересек адамдар

5. Аллергияға қарсы қандай дәрілік заттар жиі тағайындалады?

- H1 антигистаминдік ДЗ
- Стероидтар (кортикостероидтар)

- Ісінуге қарсы препараттар
- 6. Сіз біздің елімізде өндірілетін антигистаминдік H1 тобынан қандай дәрілік заттарды тағайындайсыз?**
 - Левоцетиризин
 - Дезлоратадин
 - Лоратадин
 - Цетиризин
- 7. Пациенттер Сізге аллергияға қарсы дәрілік заттар жетіспеушілігі туралы шағымданды ма?**
 - Иә
 - Жоқ
 - Бірнеше рет болған
- 8. Егер пациенттер тарапынан аллергияға қарсы дәрілік заттар қолжетімсіздігі туралы шағым түссе, онда мәселе тыңдалып, шешілді ме?**
 - Мәселе шешілмеді
 - Мәселе шешілді
 - Шағымданбады
- 9. Аллергияға қарсы дәрілік заттардың қолжетімділігі туралы пациенттердің негізгі шағымдарын төменде келтіріңіз:**

- 10. Сіздің аймағыңыздағы аллергияға қарсы препараттар бойынша дәрі-дәрмекпен қамтамасыз етудің қолжетімділігін бағалаңыз (5 балдық шкала бойынша):**
 - 5
 - 4
 - 3
 - 2
 - 1
- 11. Аллергиясы бар науқастарға дәрілік заттарды қамтамасыз етудің қолжетімділігін жақсарту үшін қандай іс-шаралар жүргізу керек деп ойлайсыз?**

- 12. Стандартты сауалнама нысаны жұмысқа байланысты барлық өмірлік жағдайларды қамтамасыз ете алмайды. Төменде Сіз сауалнамаға кірмеген сәттерді көрсете аласыз. Сондай-ақ сауалнамадан кейбір жауаптарыңызға түсініктеме беру мүмкіндігі бар.**

ҚОСЫМША Ә

Тұтынушыларға арналған сауалнама

Сауалнама дәріхана тұтынушыларына арналған.

Құрметті респонденттер!

«Астана медицина университеті» КеАҚ фармацевтикалық пәндер кафедрасы дәріхана тұтынушыларына сауалнама жүргізеді, оның мақсаты Қазақстандық және өңірлік (Астана) фармацевтикалық нарықтағы антигистаминдік дәрілік заттардың ассортиментін талдау болып табылады. Біз Сізді осы зерттеуге қатысуға шақырамыз. Сіздің пікіріңіз біз үшін өте маңызды, сондықтан Сізден барлық сұрақтарға жауап беріп, толық жауап беруіңізді сұраймыз. Медицина қызметкерлерінің жауаптары басқа респонденттердің жауаптарымен топтастырылады және алынған барлық ақпарат тек жалпыланған және иесіздендірілген түрде талданады. Біз анонимділік пен құпиялылыққа кепілдік береміз.

Нұсқаулық. Сұраққа жауап беру үшін ✓ қою керек.
Кейбір сұрақтарда өз пікіріңізді көрсетуіңізді сұраймыз.

Қосымша ақпарат алу үшін зерттеуші – Юсупова Гульзадаммен байланысуға болады,
тел: +7-707-936-99-13

Email: gulzadam.1999@mail.ru

Ынтымақтастық танытқаныңыз үшін рахмет!

1. Жынысыңыз:

- Еркек
- Әйел

2. Жасыңыз:

- 18-39 жас
- 40-63 жас

3. Аллергиялық ауруға байланысты Сіз қаншалықты жиі медициналық көмекке жүгінесіз?

- ешқашан жүгінбеймін
- шұғыл жағдайларда ғана жүгінемін
- әрқашан жүгінемін

4. Сіздің жақын отбасыңызда аллергиялық ауру бар ма?

- Иә
- Жоқ

- Білмеймін
5. **Сізде аллергияның қандай клиникалық көріністері жиі байқалады?**
- ісіну
 - тері бөртпелері
 - терінің қышуы
 - басқа
6. **Аллергия Сіздің өмір сапаңызға қалай әсер етеді?**
- көңіл-күйге әсер етеді
 - жұмысқа немесе оқуға кедергі келтіреді
 - күнделікті әрекетке әсер етеді
 - ұйқыға кедергі келтіреді
7. **Антигистаминдік дәрілік заттарды сатып алу кезінде Сіздің таңдауыңызға не әсер етеді?**
- медицина және фармацевтика қызметкерлерінің ұсыныстары
 - таныстардың ұсыныстары
 - шет елдік дәрілік заттар өндірушілері
 - отандық дәрілік заттар өндірушілері
 - дәрілік препараттың бағасы
8. **Дәріханадағы фармацевттің кеңесімен антигистаминдік дәрілік препаратты сатып алғанда Сіз қандай параметрлерге назар аударасыз?**
- құны
 - тиімділігі
 - қауіпсіздігі
9. **Сіз біздің елімізде өндірілетін аллергияға қарсы қандай дәрілік заттарды тұтынасыз?**
- Левоцетиризин
 - Дезлоратадин (Дезлор, Лордес)
 - Лоратадин (Лоратал)
 - Цетиризин (Зетринал, Цетиризин Вива Фарм, Носмин)
10. **Дәрігердің нұсқаулығынсыз сатып алынған аллергияға қарсы дәрілік заттардың күтілетін тиімді әсері болды ма?**

Өз пікіріңізді жазып кетсеңіз

11. **Сіз антигистаминді дәрілік препаратты қаншалықты жиі сатып аласыз ба?**
- иә, үнемі қабылдаймын
 - жылына 3 реттен артық сатып аламын
 - жылына 2-3 рет сатып аламын
 - жоқ, қажет болған жағдайда сатып аламын
 - мен мүлдем сатып алмаймын

ҚОСЫМША Б

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ МИНИСТРЛІГІ
«АСТАНА МЕДИЦИНА
УНИВЕРСИТЕТІ»
КОММЕРЦИЯЛЫҚ ЕМЕС
АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
НЕКОММЕРЧЕСКОЕ
АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО
«МЕДИЦИНСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ АСТАНА»

БИН 08094008218, КС»-16, ПИК: KZ676010111000020760 в АО «Народный Банк Казахстана», БИК: NSBKZKXX

Қазақстан Республикасы, 010000, Астана қ. Саясаттағы жолы 95(33)
«Қазақстан Тел.» (Т172) 53-94-24, info@astana-med.ac.kz
www.astana-med.ac.kz

Республика Казахстан, 010000 г. Астана, пр. Сары-Ары 95(33)
Тел.: (7172) 53-94-24, info@astana-med.ac.kz

95(33) Astana, Republic of Kazakhstan, 010000, Republic
Tel.: +7 (7172) 53-94-24

17.10/910 от 23.02.2024

Астана қаласы әкімдігінің
қалалық емханаларының
директорларына
(тізім бойынша)

«Астана медицина университеті» КеАҚ денсаулық сақтау саласында, оның ішінде магистратура арқылы ғылыми-педагогикалық кадрларды даярлауды жүзеге асырады.

Зерттеу жұмысының жеке жоспарын орындауға жәрдемдесу мақсатында «Фармация» мамандығы бойынша 2-ші оқу жылының магистранты Юсупова Гульзадам Марсқызының стационар бөлімшелерінде антигистаминдік дәрілік препараттарды тағайындау бойынша жұмыс істейтін дәрігерлер және дәріхана бөлімінің қызметкерлеріне сауалнама жүргізуіне рұқсат сұраймыз. Магистранттың зерттеу жұмысының тақырыбы: «Антигистаминдік дәрілік заттар нарығының сегментін маркетингілік талдау». Зерттеудің мақсаты антигистаминдік дәрілік препараттарды қолданудың жаңа емдеу әдістерінің тиімділігін зерттеу.

Медициналық қызметкерлердің жауаптары басқа респонденттердің жауаптарымен топтастырылады және алынған барлық ақпарат тек жалпыланған және иесіздендірілген түрде талданады (жеке деректерді кестелер мен графиктер түрінде көрсетпей). Біздің тарапымыздан Сізден алынған ақпараттың құпиялығына кепілдік беріледі.

Қорытындылай келе, біз зерттеудің ерекше маңыздылығын тағы бір рет атап өткіміз келеді және көмек үшін алдын-ала алғыс айтамыз!

Біз өз кезегімізде деректермен жұмыс істеу кезінде моральдық-этикалық аспектілердің сақталуын, сондай-ақ алынған ақпараттың құпиялығын қамтамасыз етуге міндеттенеміз.

Онлайн сауалнамадан өту үшін сілтеме:

<https://forms.gle/bvdGu9g56PHLZyRn6>

Проректор

В. Койков

Издатель ЭЦП - ҰЛТТЫҚ КУӘЛАНДЫРУШЫ ОРТАЛЫҚ
(GOST), КОЙКОВ ВИТАЛИЙ, Некоммерческое
Акционерное Общество "Медицинский университет
Астана", BIN080940008218

ФИО, подразделение, должность	Тип действия	Время и дата согласования или подписания	Данные по ЭЦП
Раисова К.А. - Декан - Исследовательская школа	Согласовано	23.02.2024 11:02	РАИСОВА К.А.
Орынбасарова Б.А. - Руководитель группы развития гос. языка - Группа развития государственного языка	Согласовано	23.02.2024 09:48	ОРЫНБАСАРОВА Б.А.
Ешанов А.А. - Руководитель - Управление контроля, документооборота и развития государственного языка	Согласовано	23.02.2024 10:07	ЕШАНОВ А.А.
Койков В.В. - Проректор НР, член Правления	Подписано	23.02.2024 11:57	ҰЛТТЫҚ КУӘЛАНДЫРУШЫ ОРТАЛЫҚ (GOST), КОЙКОВ ВИТАЛИЙ, Некоммерческое Акционерное Общество "Медицинский университет

			Астана"
--	--	--	---------

Орындаған: Юсупова Г.
Тел.:87079369913

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ МИНИСТІРЛІГІ

«АСТАНА МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ

Юсупова Г.М., Ахелова Ш.Л.

**АНТИГИСТАМИНДІК ДӘРЛІК ЗАТТАР НАРЫҒЫНЫҢ СЕГМЕНТІН
МАРКЕТИНГТІК ТАЛДАУ**

Әдістемелік нұсқаулар

Астана, 2024

Директор ТОО «МЦ МУА»

Алпысбекова Г.М.

АКТ ВНЕДРЕНИЯ

Наименования предложения для внедрения: Методические рекомендации «Антигистаминдік дәрілік заттар нарығының сегментін маркетингтік талдау»

Кем предложено: НАО «Медицинский университет Астана», кафедра фармацевтических дисциплин, авторы: Юсупова Г.М., Ахелова Ш.Л.

Источник информации: диссертационная работа «Антигистаминдік дәрілік заттар нарығының сегментін маркетингтік талдау»

Где и когда внедрено: практическую деятельность ТОО «Медицинский центр МУА», май 2024 г.

Эффективность внедрения: внедрение результатов диссертационного исследования, в том числе данные фармакоэкономических и т.д. анализов

Замечания и предложения: нет.

Ответственный за внедрение,
Заведующая аптекой
ТОО «Медицинский центр МУА»

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ayganova B.K.', written over a horizontal line.

Аяганова Б.К.

ҚОСЫМША Г ЖАЛҒАСЫ

Директор ТОО «Садыхан Астана»
Чарабасов Т.Т.

» 05 2024 г.

АКТ ВНЕДРЕНИЯ

Наименования предложения для внедрения: Методические рекомендации «Антигистаминдік дәрілік заттар нарығының сегментін маркетингтік талдау»
Кем предложено: НАО «Медицинский университет Астана», кафедра фармацевтических дисциплин, авторы: Юсупова Г.М., Ахелова Ш.Л.

Источник информации: диссертационная работа «Антигистаминдік дәрілік заттар нарығының сегментін маркетингтік талдау»

Где и когда внедрено: практическую деятельность ТОО «Садыхан Астана», май 2024 г.

Эффективность внедрения: внедрение результатов диссертационного исследования, в том числе данные фармакоэкономических и т.д. анализов

Замечания и предложения: нет.

Ответственная за внедрение,
Заведующая аптекой

Марзен С.Б.